

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika

Parengta Europos Socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, įgyvendinant projektą Nr. 09.2.1-ESFA-V-706-03-0001 „Neformaliojo vaikų švietimo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo vertinimo, įsivertinimo tobulinimas ir plėtotė“.

Metodikos rengimo grupė:

Regina Sabaliauskienė (vadovė)
dr. Agnė Brandišauskienė
dr. Milda Brėdikytė
dr. Jūratė Česnavičienė
dr. Rita Giedrė Rugevičiūtė

Vilnius, 2021

TURINYS

1 SKYRIUS. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelio kūrimo pagrindai	6
1.1. Įsivertinimo paskirtis, tikslas ir uždaviniai	7
1.2. Įsivertinimo vertybinės nuostatos	8
1.3. Įsivertinimo principai	11
1.4. Įsivertinimo pridėtinė vertė	12
1.5. Įsivertinimo vykdymo patirtis	13
1.6. Pagrindinės sąvokos	14
2 SKYRIUS. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis	16
2.1. Vaiko gerovė	25
2.2. Ugdymasis	30
2.3. Ugdymo(si) aplinkos	33
2.4. Ugdymo strategijos	37
2.5. Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas	42
2.6. Bendradarbiavimas su šeimomis	47
2.7. Besimokančios organizacijos kultūra	50
2.8. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo lygiai	54
2.9. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo procesas	55
2.10. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo etapai	56
2.11. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo dalyvių atsakomybės	59
2.12. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo instrumentai	60
2.13. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo duomenų šaltiniai	62
2.14. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaitos forma	63
2.15. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo galimos rizikos	66
3 SKYRIUS. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo metodiniai nurodymai	68
3.1. Metodiniai patarimai kaip pasirinkti ir atlikti kiekybinius tyrimus	68
3.2. Metodiniai patarimai kaip pasirinkti ir atlikti kokybinius tyrimus	69
3.3. Metodiniai patarimai kaip pasirinkti sritis ir rodiklius teminiam įsivertinimui	69
3.4. Metodiniai patarimai mokytojui kaip atlikti savo veiklos refleksiją	70
3.5. Metodiniai patarimai kaip organizuoti tikslinės grupės diskusiją	73
3.6. Metodiniai patarimai kaip vesti pokalbį	74
3.7. Metodiniai patarimai kaip stebėti	74

3.8. Metodiniai patarimai kaip sužinoti vaikų nuomones ir požiūrius	75
3.9. Patarimai kaip parengti mokyklos veiklos tobulinimo planą	76
3.10. Rekomenduojama literatūra, įsivertinant visas ir atskiras sritis	78
Santrauka	87
Summary.....	88
Naudotos literatūros sąrašas	89
Priedai.....	93
1 priedas.....	94
2 priedas.....	100
3 priedas.....	107
4 priedas.....	113
5 priedas.....	116
6 priedas.....	134
7 priedas.....	141
8 priedas.....	144
9 priedas.....	146

Įvadas

Jūsų rankose laikomos ir skaitomos įsivertinimo metodikos paskirtis – kurti kokybės siekio kultūrą mokykloje, vykdančioje ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas. Savo esme kultūra yra rūpestis (lot. *cultus* – rūpinimasis), todėl viliamės, kad kokybės siekis augins mokyklos bendruomenės profesinį kapitalą, džiaugiantis ir dalijantis sėkmėmis saugiose aplinkose, kuriose nebijoma priimti iššūkių ir pripažinti savo pažeidžiamumą, nes jose gerbiamas kiekvieno bendruomenės nario indėlis ir bendradarbiaujant ieškoma iškilusių iššūkių sprendimo būdų.

Apibrėžti, kas yra kokybė ir kaip ji gali būti nuosekliai vertinama, atsižvelgus į parametrų įvairovę, yra iš tiesų nelengva užduotis. Įsivertinimo metodika yra vienas iš įrankių, padedančių įgyvendinti šį tikslą. To siekiant, mūsų požiūriu, itin aktualūs išlieka R. Ališausko dar 2005 m. suformuluoti trys pagrindiniai klausimai: *Ar norime dirbti gerai? Kas yra gerai? Ką darome, kad dirbtume gerai?* (Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika, 2005). Visi trys klausimai yra svarbūs ir atsakyti į juos turi mokyklos bendruomenė, „pasimatuodama“ savo nuostatas, veiklą ir tobulėjimo gaires. Nors vieną iš klausimų „pametus“, neatsakius į jį, įsivertinimas netenka prasmės ir nesuteiks tokio postūmio ugdymo kokybės gerinimui, koks galėtų būti, jei į šiuos klausimus būtų atsakyta atvirai.

Pripažindamos ir pasitikėdamos Jūsų mokyklos bendruomenės profesinę kompetenciją ir vertinga gerą patirtimi, įsivertinimo metodikoje stengiamės išryškinti ir pateikti tik svarbiausius įsivertinimo proceso aspektus: pirmame skyriuje – įsivertinimo paskirtį ir esmę, antrame – įsivertinimo modelį ir svarbiausius kiekvienos srities aspektus (į ką reikia atkreipti dėmesį, galimus kokybiškos praktikos pavyzdžius), trečiame – įsivertinimo proceso organizavimą.

Rašydamos šią metodiką, rūpinomės, kad ji būtų kiek galima paprastesnis ir Jums vertingas įrankis. Nuoširdžiai tikimės, kad Jūsų mokyklos bendruomenei tai bus naudinga ir juo galėsite pasinaudoti įsivertinimo procese, pritaikydami jį pagal savo individualius poreikius ir atsižvelgdami į savo mokyklos unikalumą.

1 SKYRIUS. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelio kūrimo pagrindai

Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika parengta remiantis:

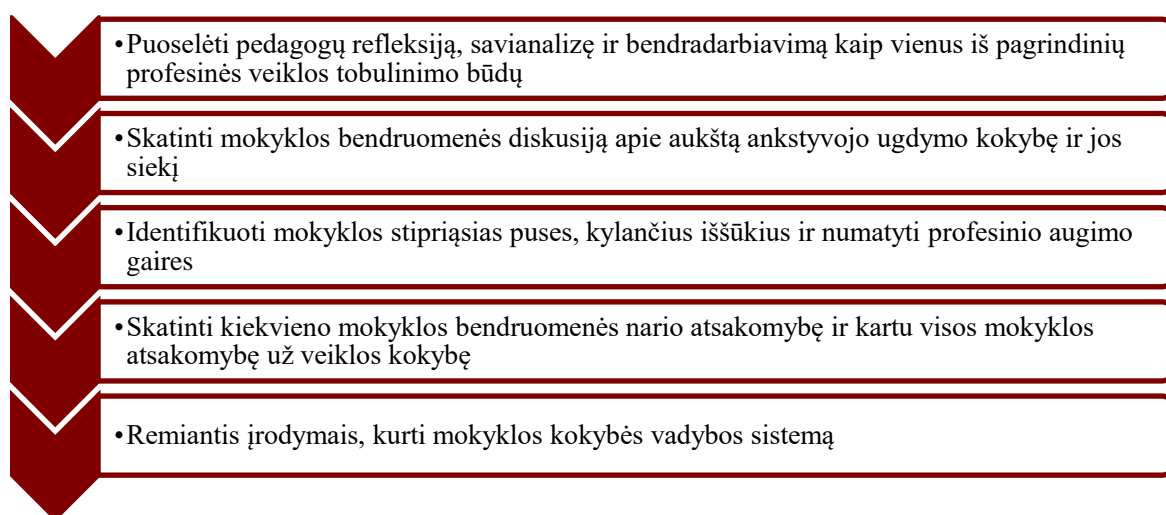
- Jungtinių tautų vaiko teisių konvencijos nuostatomis (*Vaiko teisių konvencija*, 1989);
- Europos Sąjungos dokumentų, įtvirtinančių ankstyvojo ugdymo kokybės svarbą, siūlymais ir rekomendacijomis (*Proposal for Key Principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*, 2014; *Council Recommendation on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems*, 2019);
- Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtos organizacijos gairėmis, skirtomis ankstyvojo ugdymo kokybės lygmeniui (*Starting Strong IV: Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care*, 2015, 2016; *Starting Strong: Engaging Young Children: Lessons from Research about Quality in Early Childhood Education and Care*, 2018);
- Švietimo kokybės užtikrinimo gairėmis (*Assuring Quality in Education: Policies and Approaches to School Evaluation in Europe*, 2015) ir visuotinės kokybės vadybos samprata (Sallis, 2002);
- *Geros mokyklos koncepcija* (2015), Bendrojo ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo samprata (*Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika*, 2016);
- Užsienio šalių ankstyvojo ugdymo kokybės vidinio ir išorinio vertinimo gairėmis (*AistearSiola: Practical Guide*, 2020; *Guidelines and recommendations for evaluating the quality of early childhood education and care*, 2019; *Handbook for the Self-Evaluation of Early Childhood and Preschool Education Institutions*, 2013; *Guide to the National Quality Standard*, 2017; *Materials for conducting internal evaluations in accordance with the requirements set out in Bridging Diversity*, 2020 ir kt.).

1.1. Įsivertinimo paskirtis, tikslas ir uždaviniai

Įsivertinimas yra vienas iš esminių mokyklos veiklos veiksnių, padedančių užtikrinti ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančios mokyklos veiklos kokybę.

Įsivertinimu **siekama kurti besimokančią bendruomenę**, kurioje nuolatinė visos mokyklos bendruomenės refleksija, savianalizė, visų lygių tarpusavio bendradarbiavimas, dėmesys aktualiausiems mokyklos veiklos aspektams, lemiantiems ugdymo kokybę, būtų esminiai. Tokiu būdu įsivertinimas tampa integralia mokyklos veiklos dalimi, laiduojančia individualius kiekvieno mokyklos bendruomenės nario ir mokyklos kaip organizacijos pokyčius, kurie grindžiami savistaba, kritiniu mąstymu ir profesinio tobulėjimo galimybėmis. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo **tikslas** – sukurti mokykloje kokybės siekio kultūrą, į mokyklos tobulinimo procesus įtraukiant visus bendruomenės narius.

Pagrindiniai mokyklos įsivertinimo uždaviniai pateikiami 1 paveiksle.

1 pav. Svarbiausi mokyklos įsivertinimo uždaviniai

Suprantama, kad pradėti mokykloje įsivertinimą ir siekti jo vis didesnės kokybės, nėra lengva. Pokyčiui, kuriam turi mokyklos bendruomenė ryžtis – *mokytis atsižvelgti į skirtingas nuomones, diskutuoti, ieškoti bendro sutarimo (pasidalinti) ir pripažinti ne tik savo darbo stipriąsias puses, bet ir tai, kas nepavyksta, teikti ir priimti pagalbą* – reikia drąsos, gebėjimų ir vertybinių prioritetų. Tad dabar pristatysime esmines vertybines nuostatas, kuriomis mokyklos bendruomenė turi vadovautis įsivertinimo procese, jeigu nori, kad šis procesas būtų giluminis bendruomenės darbo kokybės virsmas, o ne tik formalus aktas.

1.2. Įsivertinimo vertybinės nuostatos

Visa ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančios mokyklos veiklos kokybės vertinimo sistema remiasi trimis pagrindinėmis vertinimo nuostatomis (2 pav.). Jos yra esminės ir mokyklos bendruomenei, dalyvaujantys įsivertinimo procese.

2 pav. Mokyklos veiklos kokybės vertinimo pagrindinės vertybinės nuostatos

Esminis TIKSLAS – sukurti kokybės siekio kultūrą

Vienas iš pagrindinių principų, kurių laikomasi ugdant vaikus ir siekiant ankstyvojo ugdymo kokybės, yra bendras sutarimas, kokias paslaugas galime vadinti aukštos kokybės paslaugomis (angl. *a shared understanding of high quality services is needed*) (European Commission, 2018), todėl **mokyklos įsivertinimo procesas pirmiausia yra dialogas**, sutariant esminiais klausimais: *Ką mūsų mokyklai reiškia kokybiškas ugdymas? Kokių bendrų tikslų mes galime ir turime siekti?*

Paviršutiniškai žvelgiant gali atrodyti, kad įsivertinimas turi būti siejamas tik su mokytojų veiklos kokybe, tačiau Suomijos ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymo kokybės vertinimo gairėse (*Guidelines and recommendations for evaluating the quality of early childhood education and care*, 2019) pabrėžiama, kad savo darbo įsivertinimas mokyklos bendruomenei pirmiausia sudaro sąlygas pažvelgti į visą mokyklos veiklą per mokyklos veiklos kultūrą ir vyraujančias vertybes, susijusias su vidine organizacijos kultūra. Taigi, įsivertinimas pirmiausia yra **mokyklos kultūros sritis**, atverianti esminius klausimus bendruomenei: *Kodėl mes atliekame įsivertinimą? Kaip mes dirbame kaip bendruomenė? Ar mes norime augti kaip profesionalai?*

Anot A. Hargreaves ir M. Fullan (2019), puiki kultūra vyrauja ne tada, kai joje dirba stiprūs ir silpnesni mokytojai, bet tada, kai daug gabių, stiprių pedagogų bendradarbiauja tarpusavyje įkvėpti viziją turinčių vadovų. Tai veiksmingas visos komandos darbas, nes uždavinys profesionaliai dirbti yra susijęs ne su individualia atskaitomybe, bet su galinga bendra atsakomybe. Vadinas, tvarus visos mokyklos veiklos kokybės kilimas gali būti siejamas su bendrais susitarimais, kas yra kokybiškas ugdymas; su visos mokyklos narių refleksija, iniciatyva ir savarankiškumu; su pasitikėjimu kiekvieno

mokytojo profesionalumu, jo patirtimi ir kompetencijomis; su sąlygomis, kurios skatina konstruktyvią diskusiją, tarpusavio pagalbą ir bendradarbiavimą. Nuo mokyklos bendros kultūros didžia dalimi priklausys ir kiekvieno mokytojo veiklos kokybė, nes būtent ją labai veikia aplinka – įstaigos, kuriose dirbama, kultūra. Todėl drįstame teigti, kad įsivertinimo procese mokyklos kultūra ir jos kokybės siekis gali būti „pamatuojamas“ atsakant į kelis vertybinius klausimus:

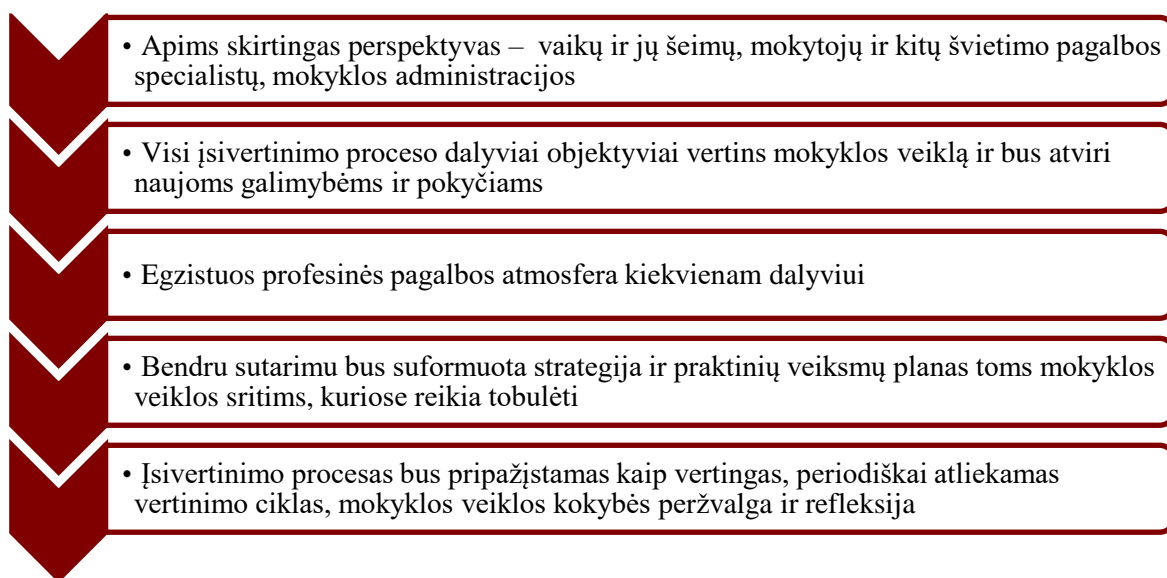
- *Kaip mes žvelgiame į nesėkmę? Ar ją priimame kaip natūralų dalyką, nuolatinį žmogaus mokymosi elementą?*

- *Ar įsivertinimo procese mes nelinkstame apdovanoti „gerųjų“ ir surasti „kaltuosius“?*

- *Ar mokyklos bendruomenės nariai gali turėti skirtingą matymą, ar galime kalbėtis apie tai ir kartu ieškoti sutarimo?*

- *Ar visus bendruomenės narius išklausome?*

Pažymėtina, kad **geriausi sprendimai gimsta bendro darbo erdvėje**, todėl įsivertinant atliekamas mokyklos veiklos kokybės apmąstymas efektyviausiai prisidės prie kokybės gerinimo tik tada, kai atlieps sąlygas, pateikiamas 3 paveiksle.

3 pav. Mokyklos veiklos kokybės vertinimui svarbios sąlygos

Galiausiai, mokyklos bendruomenei būtina suprasti, kad **mokyklos veiklos kokybė yra dinamiškas, o ne statinis fenomenas**. Tai reiškia, kad pasiekus tam tikrą kokybės lygį, negalime nusiraminti – mokyklos veiklos kokybę turime nuolat permąstyti ir įsivertinti, nes ji yra kintanti. Todėl įsivertinimas nėra vienkartinis aktas, o būtina mokyklos veiklos kokybės dalis, kurią mokyklos bendruomenė pripažįsta kaip esminę ir skiria jai pakankamai laiko, resursų ir pastangų.

Ugdymo centre – vaiko raida, mokymasis ir gerovė

Vertinimas turi labiausiai atitikti vaiko interesus, jie turi būti centre (European Commission, 2014). Tai pripažįstama kaip vienas iš trijų pagrindinių kokybės principų – *ankstyvojo (ikimokyklinio) ugdymo paslaugos turi būti orientuotos į vaikus, būtina atsižvelgti į jų nuomonę ir įtraukti juos į kasdienes sprendimus ugdymo aplinkoje* (European Commission, 2017).

Pažymėtina, kad **ankstyvoji vaikystė yra kritinis vaiko fizinės, emocinės, socialinės, kalbinės ir pažintinės raidos tarpsnis**. Pirmoji patirtis, vaiko ryšys su jam svarbiais globėjais ir aplinka pirmaisiais gyvenimo metais daro įtaką mažų vaikų besivystančių smegenų struktūrai, sukuria pamatus būsimai patirčiai ir vaikų reagavimui į ją, todėl ankstyvojoje vaikystėje įgyta patirtis padeda pagrindus tolimesnei vaiko raidai ir mokymuisi (OECD, 2018).

Vykdamas mokyklos veiklos įsivertinimą, **didžiausias dėmesys turi būti skiriamas ugdymo procesui, programai, pedagogų ir vaikų santykiams, mokyklos bendruomenės santykiams su vaiko šeima**, tai yra tam, kas įgalina vaikus daryti ugdymosi pažangą. Kaip pažymima Europos Sąjungos dokumente (European Commission, 2014), prieinami, laiku gauti ir tikslūs tiek išorinio vertinimo, tiek ir įsivertinimo duomenys gali padėti ugdymo įstaigų vadovams ir visam personalui priimti optimalius (teisingiausius) sprendimus, kaip pagerinti veiklos kokybę.

Pažymėtina, kad įsivertinimo metu renkant informaciją, svarbu remtis ir vaiko perspektyva. Vaikui turi būti suteiktas pilnaverčio dalyvio statusas ir jo požiūris priimamas labai rimtai. Vaiko vertinimas, jo savijauta gali būti vienas iš pagrindinių mokyklos veiklos kokybės vertinimo kriterijų, nuolat prisimenant ir atsakant į klausimą: *Ar mūsų mokyklos bendruomenės veikla ir įstaigos kultūra geriausiai atliepia vaikų interesus?* Tuomet galime teigti, kad mokyklos bendruomenė siekia vaikų gerovės ir jų įsitraukimo į kokybės užtikrinimo procesą (kaip vaikai jaučiasi ir kokias ugdymosi sąlygas jiems suteikia ugdymo įstaiga).

Vertinimo sistema – dinamiška, nuolat ieškanti atsakymų, kokius įsivertinimo metodus ir instrumentus pasirinkti, siekiant surinkti objektyvius ir patikimus įsivertinimo duomenis

Šioje įsivertinimo metodikoje pristatomos vertinimo sritys, jų rodikliai ir kriterijai yra pagrindinės gairės, pagal kurias gali būti atliekamas mokyklos veiklos įsivertinimas. Atsižvelgiant į mokyklos unikalumą, poreikį, mokyklos bendruomenė gali ir turi ieškoti papildomų parametrų, kurie padeda įsivertinti mokyklos veiklos kokybę.

Norėtume atkreipti dėmesį, kad šioje metodikoje pateikiame du įsivertinimo tipus: visuminį ir teminį. Visuminis įsivertinimas skirtas diagnostikai (bendrųjų tendencijų išryškinimui), tačiau mokykla, siekianti aukštos teikiamų paslaugų kokybės, turėtų atlikti ir teminį įsivertinimą, kuris yra giluminis ir iš esmės sudaro sąlygas nuodugniai įsivertinti kiekvieną ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančios mokyklos veiklos sritį. Būtent teminio įsivertinimo metu mokykla gali naudoti įvairius instrumentus pagal savo poreikį, nes tai suponuos tikslingų duomenų surinkimą ir parodys ne tik atitikimą tam tikriems kokybės standartams, bet ir identifikuos iššūkius keliančias sritis, kurias reikia tobulinti. Taigi, **mokyklos bendruomenė yra laisva pasirinkti įsivertinimo metodus ir instrumentus, kurie padėtų jiems geriausiai įsivertinti savo kompetencijas ir numatyti mokyklos veiklos tobulinimo gaires.**

Taip pat pabrėžiame, kad metodikoje pateikiami kokybiškos praktikos pavyzdžiai turi būti:

- 1) vertinami atsižvelgiant į vaikų amžių, tai yra skirtingo amžiaus vaikams yra būdinga skirtinga vertinimo kriterijų raiška;
- 2) siekiant įsivertinti kiekvienos srities rodiklius ir kriterijus, nebūtina remtis tik mūsų pateiktais konkrečiais pavyzdžiais. Jūsų mokyklos bendruomenė tikrai įžvelgs ir daug kitų gerų pavyzdžių, iliustruojančių kiekvieno kriterijaus kokybišką raišką praktikoje bei atspindinčių mokyklos išskirtinumą ir poreikius.

1.3. Įsivertinimo principai

Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančios mokyklos bendruomenė įsivertinimo metu turi laikytis ir atitinkamų principų, kaip esminių veikimo dėsnų:

- 1) **Atsakomybės** – atlikdama įsivertinimą visa mokyklos bendruomenė (kiekvienas jo dalyvis) prisiima atsakomybę už etišką įsivertinimo procesą, įsivertinimą atlieka objektyviai, tiksliai ir sąžiningai, tarpusavyje ir / ar su kitais įsivertinimo proceso dalyviais bendrauja pagarbiai, saugo visų turimų / gautų mokyklos duomenų konfidencialumą.
- 2) **Holistiškumo** – įsivertinimas atliekamas kaip vientisas, neskaidomas, visuminis procesas, aiškiai įžvelgiant įsivertinimo sričių tarpusavio sąsajas. Analizuojant, apibendrinant įsivertinimo metu gautus duomenis, reikia susieti ir apibendrinti iš visų šaltinių gautą informaciją.
- 3) **Nešališkumo** – įsivertinimas atliekamas objektyviai ir skaidriai. Visa teikiama įsivertinimo informacija ir priimami sprendimai turi būti grindžiami validžia duomenų analize, pagrįstais įrodymais, bendru vertinimo dalyvių sutarimu.

- 4) **Kontekstualumo** – vykdydama įsivertinimą, mokykla atsižvelgia į konkretų socialinį, ekonominį, kultūrinį, technologinį ir pedagoginį kontekstą; jis pripažįstamas kaip veiksnys, kuris gali lemti mokyklos veiklos kokybę ir kaip išteklius, kuriuo reikia remtis, siekiant aukštesnės kokybės.
- 5) **Bendradarbiavimo** – įsivertinimas yra bendradarbiavimo procesas, kai kiekvienas jo dalyvis supranta bendro darbo prasmę ir esmę, juo grindžia įsivertinimą ir pripažįsta, kad tai yra pagrindinė pokyčių jėga.
- 6) **Kokybės siekio kultūros kūrimo** – visas įsivertinimo procesas grindžiamas nuostata, kad vertinimas yra tik įrankis siekiant nuolatinio mokyklos veiklos kokybės gerinimo. Visi duomenys, gauti įsivertinimo metu, turi sudaryti prielaidas tobulinti mokyklos veiklą (ugdymo procesą ir mokyklos vadybą). Įsivertinimu siekiama identifikuoti stipriuosius mokyklos veiklos aspektus, atrasti ir panaikinti kliuvinius ir padrąsinti mokyklos bendruomenę siekti aukštesnės veiklos kokybės.

1.4. Įsivertinimo pridėtinė vertė

Kokybiškas įsivertinimas be tiesioginės naudos – mokyklos bendruomenės profesinio kapitalo auginimo – mūsų požiūriu, gali suteikti mokyklai ir pridėtinę vertę. Įsivertinimas gali tapti visos bendruomenės bendrų susitarimų, kas yra kokybiškas ugdymas kiekvienam vaikui, išgirstant visų asmenų „balsą“, pagrindu. Tai yra sudaro sąlygas pripažinti vertingais visų ugdymo proceso dalyvių – vaikų, personalo ir tėvų – nuomones ir požiūrius.

Kita vertus, linkėtume, kad įsivertinimas sukurtų mokyklos bendruomenės darbo kultūrą, kurioje kiekvienas jos narys augtų, būtų palaikomas ir skatinamas. Kaip teigia A. Hargreaves ir M. Fullan (2019), organizacijos ar sistemos, kuriose gerieji nariai apdovanojami, o blogieji – peikiami, nėra veiksmingos. Mokyklos bendruomenė įsivertindama savo darbo kokybę turi siekti, kad visi jos nariai dirbtų gerai ir labai gerai ir, jeigu kažkuris iš bendruomenės narių patiria sunkumų ar iššūkių, tai jam turi būti suteikta visokeriopa parama, pasitikint ir auginant šio darbuotojo profesines kompetencijas. Įsidėmėtina, kad darbo kokybė „nepradedama smukti tik dėl atskiro asmens pastangų ar norų. Ją labai smarkiai veikia aplinka – įstaigų, kuriuose atliekamas darbas, kultūra“ (Hargreaves, Fullan, p. 39). Todėl tikras mokyklos bendruomenės profesionalumas siejasi su bendradarbiavimu ir įkvėpimu, pasitikėjimu ir atvirumu, nebijojimu pripažinti savo klaidas ir pasididžiavimu visu bendru indėliu. Tik tokiu būdu kokybės užtikrinimo procesas gali teikti aiškia pridėtinę vertę.

1.5. Įsivertinimo vykdymo patirtis

Vykdydamos veiklos kokybės įsivertinimą ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas įgyvendinančios mokyklos vadovaujasi prieš 15 metų patvirtinta *Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika* (2005), kurios paskirtis – „padėti mokyklai susikurti suderintą, nuoseklų ir lankstų mokyklos veiklos įsivertinimo modelį, kurį taikant būtų gaunami patikimi duomenys apie mokyklos veiklos kokybę“ (p. 2). Metodikoje aprašytas jos taikymas, apibūdintos veiklos sritys, rodikliai, pagalbinių rodiklių, iliustracijos ir požymiai. Ketinantiems atlikti įsivertinimą, pateikti galimi informacijos šaltiniai vertinant tam tikrą sritį ir siūlomi vertinimo metodai.

Veiklos kokybės įsivertinimas vykdomas 5 etapais: pasirengimas, platusis auditas (dabar – įsivertinimas), giluminis auditas, atsiskaitymas ir informavimas, planavimas. Mokyklos vadovo sudaryta koordinavimo grupė yra atsakinga už mokyklos bendruomenės informavimą apie pradedamą vykdyti veiklos įsivertinimą, vertinimo modelio sukūrimą ir įsivertinimo atlikimo plano parengimą, įsivertinimo ataskaitos rengimą.

Vykdamas platusis vidaus auditas, įvertinamos visos 6 metodikoje nurodytos mokyklos veiklos sritys – etosas, vaiko ugdymas ir ugdymasis, vaiko ugdymo(si) pasiekimai, parama ir pagalba vaikui, šeimai, ištekliams, mokyklos valdymas – kurios apibūdinamos remiantis 19 veiklos rodiklių ir 61 pagalbiniu rodikliu. Atlikusi įsivertinimą (platusis auditas), koordinavimo grupė, apibendrinama rezultatus, įvertina, kuriose veiklos srityse vyrauja privalumai ir (ar) trūkumai, identifikuoja stipriąsias ir silpnąsias mokyklos veiklos sritis. Įsivertinimo rezultatai yra pristatomi mokyklos personalui ir susitariama dėl giluminio audito.

Atliekant giluminį audita, darbo grupė suplanuoja pasirinktos veiklos srities / rodiklio / pagalbinių rodiklių vertinimo darbus, surenka ir išanalizuoja duomenis, pateikia išvadas bei parengia įsivertinimo ataskaitą. Taip pat parengia galutinę įsivertinimo ataskaitą, kurioje išryškina privalumus ir trūkumus, numato tobulintinas sritis. Įsivertinimo ataskaita yra pristatoma mokyklos veikla suinteresuotiems asmenims (mokyklos tarybai, bendruomenei, savivaldybės administracijos švietimo padaliniui, vietos bendruomenei). Įsivertinimo proceso ciklas baigiamas planavimo etapu, kuriame mokyklos vadovo sudaryta darbo grupė, remdamasi įsivertinimo rezultatais, rengia strateginį ir metinį veiklos planus, juos teikia derinti mokyklos steigėjui.

Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika (2005) yra rekomendacinio pobūdžio. Nėra žinomi tikslūs skaičiai, kiek ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas įgyvendinančių mokyklų ir kaip aktyviai ja naudojasi. Apie atliekamą veiklos kokybės įsivertinimą galima sužinoti tik tuo atveju, jei rezultatus mokyklos paskelbia savo interneto svetainėse.

Dažniausiai su tokia informacija galima susipažinti metinėse veiklos ataskaitose. Kai kurių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų įgyvendinančių mokyklų (pvz. Klaipėdos apskrities) interneto svetainėse galima rasti tam skirtą tinklalapį, kuriame talpinama ne tik pastarųjų, bet ir ankstesnių metų informacija apie įsivertinimo rezultatus. Būtina pažymėti, kad privačios ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų įgyvendinančios mokyklos neskelbia informacijos apie veiklos kokybės įsivertinimą, tikėtina, jo ir nevykdo.

1.6. Pagrindinės sąvokos

- Ankstyvasis ugdymas** Ugdymas, teikiamas laikotarpiu nuo gimimo iki pradinės mokyklos.
- Įsivertinimas** Mokyklos darbuotojų atliekamas kokybės užtikrinimo procesas, integrali mokyklos veiklos dalis, skatinanti nuolatinę savistabą, refleksiją ir dialogą. Įsivertinimas padeda mokyklos bendruomenei nustatyti stipriąsias mokyklos veiklos sritis, mokyklos veiklą grindžiančius vertybinius principus, identifikuoti išskylančius iššūkius ir numatyti įrodymais grįstų sprendimų priėmimą mokykloje.
- Kriterijai** Rodikliui būdingi požymiai, išsamiai apibūdinantys jį ir nurodantys vertinimo pagrindą. Tai aiškūs teiginiai, aprašantys mokyklos veiklos praktiką. Vertinama veikla yra lyginama su kriterijais ir, remiantis jais, sprendžiama, kokio lygio veikla šiuo metu yra vykdoma. Remiantis kriterijais, rodikliai gali būti įvertinami kiekybiškai ir (ar) kokybiškai.
- Mokykla** Šiame dokumente mokykla yra institucija, vykdanči ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas.
- Rodiklis** Konkretus ir patikrinamas ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų vykdančios mokyklos aukštos kokybės esminių ir pageidaujamų veiklos savybių aprašymas. Rodiklis yra duomuo, matavimo pagrindas, padedantis įvertinti / apibrėžti daugiaplanę ir sudėtingą mokyklos veiklą, numatyti tobulinimo kryptį.
- Sritis** Esminis ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų vykdančios mokyklos veiklos sandas, kurio įgyvendinimas laiduoja nuoseklią ir aukštos kokybės ankstyvojo ugdymo praktiką.
- Vertinimas** Sistemingas procesas, kurio metu renkama, analizuojama metodologiškai pagrįsta informacija apie mokyklos veiklą ir palyginama

su tam tikrais nustatytais ir aiškiais standartais. Vertinimas apima savyje ir įvertinimo elementą – remdamasis vertinamos veiklos standartais vertintojas nustato veiklos kokybės lygį.

Vertintojas(-ai)

Asmuo (asmenų grupė), vertinimo dalyvis(-iai), atliekantis ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančios mokyklos veiklos įsivertinimą ar išorinį vertinimą. Jis (jie) renka, analizuoja ir apibendrina svarbiausius duomenis apie mokyklos veiklos kokybę ir, jais remdamasis, priima vertinamąjį sprendimą.

Apibendrinant mokyklos įsivertinimo tikslus ir vertybines nuostatas, tenka pabrėžti, kad pradėti veiklos kokybės tobulinimą reikia nuo supratimo, kad tikras kokybės įsivertinimas turi būti inicijuotas iš vidaus, o ne primestas iš išorės. Kokybės vertinimas plačiaja prasme apima susitarimą: *Kas yra kokybė? Kokie jos elementai gali būti vertinami? Kaip bus pamatuota tų elementų kokybės raiška?* Visa tai turėtų būti grindžiama visos mokyklos bendruomenės dialogu ir nuolatiniu savo veiklos apmąstymu, panaikinančiu iliuziją, kad mokyklos veikla gali būti visada to paties kokybės lygmens. Tik atvirai reflektuojant, nustatant savo darbo stipriąsias ir tobulintinas sritis ir siekiant pastarąsias gerinti nuolat mokantis, gali įvykti prasmingas kokybės pokytis.

2 SKYRIUS. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis

Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdanči mokykla turi padėti vaikui išskleisti prigimties galias, pasiruošti formaliam (mokykliniam) ugdymui ir perėjimui į jį. Dėl šių tikslų siekiama visuminio vaiko ugdymo(si) ankstyvajame amžiuje, kuris plėtotų visus vaiko pažintinius, socialinius, fizinius ir emocinius gebėjimus. Vaikystėje ugdomi pagrindiniai bendrieji vaiko gebėjimai, todėl emocinis-socialinis saugumas, kiekvieno vaiko priėmimas ir pagarbos jam puoselėjimas, vaiko poreikių pažinimas ir atliepimas jiems, dialogiška sąveika, aplinkos sukūrimas tyrinėjimui ir eksperimentavimui, peraugančiam į skirtingo pobūdžio žaidimus, yra ankstyvojo ugdymo(si) sąlygos ir prielaidos vaiko gerovei bei ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo kokybei.

Išanalizavus Lietuvos nacionalinio lygmens dokumentus ir tyrimų rezultatus galime teigti, kad kokybiškai dirbanti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokykla pasižymi tokiais bruožais:

- pagarba vaikams ir vaikystei,
- pirmenybė teikiama vaikų poreikiams ir interesams, kartu užtikrinant, kad būtų pasiekti ilgalaikiai vaikų ugdymosi ir raidos tikslai,
- vaikai ugdomi sąveikaudami su mokytojais, kitais vaikais ir aplinka,
- žaidimas yra pagrindinė ikimokyklinio amžiaus vaikų veikla,
- skatinama tvirta mokytojų, šeimų ir bendruomenės narių partnerystė – pasitikėjimu grindžiami santykiai, būtini sėkmingam vaikų ugdymui(si),
- užtikrinamas planingas ir spontaniškas reagavimas į nuolat kintančius atskirų vaikų ar grupių poreikius ir elgesį, taip pat į nuolat besikeičiančius šeimų ir bendruomenių, su kuriomis dirbama, poreikius.

Siūloma **mokyklos veiklos kokybės samprata** remiasi nacionaliniais ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą reglamentuojančiais dokumentais. Antai, *Ikimokyklinio ugdymo metodinėse rekomendacijose* (2015) išskiriami tokie veiklos kokybę lemiantys aspektai:

- Ugdymo proceso dalyvių **sąveika** (vaiko ir mokytojo, vaiko ir vaiko, vaiko sąveika su gamtine ir sociokultūrine aplinka), **pedagoginės strategijos, ugdymosi aplinka** ir priemonės; **vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas, ugdomosios veiklos planavimas**.
- Spontaniška vaikų veikla, vaikų sumanyta, pasiūlyta veikla (**ugdymasis**) ir mokytojo inicijuojama, siūloma veikla (**ugdymas, ugdymo strategijos**).

- **Lygios galimybės** skirtingų poreikių vaikams.
- **Žaidimas** kaip pagrindinė ikimokyklinio amžiaus vaikų veikla.
- **Tėvai** kaip svarbiausi vaikų ugdytojai.

Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje (2014) išskiriami veiklos kokybę lemiantys aspektai:

- Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo turinio **įgyvendinimo dermė**.
- Darnus vaiko fizinių ir psichinių **galių skleidimasis**.
- Į vaiką orientuoto **ugdymo strategijos**.
- Vaiko kompetencijų augimą skatinantys **pasiekimų ir pažangos vertinimo** būdai.
- Pedagogo ir vaiko **sąveika** grįsti metodai.
- Ugdymui ir ugdymuisi tinkama **psichologinė ir fizinė aplinka**.
- **Pedagogo ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimas**, grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, aktyvia partneryste ir atsakomybe, pagarba vienas kito poreikiams ir interesams.
- **Lygių galimybių** ugdytis **užtikrinimas** vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių.

Todėl pagrindžiant ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas įgyvendinančių mokyklų veiklos kokybės vertinimo modelį, padedantį nustatyti šių mokyklų veiklos kokybę, buvo atsižvelgta į ankstyvojo amžiaus vaikų raidos išskirtinumą, ypatingumą.

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis grindžiamas pagrindine teorine prieiga – **ankstyvojo ugdymo laikotarpiu būtina vaiko psichinės raidos ir ugdymo(si) vienovė**. Vaiko psichinių funkcijų formavimasis kuria prielaidas ugdymui(si), savo ruožtu vaiko veikla / ugdymas(is) artimiausios raidos zonoje (Выготский, 2003) padeda formuotis naujoms vaiko psichikos funkcijoms.

Ankstyvojo amžiaus (0–6(7) m.) vaiko raida yra išskirtinė lyginant su kitais žmogaus raidos tarpsniais ir pasižymi šiais **bruožais**:

- 1) **Vaiko raida yra kūrybinio pobūdžio**, todėl labai svarbus nuolatinis vaiko patirties turtinimas, kuris leistų jam plėtoti ir stiprinti savo kūrybingumą *tyrinėjant, eksperimentuojant ir žaidžiant*.
- 2) **Netolygumo dėsnis** vaiko raidoje reiškia, kad vaiko psichikos raida nėra tolygus procesas ir primena pakilimus ir nusileidimus, kurie pareikalauja iš vaiko nevienodų fizinių ir psichinių pastangų. Dėl šios priežasties to paties amžiaus *vaikų raida gali būti skirtinga*, tai reiškia, kad skirtingos psichikos funkcijos gali vystytis nevienodu tempu, o tai lemia *skirtingus ugdymosi pasiekimus*.

- 3) **Metamorfozės dėsnis** vaiko raidoje. Vaiko raida yra kokybinių pokyčių grandinė. Vaikas nėra „mažas“ suaugęs, vaikas nuo suaugusiojo skiriasi savo psichinės sistemos struktūra. Būtent kriziniais 1-ųjų, 3-jų ir 6–7-rių metais įvyksta kokybiniai vaiko psichikos pokyčiai, po kurių vaikas geba elgtis ir funkcionuoti kokybiškai naujame lygmenyje. Atsižvelgiant į šiuos svarbius asmenybinius pokyčius *turi keistis* ir suaugusiųjų taikomos *ugdymo strategijos*.
- 4) **Lemiamas sociokultūrinės aplinkos vaidmuo** reiškia, kad socialiniai santykiai nulemia galutinį vaiko raidos ir ugdymosi rezultatą. Bendrą sociokultūrinės raidos seką galima apibrėžti keturiais nuosekliais žingsniais / etapais:
- suaugusieji sąveikauja su vaiku,
 - vaikas atsiliepia į sąveiką,
 - vaikas ima aktyviai veikti kitus: suaugusiuosius, bendraamžius, aplinką,
 - vaikas veikia pats save, organizuodamas ir reguliuodamas savo elgesį.

Tik nuosekliai perėjęs visą šią seką vaikas palaipsniui įvaldo kultūrinio elgesio formas ir jas ima naudoti savo [raidos] uždaviniams spręsti, t. y. saviraidai. Todėl nuolatinės *vaikų ir suaugusiųjų sąveikos, vaikų bendradarbiavimas ir bendra veikla yra pagrindiniai vaiko raidos šaltiniai ir ugdymo(si) būdai*.

- 5) **Afektas ir intelekto vienovės principas** – mokymas ir ugdymas turi būti nukreipti ne tik į intelektą, bet ir į emocinių valios struktūrų plėtojimą. Tai reiškia, kad bet koks mokymasis vyksta tik tuomet, kai besimokantysis yra susidomėjęs ir motyvuotas mokytis. Pagrindinės *ugdymo strategijos* turi būti *nukreiptos į vaikų susidomėjimo ir motyvacijos palaikymą* bei pagalbą siekiant užsibrėžtų tikslų. Pvz., maži vaikai dažnai užsibrėžia sunkiai pasiekiamus tikslus, o negalėdami jų pasiekti, praranda motyvaciją. Mokytojas gali padėti šiek tiek pakoreguoti tikslą ir patirti sėkmę. Būtent patiriama sėkmė ir skatina vaikus drąsiai judėti toliau, keliant vis naujus tikslus.
- 6) **Artimiausios raidos zona** kaip vaiko gebėjimų ir galimos raidos krypties numatymo būdas / principas. Vaiko veikimas artimiausios raidos zonoje reiškia, kad vaikas veikia raidos požiūriu jam palankiausiose sąlygose, kuomet elgesys „pranoksta jo amžiaus vidurkį, <...> vaikas pranoksta savo paties elgesį įprastose kasdienėse situacijose <...> vaikas tarsi visa galva už save aukštesnis“ (Выготский, 2003, p. 220). Citatoje kalbama apie vaiko žaidimą, bet tą patį galima būtų pasakyti ir apie kitas ikimokyklinio amžiaus vaikui reikšmingas veiklas, tokias kaip tyrinėjimas ar eksperimentavimas, kuomet vaikas susidomėjęs ir „visa galva“ pasinėręs į veiklą. Tokiose veiklose yra išpildytos *optimaliausios vaiko raidai ir ugdymuisi būtinos sąlygos*: vaikas *veikia savo iniciatyva*, yra *motyvuotas*, siekia išsiaiškinti jam rūpimus dalykus, yra *emociškai įsitraukęs į kūrybinius ieškojimus*. Atsiskleidžia

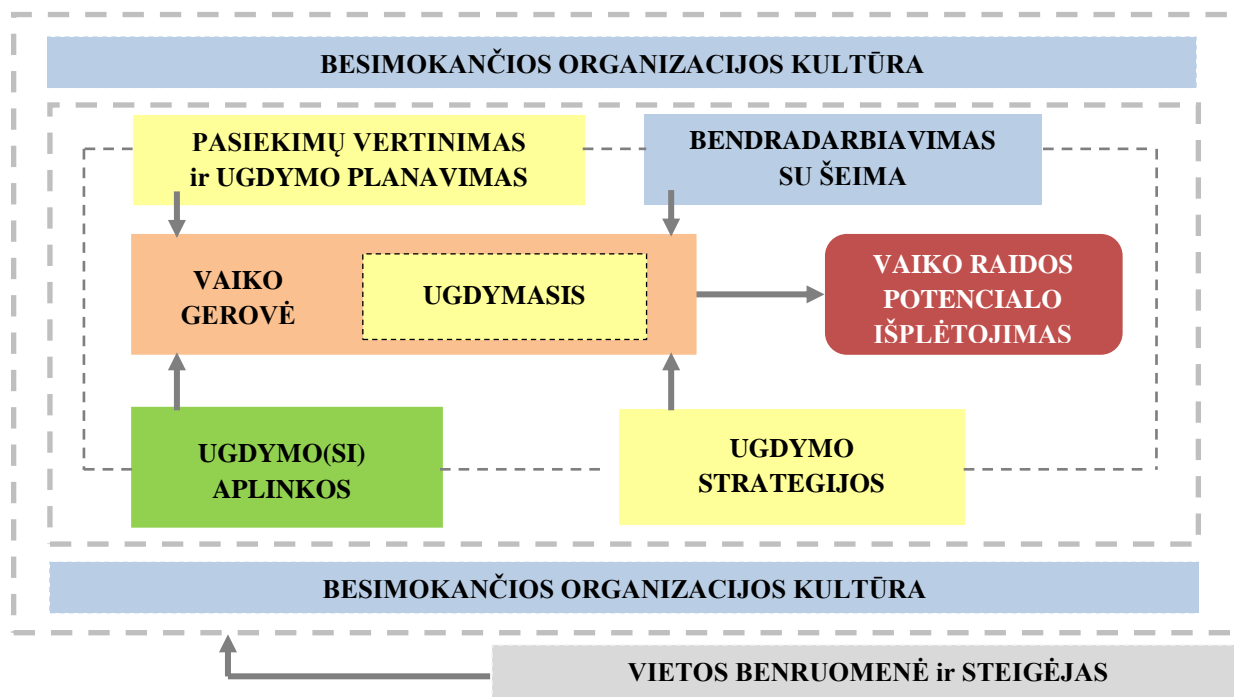
aukščiausias konkrečiam vaikui galimas pasiekimų lygis, kuris leidžia prognozuoti artimiausius jo raidos ir ugdymosi žingsnius.

- 7) Kiekvieno raidos etapo ypatingas vertingumas – **neskubėjimo principas**. Kiekvienas vaiko raidos etapas yra vertingas, nes kuria pagrindą kitam raidos žingsniui. Reikia *siekti, kad kiekvieno amžiaus tarpsnio potencialas būtų maksimaliai išplėtotas*. Pvz., ikimokyklinio amžiaus vaikų pagrindinė veikla yra žaidimas, todėl siekiamybė, kad šioje veikloje šešiametis vaikas laisvai žaistų pačius įvairiausių menamus žaidimus – gebėtų pats juos kurti drauge su keliais kitais vaikais, prisiimtų skirtingus vaidmenis, kurtų siužetą, naudotų menamas priemones ar priemones-pakaitalus, mokėtų susitarti, spręsti kylančius nesutarimus ir pan. Taip pat mokėtų žaisti įvairius žaidimus su taisyklėmis (pradedant stalo, baigiant judriaisiais žaidimais), ramiai priimtų pralaimėjimo situacijas, gebėtų pats kurti žaidimo taisykles. Primename, kad išplėtotą žaidybinę veiklą padeda vaikams formuoti bendruosius gebėjimus: bendro pobūdžio kūrybingumą, vaizduotę, valią ir savireguliaciją, motyvaciją, kito žmogaus pozicijos supratimą bei žmogaus veiklos prasmės supratimą. Būtent šie bendrieji gebėjimai sudaro vaiko mokymosi potencialą. Kitose srityse siekiama analogiškų tikslų.

Kiti ankstyvojo ugdymo ypatumus atskleidžiantys *teoriniai konceptai*, kuriais būtina remtis įsivertinant ankstyvojo ugdymo kokybę:

- **Bendroji triada** (Lihme, 1988) – *mokytojas, vaikas ir jų bendra veikla* yra pedagoginės veiklos pagrindas;
- **Mokymosi zonos modelis** (Senninger, 2000) – mokymasis vyksta palikus savo komforto zoną, bet nepatekus į panikos zoną (raidai reikalinga tam tikra rizikos zona). *Šis modelis taikomas tiek vaikų ugdymuisi, tiek pedagogų profesiniam tobulėjimui;*
- **Žaidimas** kaip pagrindinė vaiko ugdymosi strategija, nes jis sukuria vaiko artimiausios raidos zoną (Выготский, 2003), o **gera savijauta ir įsitraukimo į veiklas lygis** sąlygoja aukštus vaikų pasiekimus (Laevers, 2009);
- **Tėvų įtraukimo svarba** (Hoover-Dempsey, Sandler, 2002) ir **sąveikos su aplinka** reikšmė ugdymo(si) proceso kokybei (Epstein, 2007).

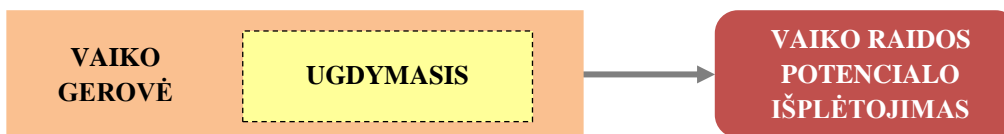
Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimui (kaip ir išoriniam vertinimui) siūlome **modelį, kuris išryškina ikimokyklinio ugdymo(si) unikalumą, specifiškumą ir turi aiškias sąsajas su Geros mokyklos modeliu**. Siūlomas vertinimo modelis (4 pav., 1 priedas) sudarytas iš septynių vertinimo sričių: 1) vaiko gerovė, 2) ugdymasis, 3) ugdymo(si) aplinkos, 4) ugdymo strategijos, 5) pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas, 6) bendradarbiavimas su vaikų šeimomis, 7) besimokančios organizacijos kultūra.

4 pav. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančios mokyklos veiklos kokybės vertinimo modelis

Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančios mokyklos esminiu sėkmingos veiklos požymiu laikomas tinkamas jos tikslo įgyvendinimas, t. y. vaiko raidos potencialo išplėtojimas, vaiko gerovė ir ugdymasis. Tai pagrindinis mokyklos veiklos kokybės siekis (pirmoji modelio dimensija), užbrėžianti kitus mokyklos veiklos parametrus – mokyklos veiklos veiksniai (antrąją ir trečiąją modelio dimensijas).

Pirmojoje modelio dimensijoje (5 pav.) yra trys komponentai – vaiko raidos potencialo išplėtojimas, vaiko gerovė ir ugdymasis.

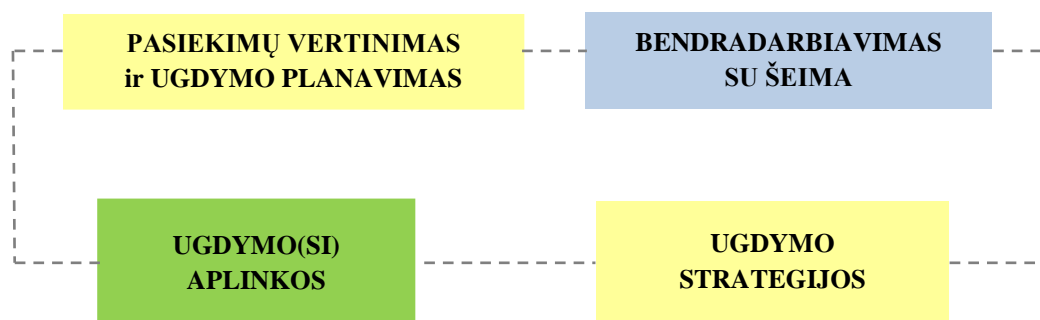
5 pav. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų veiklos kokybės vertinimo modelio pirmoji dimensija

Atliekant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą, vaiko raidos potencialo išplėtojimas nėra tiesiogiai kokybiškai ir kiekybiškai matuojamas. Tai yra ankstyvojo ugdymo esminis kokybės siekis, kurio rezultatą netiesiogiai galime matuoti kitais dviem pirmos dimensijos elementais – vaiko gerove ir ugdymusi.

Pažymėtina, kad modelyje atskirai pateikiamos sritys *Ugdymasis* ir *Ugdymo strategijos*, nes nacionalinio lygmens švietimo dokumentuose (*Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, 2014*;

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, 2014; Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, 2015) taip pat pabrėžiamas skirtumas tarp vaiko spontaniškos, patirtinės veiklos ir mokytojo inicijuotos veiklos. Mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programas, šių sričių atskyrimas padės suprasti kaip svarbu išlaikyti pusiausvyrą tarp vaikų inicijuotos ir mokytojo suplanuotos veiklos, padės mokytojams tinkamai įvertinti aktyvaus vaikų dalyvavimo ugdymosi procese svarbą. Todėl, siekiant ugdymo kokybės ir tikslingumo **svarbu atskirai įvertinti vaiko saviraidos ir ugdymosi procesus, mokytojo taikomas ugdymo strategijas bei jų sąsajas.**

Antroji modelio dimensija (6 pav.) – artimiausi mokyklos veiklos veiksniai, mokytojo pedagoginio darbo erdvė, kurios komponentai tiesiogiai susiję su vaiko ugdymusi ir gerove. Ji apibūdinama keturiomis vertinamosiomis sritimis – **ugdymo(si) aplinkos, ugdymo strategijos, pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas, bendradarbiavimas su šeimomis.** Šios vertinimo sritys tarpusavyje tarpiai susijusios ir daro įtaką viena kitai.

6 pav. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų veiklos kokybės vertinimo modelio antroji dimensija

Aptariant modelio antrąją dimensiją, norime paaiškinti kelių sričių svarbą ir pagrįsti, kodėl jos išskiriamos kaip atskiros.

Mokytojo taikomos ugdymo strategijos yra atskira įsivertinimo sritis, nes jos lemia vaiko raidos ir ugdymosi rezultatus. Egzistuoja aiškus priežastinis ryšys tarp vaikų ir juos supančių, artimiausiai esančių suaugusių žmonių (šeimoms narių, mokytojų) elgesio. Suaugusieji yra vaiko elgesio modelio pavyzdžiai. Taigi, viena svarbiausių mokytojo ugdymo strategijų yra jo elgesys, kuris vaikams yra žmogaus elgesio skirtingose gyvenimo situacijose modelis, reprezentuojantis kultūrinės žmogaus elgesio formas. Kiekvieną dieną matydami mokytojo elgesį grupėje, vaikai perima jo elgesio formas ir taiko jas bendraudami tarpusavyje grupėje ir už grupės ribų. Pagrindinis mokytojo taikomų **ugdymo strategijų tikslas yra vaiko saviraidos ir savivaldaus elgesio bei mokymosi paskatinimas ir palaikymas.**

Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas yra dar viena svarbi vertinimo sritis. Nors įsivertinimo procesas nėra tiesiogiai sietinas su vaiko pasiekimų matavimu, ši pedagogo darbo sritis yra labai svarbi, **nes yra esmingai susijusi su pedagoginių sąlygų, kurios būtinos skatinti vaiko raidą ir ugdymąsi, kūrimu**. Įsivertinant vaiko ugdymosi rezultatai gali būti panaudoti tik kaip vienas iš proceso kokybės įrodymų ar jos trūkumo ženklų, tačiau ne kaip įsivertinimo rezultatus nulemiantis veiksnys. Taigi, mokytojas turi vertinti ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimus pagal Ikimokyklinio ugdymo programą, priešmokyklinio amžiaus – pagal Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą tam, kad galėtų tinkamai planuoti vaiko ugdymo ir ugdymosi gaires. Pažymėtina, kad vaikų **ugdymosi planavimas** yra neatsiejama ankstyvojo ugdymo programos dalis, kadangi į ugdymo programą įeina ir susitarimas dėl vaiko ugdymosi, ir jo dokumentavimas (popierinio ar skaitmeninio programos varianto parengimas), ir įgyvendinimas. Antai, *Ikimokyklinio ugdymo metodinėse rekomendacijose* (2015) teigiama, kad „*Ugdomosios veiklos planavimas yra susitarto kokybiško ugdymo realizavimo priemonė. <...> Numačius planuojamus įgyti vaikų pasiekimus, apmąstoma, kaip sukurti ugdymosi aplinką ir skatinti vaiko ugdymosi situacijų kūrimąsi, atrinkti ugdymo turinį, numatyti idėjas, būdus, kad būtų pasiekti numatyti rezultatai*“ (p. 69, 71).

Bendradarbiavimą su vaikų šeimomis kaip atskirą sritį išskiriame, nes ji atspindi ankstyvojo ugdymo specifiką ir išskirtinumą. Pabrėžtina, kad **partnerystė tarp vaiko šeimos ir ugdymo įstaigos nėra duotybė, ji yra abiejų pusių nuosekliai kuriama ir reikalaujanti laiko bei pastangų**. Tai labai svarbi investicija, kurios vaisiai bus matomi visą vaiko ugdymosi laikotarpį. Tėvai, įgiję tikros partnerystės patirties mokyklose, kuriose vykdomos ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos, žymiai geriau gebės būti aktyviais savo vaikų ugdymosi proceso dalyviais ir jiems pradėjus mokytis bendrojo ugdymo mokykloje. Galima drąsiai teigti, kad vaikams pradėjus lankyti ankstyvojo ugdymo institucijas, yra klojami mokytojų ir šeimos partnerystės pagrindai. Anot T. Amendt (2019) partnerystės kūrimo procesas prasideda įprastu tėvų informavimu, o baigiasi bendru mokytojų ir tėvų susitarimu, kaip padėti vaiko ugdymosi procesams. Taigi, partnerystės auginimas vyksta keliais etapais: (1) abipusis keitimasis informacija, (2) tėvų įtraukimas, (3) tėvų įsitraukimas, (4) pasidalinta lyderystė kaip parama vaiko ugdymo ir ugdymosi procesams.

Tenka konstatuoti, kad įprastai ugdymo įstaigos pasitenkina tik vienpusišku tėvų informavimu ir proginiu jų įtraukimu į mokyklos ar grupės organizuojamus projektus, renginius. Produktiviam bendradarbiavimui ir partnerystės kūrimui to nepakanka. Visi šie procesai turi būti sistemingi ir abipusiai. Turi vykti nuolatinis abipusis keitimasis informacija, kuomet ne tik mokytojai / įstaiga informuoja tėvus, bet ir tėvai dalinasi informacija su mokytojais. Tėvų įtraukimas į pavienius ugdymo proceso epizodus turi peraugti į tėvų įsitraukimą, kuomet jie patys yra motyvuoti dalyvauti. Tėvų *įtraukimas* yra kvietimas paremti mokyklos darbuotojų nustatytą darbotvarkę, tuo tarpu *įsitraukimas*

vyksta tuomet, kai mokyklos darbuotojai, mokiniai, tėvai ir bendruomenės nariai drauge kuria darbotvarkę, priima sprendimus ir imasi veiksmų (Amendt, 2019). Įtraukimas pasižymi ribotu pasitikėjimu, o įsitraukimas ugdo / formuoja aukštesnį pasitikėjimo laipsnį. Įsitraukimas perauga į *pasidalintą lyderystę* tik tuomet, kai abu partneriai (mokytojai ir tėvai) apsibrėžia įsitraukimo ribas ir kuomet visi atlieka savo vaidmenis siekdami bendros vizijos.

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojo gebėjimas įtraukti tėvus į ugdymo procesą, inicijuoti ir palaikyti pagarba grindžiamą bendradarbiavimą su šeima yra vienas esminių veiksnių, lemiančių ankstyvojo ugdymo kokybę ir vaikų pasiekimus. Mūsų nuomone, svarbu, kad mokytojai skirtų tam ypatingą dėmesį. „**Su tėvais tariamasi** dėl jų įsitraukimo į vaikų ugdymo procesą – dėl dalyvavimo vaikų veikloje laiko ir trukmės, idėjų vaikų veiklai siūlymo, ugdymo pratęsimo namuose, šeimos dienų ar savaitėlių, bendrų vaikų, tėvų ir ikimokyklinio ugdymo auklėtojų projektų, išvykų į tėvų darbovietes, vasaros stovyklų kartu su vaikais ir kt. Susitarimai dėl tėvų įsitraukimo į vaikų ugdymo procesą labai svarbūs“ (*Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos*, 2015, p. 70). Todėl norint išvengti šio svarbaus pedagoginės veiklos aspekto niveliavimo, bendradarbiavimas su šeima yra pripažįstamas kaip vienas iš svarbiausių mokytojo veiklos aspektų antrosios modelio dimensijos srityje.

Trečioji modelio dimensija yra matuojama **besimokančios organizacijos kultūros** sritimi. Tai tolimesni mokyklos veiklos veiksniai, netiesiogiai susiję su vaiko ugdymosi procesu, gerove ir mokytojų pedagoginiu darbu.

Apibendrinant pateiktą ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas įgyvendinančios mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelį, pabrėžiame, kad būtina suprasti ankstyvojo ugdymo ypatumus:

- pirma, šiuo laikotarpiu **suaugusio žmogaus sąveika su vaiku yra esminė**. Ikimokyklinio ar priešmokyklinio amžiaus vaikui sociokultūrinės aplinkos vaidmuo yra lemiantis, nes raidos ir ugdymo(si) subjektas nėra individualus vaikas, o integrali vaiko ir jam artimiausių suaugusiųjų sąveikos sistema,
- antra, siekiant ugdymo kokybės ir tikslingumo **svarbu atskirai įvertinti vaiko saviraidos ir ugdymosi procesus ir mokytojo taikomas ugdymo strategijas** bei jų sąsajas. Todėl įsivertinimo modelyje yra išskiriamos atskiros įsivertinimo sritys, susijusios tiek su vaiko ugdymosi procesu (vaiko gerovė ir ugdymasis), tiek su pedagogo darbo erdve (ugdymo strategijos, pasiekimų vertinimas ir planavimas, ugdymo(si) aplinkos),
- trečia, **tėvai kaip partneriai turėtų būti lygiaverčiai vaiko ugdymo(si) dalyviai** kartu su mokytojais, kad nuosekliai kuriami bendradarbiavimo tarp mokyklos ir šeimos pagrindai

ankstyvojo ugdymo institucijoje sudarytų sąlygas visapusiškai šeimos ir mokyklos partnerystei vaikui pradėjus lankyti bendrojo ugdymo mokyklą.

Kiekvienoje mokyklos veiklos įsivertinimo srityje yra išskirti rodikliai ir kriterijai, kurie sudaro galimybę geriau atskleisti įsivertinimo sritį, apibrėžia siekiamą rezultatą, teikia galimybių mokyklos vadovams daryti sprendimus dėl mokyklos veiklos tobulinimo; padeda atsakyti į svarbiausią klausimą: *Ar mokykla dirba veiksmingai?*

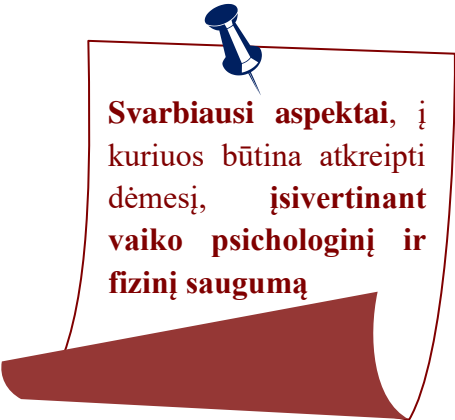
Toliau esančiuose poskyriuose visas mokyklos įsivertinimo sritis aptarsime nuosekliai, o vertinimo sričių, rodiklių ir jų kriterijų sąvadą pateikiame metodikos 1 priede. Kuriant įsivertinimo sričių rodiklius ir kriterijus buvo remtasi užsienio šalių ankstyvojo ugdymo kokybės vertinimo įrankiais:

- *Global Guidelines for the Education and Care of Young Children in the 21st Century* (2011);
- *Well-being and Involvement in Care Settings. A Process-oriented Self-evaluation Instrument* (2005);
- *Classroom Assessment Scoring System (CLASS, 2008)*;
- *Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS-R)* (2015);
- *NAEYC Early Learning Program Accreditation Standards and Assessment Items* (2018);
- *NAEYC Early Childhood Program Standards and Accreditation Criteria: The Mark of Quality in Early Childhood Education, A Guide to Early Years Education Inspection* (2018);
- *Competent Educators of the 21st Century: Principles of Quality Pedagogy* (2010).

2.1. Vaiko gerovė

Vaiko gerovę suponuoja sąlygos, kuriose yra pripažįstami ir atliepiami visi vaiko poreikiai (fiziologiniai, emociniai, socialiniai, kognityviniai), todėl Vaiko gerovės sritis matuojama 4 rodikliais:

- 1.1. **Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas,**
- 1.2. **Mokytojo sąveika su vaikais,**
- 1.3. **Vaikų tarpusavio sąveika,**
- 1.4. **Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti.**

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant vaiko psichologinį ir fizinį saugumą

1. Vaikai gali tinkamai vystytis ir ugdytis, kai užtikrinamas jų emocinis ir fizinis saugumas, patenkinamas smalsumas, kai jie yra aplinkinių pripažįstami, mylimi, turi nustatytas ribas, gali veikti nuspėjamoje, raidą skatinančioje aplinkoje ir jaučiasi esą bendruomenės nariai.
2. Atliepiant vaikų poreikius būtina tam tikra jų hierarchija: nepatenkinus pirminių, esminių (fiziologinių, saugumo ir socialinių) poreikių, vaikas negali kokybiškai ugdytis ir neatsivers iniciatyviai ir kūrybingai veiklai.
3. Fizinis saugumas: saugioje fizinėje aplinkoje baldai išdėstomi taip, kad vaikai galėtų saugiai ir laisvai judėti, neužgaunant kitų vaikų. Grupėje pakanka vietos žaisti tiek individualiai, tiek mažomis ar didesnėmis grupelėmis. Visi baldai ir priemonės yra tinkami vaikams pagal amžių ir poreikius, yra geros būklės, nekelia pavojaus vaikų sveikatai, vaikai priemonės savo veiklai gali pasiimti patys.
4. Psichologinis saugumas: gerai grupėje besijaučiančio vaiko požymiai gali būti labai paprasti: atrodo laimingas ir linksmas, šypsosi, yra spontaniškas, išraiškingas, atsipalaidavęs, nerodo jokių streso ar įtampos požymių, yra pilnas energijos, pasitikintis savimi (Laevers, 2009).
5. Vaikų emocinį ir fizinį saugumą padeda užtikrinti kartu su vaikais sukurtos taisyklės, kurios padeda gerbti kitų teises, neįžeisti kitų jausmų, rūpintis grupės patalpomis ir priemonėmis.
6. Visi vaiko jausmai turi būti pripažįstami. Kai vaikas jaučiasi suprastas ir palaikomas, jis nebijo jausti visų savo jausmų ir mokosi šių jausmų išraiškos būdų. Svarbu dėmesingai išklaudyti vaiką, leisti jam suprasti, kad jo jausmai yra svarbūs, padėti įvardinti, ką jis jaučia („Atrodai nusiminęs; gal norėtum man daugiau papasakoti, kas atsitiko?“; „Matau, kad tu pyksti, nes

šandien mums nepavyko išeiti į lauką“, „Taip, suprantu, man irgi būtų pikta“), pasiūlyti veiklų, kurios padėtų susipažinti su jausmais ir emocijomis (nuotraukos, žaislų pagalba suvaidintos situacijos, knygos herojų jausmų aptarimai), bei išmokyti vaikus nusiramavimo technikų.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

1.1.1. Bendra grupės atmosfera pozityvi, grįsta maloni bendravimu ir bendradarbiavimu.

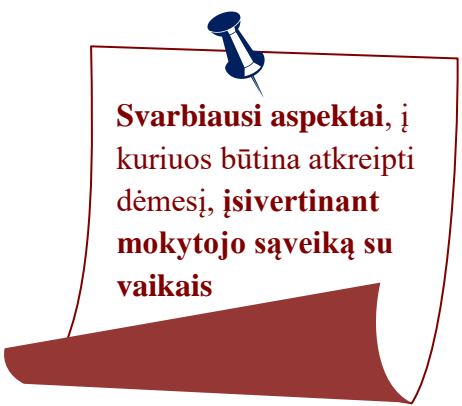
- Grupėje vyrauja gera nuotaika, vaikai linksmi, atsipalaidavę, pasitikintys savimi.
- Vaikai grupėje yra įsitraukę į veiklas.
- Vaikai laisvai reiškia savo nuomonę ir idėjas žodine, rašytine forma, savo darbais ar kitais vaiko pasirinktais būdais.
- Mokytojas garsiau kalba tuomet, kai kreipiasi į visus vaikus, o kai kreipiasi į atskirus vaikus, daro tą būdamas arti ir kalbėdamas tik su jais / juo.

1.1.2. Fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams.

- Baldai, priemonės, žaislai švarūs, saugūs, atitinka higienos normas.
- Vaikai gali saugiai ir laisvai judėti.
- Aplinka neperkrauta, pritaikyta vaikų amžiui ir poreikiams, pvz., vaikai patys gali pasiimti priemones, pasirengti, pertvarkyti fizinę erdvę savo veiklai, žaidimui.

1.1.3. Vaikai su mokytoju ir draugais kalbasi apie jausmus, mokosi atpažinti, įvardinti ir tinkamai reikšti emocijas.

- Mokytojas pasiūlo vaikams veiklų, kurios padeda jiems pažinti jausmus ir emocijas, būti dėmesingiems savo ir kito jausmams (pvz., žaislų pagalba suvaidintos situacijos, knygos herojų jausmų aptarimas ir kt.).
- Grupės aplinkoje yra nuotraukos ir paveikslukai, iliustruojantys skirtingas žmonių emocijas.
- Vaikai mokosi atpažinti, įvardinti emocijas.
- Vaikai mokomi tinkamais būdais išreikšti liūdesį, pyktį, nusivylimą ir kitas emocijas.
- Vaikai žino, kas padeda nusiraminti (pvz., meditacija, pasivaikščiojimas lauke, kvėpavimo pratimai, gebėjimas užplūdus emocijoms padaryti pauzę ir tik tada veikti ir kt.) ir taiko šiuos būdus pagal poreikį.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant mokytojo sąveiką su vaikais

1. Socialiniai santykiai sudaro vaiko raidos pagrindą. Jie turi esminės svarbos vaiko emocinei gerovei, socialinei ir pažintinei raidai. Tarpusavio santykiai remiasi atliepiančiu, pagarbiu ir abipusiu bendravimu, derančiu su ir atitinkančiu vaiko rodomą iniciatyvą bendrauti ir jo reakciją.

2. Mokytojo elgesys ir sąveika su vaiku turi lemiamą įtaką vaiko įgyjamam patyrimui ugdymo įstaigoje, todėl ypatingai svarbus mokytojo emocinis sąveikos tonas ir turinys.

3. Pozityvi vaiko ir mokytojo tarpusavio sąveika vyksta tada, kai mokytojas įsitraukia fiziškai ir emociškai, aktyviai klausosi, kreipia dėmesį ir susitelkia į vaiką (gebėjimus, stiprybes, poreikius, nuotaiką, interesus, kultūrinę aplinką, kalbą (verbalinę ir neverbalinę) ir jo patirtį). Tarpusavio santykiams svarbus ir fizinis artumas, padedantis formuoti artimam tarpusavio ryšiui ir saugumo jausmui.
4. Vaikai jaučiasi pripažįstami, kai mokytojas visada kreipiasi į juos vardu, kiek galima dažniau kalbasi su kiekvienu vaiku, o ne su visa grupe, kalbasi su vaikais jų akių lygyje, dėmiai klausoma vaikai sako ir atsako jiems, pasinaudoja vaikų idėjomis ir pripažįsta jų indėlį.
5. Mokytojo elgesys turi padrąsinti vaiką veiklai. Tai atsitiks, jei bus džiaugiamasi vaikų idėjomis ir darbais. Visų vaikų darbai turi būti pristatomi visai grupei, eksponuojami grupės aplinkoje. Vaikams taip pat svarbu, kad jie matytų savo nuotraukas, užrašytus savo vardus. Taip pat vaikams turi būti suteikiama galimybė pasidalinti pareigomis (pvz., prižiūrėti augalus, padėti padengti stalą ir kt.).

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

1.2.1. Mokytojas skiria reikiamą **dėmesį kiekvienam vaikui**, remdamasis jo stipriosiomis pusėmis ir skatindamas jį ugdytis.

- Mokytojas tolygiai bendrauja su visais vaikais, dažniau kalbasi su atskirais vaikais, o ne su visa grupe.
- Kalbėdamas su vaiku, pirmiausia užmezga akių kontaktą, pasilenkia, t. y. atsiduria vaiko lygyje.
- Mokytojas priima vaikų idėjas ir pagal jas gali „pakoreguoti“ ugdymo turinį.
- Mokytojas yra susidomėjęs vaikų veikla (pvz., savo veido mimika rodo pritarimą, šypsosi, užduoda atvirus klausimus: „Ką darai? Kodėl tu taip galvoji? Prašau paaiškink, kaip tau pavyko...“).
- Mokytojas palaiko su vaikais pozityvų neverbalinį ryšį nusišypsodamas, paliesdamas, apkabindamas vaikus.
- Mokytojas išklauso kiekvieną vaiką ir pasitikslinka, paklausia, ar teisingai jį suprato.
- Mokytojas pastebi, kuriems vaikams reikalinga pagalba ir ją suteikia.

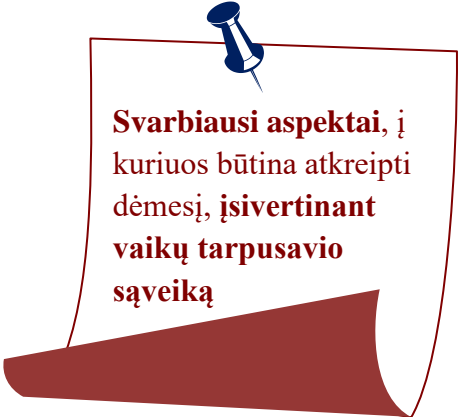
1.2.2. Mokytojas bendrauja taip, kad vaikai **pasitikėtų** savo jėgomis, **didžiuotųsi** savo individualumu ir unikaliomis savybėmis.

- Vaikai padrąsinami, džiaugiamasi jų idėjomis ir darbais.
- Sudaromos galimybės vaikams pokalbio, žaidimo ar kitos veiklos metu apibūdinti save, papasakoti, ką jau sugeba, o ko dar ne, kas sekasi geriau, o kas sunkiau, kuo gali didžiuotis.
- Vaikai skatinami žaidimo, vaidinimo, piešimo, istorijų kūrimo ir pasakojimo ir kt. metu išreikšti save (suvaidinti, pavaizduoti, nupiešti save).
- Vaikų darbai pristatomi visai grupei, eksponuojami grupės aplinkoje.
- Aplinkoje vaikai mato savo ir šeimos nuotraukas, užrašytus jų vardus.

- Vaikams suteikiama galimybė pasidalinti pareigomis (pvz., prižiūrėti augalus, padėti dengiant stalą ir kt.).

1.2.3. Mokytojas kuria socialines sąveikas grupėje, kurios skatina vaikus savarankiškai veikti, mokosi bendradarbiauti.

- Mokytojas dėmiai stebi ir palaiko vaikų veiklas, kai jie mokosi bendradarbiauti (pvz., neskuba spręsti iškilusių problemų, parodo pavyzdį pats klausdamas patarimo).
- Iškilus sunkumams bendradarbiaujant, mokytojas ieško sprendimo kartu, nesiūlydamas, nesakydamas iš karto savo sprendimo (pvz., klausia vaikų nuomonės, kaip galima būtų spręsti, kur kreiptis pagalbos ir pan.).
- Mokytojas pasiūlo įvairių veiklų, kuriose sudaromos sąlygos vaikams bendradarbiauti tarpusavyje (pvz., bendri darbai, projektai).

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant vaikų tarpusavio sąveiką

1. Vaikai gerai jaučiasi nuspėjamoje aplinkoje, kur yra tam tikras pastovus dienos ritmas, tam tikru laiku pasikartojančios veiklos, o pageidaujamas elgesys apibrėžtas bendru sutarimu priimtomis elgesio taisyklėmis. Jos sukuria nuspėjamumo, tvarkos ir saugumo atmosferą (fizinę ir emocinę) grupėje ir nustatyto vaikų elgesio gaires.

2. Taisyklės turi būti kuriamos kartu su vaikais, nusakant, kokio elgesio iš jų tikimasi ir formuluojamos teigiamais sakiniais.

Grupėse, kuriose vaikai dar nemoka skaityti, taisyklės iliustruojamos piešiniais. Su taisyklėmis supažindinami tėvai, jos kabinamos vaikų akių lygyje ir gali būti pildomos, susiduriant su nepageidaujamu elgesiu. Taisyklių sąrašas nėra ilgas – užrašomos tik svarbiausios.

3. Tinkamo vaiko elgesio turi būti mokoma pagarbiai ir sudarant progas vaikui jį praktikuoti, t. y. sudarant daug galimybių vaikui jį parodyti.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

1.3.1. Vaikai žino, kokio elgesio iš jų tikimasi, dalyvauja grupės taisyklių kūrime ir mokosi jų laikytis.

- Mokytojas kartu su vaikais kuria taisykles, į taisyklių priėmimą pakviečia tėvus.
- Taisyklės su iliustruojančiais piešiniais yra pakabintos vaikams matomoje vietoje (jų lygyje).
- Atskiruose grupės erdvėse (veiklos centruose, kampeliuose ar kt.) gali būti bendradarbiavimo taisyklės.
- Patys vaikai pastebi netinkamą draugų elgesį ir primena, kad taisyklių reikia laikytis.
- Vaikai žino ir laikosi tam tikrų socialinio gyvenimo taisyklių (elgesio taisyklių grupėje, viešosiose vietose, gamtoje ir kt.) ir tradicijų, pareigų grupėje.

1.3.2. Vaikai **nebijo klysti**, geba **drąsiai** ir tinkamai išsakyti savo nuomonę ir **dalyvauti** priimant sprendimus grupėje.

- Įvairių veiklų metu vaikai skatinami dalytis įspūdžiais, reikšti savo nuomones, požiūrius, vertinimus.
- Vaikai diskutuoja su draugais įvairiais rūpimais klausimais.
- Vaikai dalyvauja priimant bendrus sprendimus (pvz., dėl elgesio taisyklių turinio, dėl vaikus dominančios temos pasirinkimo, dėl grupės aplinkos tvarkymo ir kt.).

1.3.3. Vaikai mokosi bendradarbiauti ir pagal savo amžių **bendradarbiauja tarpusavyje**, kartu konstruodami žinias ir padėdami vienas kitam.

- Vaikai bendrauja draugiškai, dalinasi vaidmenimis, priemonėmis, bendrai aptaria veiklą, jos procesą ir rezultatus.
- Vaikai mokosi išlaukti savo eilės, išklaudyti kalbančius draugus.
- Pastebi, kai draugams prasčiau sekasi, pasiūlo pagalbą.
- Mokytojas skatina vaikų mokymąsi kartu, pasiūlydamas grupinių darbų, inicijuodamas vaikų projektus, diskusijas.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant lygias galimybes visiems vaikams ugdytis ir tobulėti

1. Esminė nuostata: žmonių skirtybės – normalus reiškinys, visi vaikai yra lygūs bendruomenės nariai ir ugdymas(is) turi būti pritaikytas vaiko gebėjimams ir poreikiams.
2. Visiems vaikams suteikiama optimali parama ir ugdymas pagal jų poreikius, jų skirtybės laikomos galimybėmis ir ištekliais, kuriais gali būti grindžiamas kiekvieno vaiko ugdymasis.
3. Jeigu grupėje yra vaikų, namuose kalbančių kita kalba, mokytojas, gerbdamas ir pripažindamas šeimos kultūrą, stengiasi išmokti bent kelis pagrindinius žodžius ta kalba (*labas, viso gero, prašau*).
4. Kuriant fizinę erdvę įvairių ugdymosi poreikių turintiems vaikams, svarbu laikytis šių principų: saugumo, dinamiškumo, funkcionalumo, patogumo, turi būti sudarytos galimybės lanksčiai modifikuoti erdvę priklausomai nuo vaikų poreikių. Turi būti pakankamai erdvės aktyviam vaikų judėjimui, bendriems žaidimams ar veiklai grupėje; tuo pačiu – galimybė atsiskirti, esant poreikiui. Taip pat grupėje turėtų būti specializuota kompiuterinė, kita įranga ir / ar kitos specialios (individualios) ugdymo priemonės specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintiems vaikams, jei yra toks poreikis.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

1.4.1. Mokytojas savo kalboje ir veikloje **vengia stereotipų**.

- Grupėje priemonės ir veiklos neskirstomos į berniukų ir mergaičių.
- Vaikai skatinami suprasti, kad nėra vyriškų ar moteriškų profesijų, moteriškų ar vyriškų darbų šeimoje.
- Su vaikais kalbama apie tai, kad neteisinga žmonėms priskirti vienokius ar kitokius bruožus, remiantis tuo, kad jie priklauso tam tikrai rasei, tautybei, amžiui, lyčiai ar kt.

1.4.2. **Ugdymo(si) aplinka ir veikla pritaikyta** skirtingų ugdymosi poreikių vaikams; mokytojas **modifikuoja** fizinę aplinką ir veiklas, teikia pagalbą, atsižvelgdamas į **situacines vaikų reikmes**.

- Visi vaikai gali veikti savarankiškai, rinktis reikiamas priemones, veiklą, žaidimų draugus, gauti savalaikę pagalbą iškilus sunkumams.
- Ugdymosi aplinkoje yra pakankamai įvairių ugdomųjų priemonių (prireikus – specialiųjų mokymo priemonių ir (ar) techninės pagalbos priemonių), skatinančių aktyvią vaiko veiklą, jo smalsumą, kūrybiškumą, vaizduotę.
- Pastebėjęs, kad vaikas patiria sunkumų, mokytojas jo reikmėms pritaiko aplinką (pvz., kėdės aukštis, apšvietimas ir kt.), priemones ir veiklas.

1.4.3. Mokytojas **stebi** vaikų **fizinę ir psichikos sveikatą, atpažįsta** netinkamo elgesio su vaiku ar vaiko nepriežiūros požymius, turinčius poveikio vaiko sveikatai, ir apie tai **informuoja** vaiko gerovės komisiją.

- Mokytojas pastebi nerimą keliančius pokyčius vaiko išvaizdoje, elgesyje.
- Sukėlusius nerimą ženklus aptaria su vaiko tėvais.
- Esant reikalui, aptaria tai su mokyklos specialistais ir informuoja vaiko teisių apsaugos specialistus dėl galimai pažeidžiamų vaiko teisių.

2.2. Ugdymasis

Vaiko ugdymasis ikimokykliniame ir priešmokykliniame mažiujame gali būti apibrėžiamas kaip aktyvi ir prasminga vaiko veikla, sudaranti sąlygas bendrųjų vaiko gebėjimų (bendro pobūdžio kūrybingumo, vaizduotės, valios ir savireguliacijos, motyvacijos, kito žmogaus pozicijos bei veiklos prasmės supratimo) formavimuisi. Ugdymosi sritis matuojama 3 rodikliais:

2.1. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats),

2.2. Patirtinė vaiko veikla,

2.3. Žaidimas.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant spontanišką vaiko inicijuotą veiklą

Vaiko inicijuotoje, spontaniškoje veikloje yra svarbūs trys esminiai pedagogo reakcijos būdai:

- 1) vaiko veiklos kaip vertingos patirties pripažinimas,
- 2) emocinis pritarimas (pasidžiaugimas),
- 3) pagalba priemonėmis, kad vaikas galėtų realizuoti tai, ką yra sumanęs (Monkevičienė, 2003).

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

2.1.1. Vaikai savo iniciatyva pasirenka veiklą ir priemones, įsitraukia į veiklą ir ją plėtoja.

- Vaikai rodo iniciatyvą, domisi priemonėmis, veiklomis.
- Vaikai drąsiai, savarankiškai imasi veiklų, renka priemones ir įgyvendina savo sumanymus.

2.1.2. Vaikai kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai patys nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

- Mokytojas nuolat stebi, akimis palaiko vaikų veiklą, jei vaikai prašo pagalbos, padeda įveikti sunkumus.
- Mokytojas atsitraukia, kai vaikai pajėgia patys tęsti veiklą ar žaidimą.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant vaiko patirtinę veiklą

1. Sėkmingas patirtinis ugdymasis vyksta tuomet, kai vaikai įsitraukia į įvairias veiklas, po to apmąsto savo patirtį, padaro tam tikras išvadas, kas pavyko, o ką kitą kartą gal reikėtų keisti.
2. Mokytojo vaidmuo – sudaryti sąlygas (tinkamos priemonės ir aplinka), skatinti domėjimąsi (užduoti atviro tipo klausimus) ir padėti vaikui savyje atrasti „tyrėją“ (o kas jei ...), skatinti ieškoti sprendimų, tartis su kitais, nebijoti išsakyti savo nuomonę, išklausyti kitus ir patirti pažinimo džiaugsmą.

3. Tempas, kurį pasirenka kiekvienas vaikas, yra individualus.
4. Labai svarbu paties vaiko patirties apmąstymas: kodėl pavyko / nepavyko, kaip galėčiau daryti kitaip ir pan.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

2.2.1. Vaikai drąsiai tyrinėja, eksperimentuoja.

- Vaikai dalyvauja tyrinėjimo, eksperimentavimo projektuose.
- Vaikų žinių konstravimas remiasi sensoriniu tikrų daiktų ir medžiagų tyrinėjimu.

2.2.2. Vaikai **naudoja įvairius patirties kaupimo būdus** (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), skatinančius juos tyrinėti, eksperimentuoti, savarankiškai domėtis ir būti kūrybingiems.

- Tyrinėjimui naudojami visi jutimai – regėjimas, lytėjimas, uoslė, klausa, ragavimas.
- Vaikai eksperimentuoja su skirtingomis medžiagomis (vanduo, smėlis, sniegas ir pan.).
- Vaikai atlieka kūrybines užduotis.
- Vaikai dalyvauja pažintinėse išvykose (ir pasirengimo joms etape), ekskursijose.
- Grupėje yra vaikų darbų aplankai, kuriuose kaupiami tyrimų, stebėjimo rezultatai ir kiti kūrybiniai vaikų darbai.

2.2.3. Vaikai **dalinasi tarpusavyje ir su mokytoju žiniomis, patirtimi, idėjomis.**

- Vaikai domisi vienas kito eksperimentine, patyrimine veikla (užduoda klausimus).
- Darydami eksperimentus, jie tariasi, klausinėja vienas kito, prašo patarimo.
- Atlikę tyrimus ar kitas kūrybines užduotis, vaikai tarpusavyje pasidalina, ką išmoko, sužino, kaip sekėsi dirbti.
- Vaikai nepertraukdami išklauso kalbantį vaiką, kai jis kalba apie savo eksperimentavimo, tyrinėjimo veiklą ar ją pristato.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant vaiko žaidimą

1. Nėra vieningo apibrėžimo, kas yra žaidimas, jis nuo kitos vaikų veiklos skiriasi motyvuotu vaiko pasitenkinimu, nes vaikui rūpi pats žaidimo procesas, o ne jo rezultatas.
2. Ugdymosi požiūriu ypatingai svarbu tai, kad žaidimas yra pirmoji struktūruota savarankiška / savivaldi ikimokyklinio amžiaus vaiko veikla. Tai reiškia, kad pats vaikas ar keli vaikai ją sugalvoja ir įgyvendina.
3. Žaidybinės veiklos įgyvendinimo procesas reikalauja iš vaiko maksimalaus susitelkimo ir visų turimų gebėjimų, todėl būtent žaidime atsiskleidžia aukščiausi vaiko pasiekimai ir būtent per žaidybinę veiklą vaikas toliau juos sėkmingai ugdo.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

2.3.1. Dienos metu **skiriama laiko įvairiems vaikų žaidimams, kaip pagrindinei vaikų raidą ir ugdymąsi skatinančiais veiklai.**

- Grupės dienvarkėje yra numatytas laikas vaiko žaidimams.

2.3.2. Vaikai **patys inicijuoja, planuoja ir aptaria savo žaidybinę patirtį.**

- Vaikai drąsiai inicijuoja žaidimus (sugalvoja, ką žaisti, kviečia kitus vaikus prisijungti).
- Vaikai patys susikuria žaidimo erdvę, aptaria ir susiranda priemones, pasiskirsto vaidmenimis.
- Po žaidimo, kitose veiklose ar laisvai bendraudami vaikai prisimena žaidimą, tarpusavyje dalijasi išgyvenimais.

2.3.3. Vaikai žaidžia **skirtingo tipo žaidimus** (pagal amžių, pomėgius, situaciją).

- Vaikai geba pasirinkti savo amžiui ir pomėgiams pritaikytus žaidimus.
 - Vaikai žaidžia skirtingo pobūdžio žaidimus (judriuosius, vaidmenų, siužetinius, režisūrinius, konstravimo, stalo, lavinamuosius ir kt.).
 - Grupės erdvėje yra priemonių ir vietų žaisti skirtingo tipo žaidimus (judriuosius, vaidmenų, siužetinius, režisūrinius, konstravimo, stalo, lavinamuosius ir kt.).
-

2.3.4. Grupėje **vyrauja grupiniai žaidimai**, patiriamos malonios akimirkos.

- Vaikai žaidžia grupelėse.
 - Mažose grupelėse žaidžia skirtingų lyčių, jei tokių yra grupėje, skirtingų kultūrų, skirtingo amžiaus vaikai.
 - Vyrauja tęstiniai žaidimai, priešmokyklinio amžiaus vaikai mėgsta žaisti susibūrę tarpusavyje didesnėse grupelėse, vysto tęstinius teminius žaidimus.
 - Žaidžiant juntamas džiaugsmas, pozityvios emocijos.
-

2.3.5. Vaikai **nevengia įtraukti suaugusiuosius** ir jie žaidžia kartu.

- Jaunesniojo amžiaus vaikams plėtoti žaidimus „padeda“ suaugusieji (jis yra žaidimo modelis).
 - Vyresniojo amžiaus vaikai patys paprašo mokytojo prisijungti prisiimant vieną ar kitą vaidmenį.
-

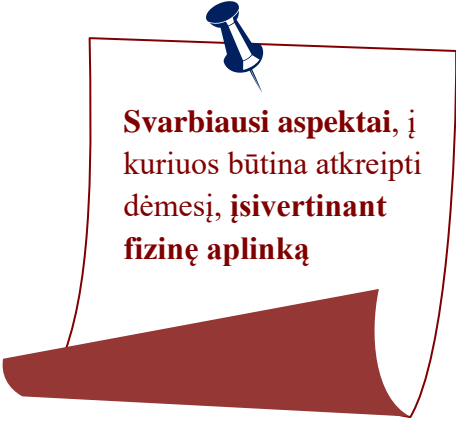
2.3. Ugdymo(si) aplinkos

Ugdymo(si) aplinkos – tai fizinių, emocinių ir pedagoginių sąlygų visuma, kuri padeda ir skatina ikimokyklinio ar priešmokyklinio amžiaus vaiko ugdymąsi. Mokytojai, kurdami ugdymo(si) aplinkas, turi nuolat stebėti, kokie fiziniai ir pažintiniai aplinkos aspektai (priemonės ar veiklos) skatina vaikų ugdymąsi, o kokios nesukelia vaikų susidomėjimo, todėl turi būti pakeistos. Mokytojai, pirmiausia įsiklausydami į vaikų nuomonę, kuria grupės aplinką, ją papildydami, keisdami, modifikuodami. Ši įsivertinimo sritis matuojama 3 rodikliais:

3.1. Fizinė aplinka,

3.2. Socialinė-emocinė aplinka,

3.3. Pažintinė aplinka.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant fizinę aplinką

1. Fizinė ugdymo(si) aplinka yra saugi ir pritaikyta kiekvieno vaiko individualiems poreikiams, ji padeda užtikrinti vaikų gerą savijautą (yra erdvė, skirta vaiko atsipalaidavimui, pabuvimui vienam, poilsiui).
2. Vaikai grupėje jaučiasi šeiminingais – patys gali keisti, transformuoti, pritaikyti grupės erdvę savo sumanymams.
3. Vaikai turi galimybę prasmingai veikti mokyklos lauko aikštelėje, užsiimti edukacine, pažintine, kūrybine veikla.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

3.1.1. Ugdymo(si) aplinka yra **patogi ir skatinanti imtis** įvairios veiklos, individualiai, mažomis grupelėmis ar su visais grupės vaikais.

- Grupės erdvėje patogiai išdėstyti baldai, priemonės ir žaislai yra lengvai pasiekiami vaikams.
- Grupės erdvėje yra pakankamai vietos vaikams žaisti, užsiimti įvairia veikla individualiai, grupelėse, ar su visais grupės vaikais.

3.1.2. Ugdymo(si) **aplinka suskirstyta** į logiškai apibrėžtas mažesnes erdves (pagal ugdomas kompetencijas, veiklos centrus, kampelius ar kt.) su tam tikrai veiklai tinkamomis priemonėmis, skatinančiomis tyrinėti, žaisti ir ugdytis.

- Grupės erdvė suskirstyta į logiškai apibrėžtas mažesnes erdves (pagal ugdomas kompetencijas, veiklos centrus, kampelius ar kt.).
- Kiekviename centre vietos ir priemonių pakanka keliems vaikams, todėl tuo pačiu metu keli vaikai gali žaisti, veikti kartu.
- Erdvės patogiai atskirtos (pvz., naudojant žemas pastatomas lentynas be durelių), kad vaikai matytų, kas jose yra ir patys galėtų pasiimti ir padėti atgal priemonės.
- Siekiant sudominti vaikus raidėmis, ant baldų, durų, palangių ir kt. priklijuoti didžiosiomis raidėmis užrašyti jų pavadinimai, vaikų vardai ir pan.

3.1.3. Ugdymo priemonės tikslingos, įvairios, **skirtingos paskirties, pritaikytos** vaikų amžiui ir poreikiams.

- Priemonės yra tikslingos, saugios vaikams, jų yra saikingai tiek, kiek reikia pagal vaikų amžių ir poreikius.
- Grupės aplinkoje gausu gamtinės medžiagos, atviro tipo priemonių, kurios skatina vaikų kūrybingumą.
- Vengiama didžiulių žaislų, kurie užima per daug grupės erdvės.
- Saikingai naudojamos priemonės iš sintetinių medžiagų ir plastmasės.
- Grupėje yra priemonių, atspindinčių pasaulyje egzistuojančią žmonių įvairovę (pvz., įvairių šalių pasakos, knygos apie skirtingų rasių, tautybių, amžių ir gebėjimų žmones).

3.1.4. Aplinkoje įrengtos erdvės atsipalaidavimui ir ramybei, kur vaikai gali pabūti vieni ir pailsėti.

- Grupėje ir lauke yra jauki, patogi vieta – „ramybės kampelis“ – kurioje didelio sujaudinimo ar nuovargio atveju vaikas gali atsiskirti nuo kitų, nurimti.
- Grupėje yra jutimus raminančių elementų: pastelinės spalvos, minkšti baldai, kilimas, izoliacija nuo nemalonių garsų, kvapų.

3.1.5. Užtikrinama, kad kiekvieną dieną teisės aktais nustatytą laiką vaikai praleistų **gryname ore**; mokyklos **lauko erdves** panaudojant **visapusiškam** vaikų ugdymuisi.

- Teisės aktais nustatytą laiką vaikai yra lauke, jei leidžia oro sąlygos.
- Mokyklos kieme yra vaikų žaidimų aikštelės, kurių įranga tvarkinga, saugi, turinti sertifikatus.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant socialinę-emocinę aplinką

1. Socialinė-emocinė aplinka – tai daugiaplanių ir dinamiškų tarpusavio sąveikų visuma (pedagogo sąveika su vaiku, jo tėvais, kitais įstaigos pedagogais; vaiko sąveika su bendraamžiais).
2. Mokytojas kuria tinkamą socialinę-emocinę aplinką, kai yra jautrus vaiko poreikiams, nuosekliai juo rūpinasi ir yra fiziškai ir psichologiškai lengvai pasiekiamas.
3. Grupės aplinkoje turi būti ženklų, atspindinčių pozityvių santykių modelius (nuotraukos, plakatai), vaikų gerai emocinei savijautai užtikrinti yra aiškūs (naudojami) grupės ritualai.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

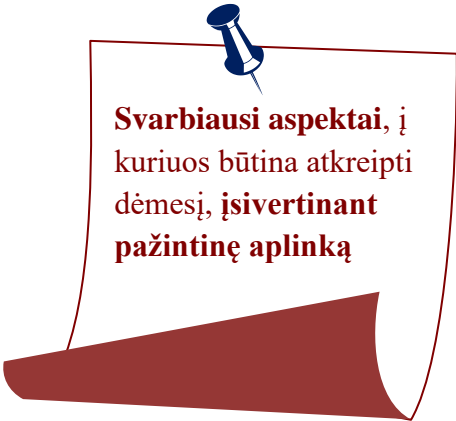
3.2.1. Mokytojas kuria su kiekvienu vaiku **prieraišų individualų santykį**.

- Mokytojas formuoja saugų prieraišumą: nuosekliai rūpinasi kiekvienu vaiku, yra fiziškai ir psichologiškai prieinamas, jautrus vaiko poreikiams.
- Vaikai pasitiki mokytoju, žino, kad jis bus šalia ir pagelbės, kai tik prireiks jo pagalbos.
- Mokytojas, bendraudamas su vaikais, palaiko akių kontaktą, išlaiko ramią ir dėmesingą veido išraišką, bendrauja balso tonu, reiškiančiu susidomėjimą, rūpestį ir supratimą, pasitelkia atvirumą ir susidomėjimą rodančią kūno kalbą.
- Aplinkoje užtikrinamas vaikų gyvenimo mokykloje ir namuose tęstinumas: grupėje yra vieta asmeniniams vaiko daiktams pasidėti, vaikai gali iš namų atsinešti mėgstamus žaislus, kurie padeda jiems užmigti ar nusiraminti.

3.2.2. Aplinka yra **turtinga įvairių socialinių sąveikų** situacijomis (su kitais grupės vaikais, su tėvais, su kitais bendruomenės nariais).

- Grupėje vykstanti veikla sudaro sąlygas vaikams bendrauti tarpusavyje.
- Mokyklos aplinkoje sudaromos sąlygos bendrauti įvairių grupių vaikai (pvz., kartu vykdomi projektai, įvairios veiklos).

- Mokyklos aplinkoje kuriami šilti, bendradarbiavimu grįsti vaikų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, tėvų (globėjų), kitų vaiko artimųjų santykiai.
- Mokykloje puoselėjamos tradicijos (pvz., gimtadienių, valstybinių, kalendorinių švenčių šventimas, Motinos, Tėvo dienų minėjimai ir pan.) ar organizuojamos šventės, išvykos, renginiai, kurių metu sukuriamos sąlygos įvairioms socialinėms sąveikoms.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant pažintinę aplinką

1. Kuriant pažintinę ugdymo(si) aplinką, ji turi turėti aiškų edukacinį tikslą.
2. Grupės aplinkoje turi atsispindėti esamu momentu grupėje nagrinėjama tema ir / ar mokykloje vykdomas projektas.
3. Ugdymo(si) tikslams gali būti panaudojama visa grupės, drabužinės ir mokyklos koridorių fizinė erdvė – sienos, durys, langai, lubos.
4. IT pačios savaime dar negarantuoja ugdymo kokybės, todėl naudojant jas labai svarbu siekiami ugdymo tikslai. IT priemonės turi būti parenkamos ir taikomos ugdymo(si) procese tikslingai ir tinkamai, laikantis vaiko fizinės ir psichikos sveikatos reikalavimų (naudojimo dažnumas, apimtis, ugdomosios medžiagos turinys ir t. t.).
5. Ugdymo(si) tikslams pasiekti turi būti naudojamos ir edukacinės aplinkos už mokyklos ribų. Mokyklos bendradarbiavimas su socialiniais partneriais suteikia galimybę vaikams ugdytis kitose aplinkose (pvz. zoologijos sode, aplinkotyros centre, saugaus eisimo mokyklėlėje, botanikos sode, lėlių teatre ir kt.) ir gali ženkliai praturtinti vaikų ugdomąją aplinką pažintiniais aspektais.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

3.3.1. Vaikai **mokosi saugoti** aplinką ir turi praktinių galimybių **prisidėti** prie aplinkos puoselėjimo.

- Mokykloje vaikai skatinami domėtis įvairiomis temomis (pvz., ekologinėmis).
- Mokykloje vaikai mokosi saugoti gamtą: rūšiuoja šiukšles, dalyvauja aplinkos tvarkymo akcijose, piešinių konkursuose, sodina ir prižiūri augalus, globoja grupėje gyvenančius gyvūnus ir kt.
- Vaikai veikloje naudoja antrines žaliavas ir gamtinę medžiagą (pvz., kamštelius, kartonines dėžes, ritinėlius, akmenukus, lapus ir kt.).

3.3.2. Vaikai **dalyvauja** planuojant, kuriant ir prižiūrint grupės aplinką.

- Vaikai kartu su mokytoju ir tėvais tariasi dėl aplinkos planavimo (kokių ugdymosi erdvių turėtų atsirasti, kokių priemonių).
- Vaikai mokosi tvarkyti aplinką, sudėti į vietas priemones, pasidėti atliktų veiklų rezultatus (darbelius) į tam skirtą vietą, sutvarkyti žaislus.

3.3.3. Vaikai **naudoja** jų amžiui tinkamas skirtingos paskirties priemones, informacines ir komunikacines technologijas.

- Grupėje yra įprastų, interaktyvių ir skaitmeninių priemonių, kurios sudaro galimybę įvairių kompetencijų ugdymuisi (pvz., atlikti kūrybinę užduotį, sukurti savo iliustracijas išgirstam tekstui, sukurti plakatą ar išleisti savo knygelę, naudojantis įvairiomis teksto, paveikslų, piešinių kūrimo programomis, spręsti loginius žaidimus).
- Naudojama programinė įranga yra prasminga ir tinkama vaikų amžiui.
- Bendraudami virtualioje erdvėje, vaikai saugo savo ir artimų žmonių asmens duomenis, kilus įtarimui kreipiasi pagalbos.
- Vaikai skatinami kartu su suaugusiais naršyti internete ir ieškoti informacijos projektams vykdyti, pažinti kitų šalių kultūras (pvz., klausytis kitų šalių kalbos, dainų, stebėti šokius ir pan.).

3.3.4. Siekdamas praturtinti vaikų ugdymąsi ir skatindamas jų socializaciją, mokytojas **naudoja** už mokyklos sienų esančius **bendruomenės išteklius** ir į grupę kviečiasi bendruomenės narius.

- Norėdama susieti ugdymo turinį su gyvenimo aktualijomis, ugdymo įstaigos bendruomenė kuria naujas komunikavimo ir bendradarbiavimo formas ne tik su tiesioginiais partneriais – tėvais, bet ir vietos bendruomenė (pvz., įvairiomis organizacijomis, bendruomenėje gyvenančiais menininkais, mokslininkais, žiniasklaidos atstovais, galinčiais praturtinti ugdymo procesą savo žiniomis ir patirtimi).
- Vaikai dalyvauja išvykose, ekskursijose, siekiant įvairių ugdymo(si) tikslų (pvz., gauti naujos informacijos ir ją susieti su jau turima, gauta grupėje vykdomų projektų metu).

3.3.5. Ugdymo(si) aplinka skatina vaikus **nevengti tam tikros** jų amžiui tinkamos ugdymo(si) **rizikos**.

- Grupės ir lauko aplinka sudaro galimybes vaikams saugiai imtis naujos veiklos, išbandyti naujas technikas ir priemones.
- Grupėje egzistuoja reikalingų priemonių pasirinkimas vaiko pažintinei veiklai.

2.4. Ugdymo strategijos

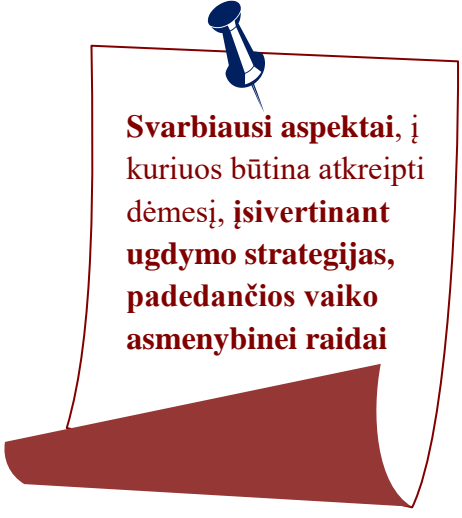
Ankstyvojo amžiaus vaiko raida pasižymi išskirtiniais bruožais, į kuriuos būtina atsižvelgti planuojant ugdymo strategijas: 1) vaiko raida yra kūrybinio pobūdžio, todėl labai svarbus nuolatinis vaiko patirties turtinimas, kuris leistų jam plėtoti ir stiprinti savo kūrybingumą, 2) vaiko raida pasižymi netolygumu, kuris lemia tai, kad vaiko psichikos raida nebūtinai sutampa su jo biologiniu amžiumi, todėl to paties amžiaus vaikų psichikos raida gali būti skirtinga. Mokytojas, dirbdamas net ir to paties amžiaus vaikų grupėje, turi taikyti skirtingas (individualizuotas) ugdymo strategijas.

Ugdymo strategijų sritis matuojama 3 rodikliais:

4.1. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai,

4.2. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą,

4.3. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant ugdymo strategijas, padedančios vaiko asmenybinei raidai

1. Mokytojo taikomos ugdymo strategijos, susijusios su vaikų asmenybės raida, turi būti grindžiamos trimis pagrindiniais principais: (1) nuoseklumo, (2) laipsniškumo ir (3) moderavimo.
2. *Nuoseklumo principą* mokytojas atliepia, kai kiekvieną strateginį žingsnį įgyvendina nuosekliai nuo pradžios iki tol, kol vaikas pats savarankiškai gali atlikti vieną ar kitą veiksmą, veiklą. Pvz., kai vaikas mokosi savarankiškai apsirengti, mokytojas padeda vaikui koncentruotis būtent į šią veiklą ir nuolat prie jos sugrįžti, kol vaikas pats išmoksta apsirengti ir nusirengti.
3. *Laipsniškumo principo* laikydamasis mokytojas siūlo vaikui pradėti nuo paprasčiausių veiklos formų, palaipsniui pasiūlydamas sudėtingėjančias užduotis. Pvz., jeigu vaikas susidomi dėlionė, mokytojas pasiūlo jam sudėti paprastesnę, turinčią mažiau detalių. Kai pavyksta lengvai sudėlioti paprastesnes dėliones, mokytojas pasiūlo sudėtingesnes, su daugiau detalių ir t. t.
4. *Moderavimo / pastoliavimo principas* – mokytojas nuolatos stebi, paskatina ir padrasina vaikus imtis naujos veiklos. Pradėjus veiklą, parodo, padeda, iš pradžių atlieka kartu su vaiku, palaipsniui suteikdamas vaikui vis daugiau savarankiškumo ir atsakomybės. Tokia mokytojo strategija vadinama laipsniško atsitraukimo strategija.
5. Visų mokytojo įgyvendinamų ugdymo strategijų tikslas – kad visi vaikai įvaldytų savivaldaus funkcionavimo grupėje lygmenį, atitinkantį jo amžiaus tarpsnio ir individualios raidos galimybes.
6. Pagrindinės mokytojo nuostatos vaikų atžvilgiu turėtų būti – *priimu, suprantu, palaikau ir padedu, žinau, kad tu gali pats.*

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

4.1.1. Grupėje mokytojo taikomos **kasdienės vaikams įprastos veiklos** padeda ugdytis vaikų **savireguliaciją** ir savarankiškumą.

- Mokytojas kiekvieną dieną organizuoja pasikartojančias veiklas, sukuriančias nuspėjamumo, saugumo atmosferą.
- Dienos veiklos, perėjimai nuo vienos veiklos prie kitos, kasdienės rutinos pažymimos sutartiniais vaikams lengvai atpažįstamais ir įsimenamais ženklais (pvz., varpelio ar kito instrumento garsu, rankų paplojimu, dainele, iškelta ranka ir kt.).

- Kiekvienos naujos rutinos ir ją pažymincio ženklo įsisavinimui skiriama pakankamai laiko, prie kitos rutinos (taisyklės, tvarkos) pereinama tuomet, kai vaikai lengvai atpažįsta sutartinius ženklus ir geba jiems paklusti.
- Mokytojas perleidžia vaikams atsakomybę paeiliui organizuoti pažįstamas ir daugumos vaikų jau įsisavintas rutinas.
- Mokytojas siūlo vaikams išbandyti naujas veiklas, prisiimti naujas atsakomybes už tam tikrų pareigų grupėje atlikimą.
- Prieš pasiūlydamas vaikams veiklas atskirose erdvėse, mokytojas aptaria su vaikais ir bendru sutarimu priima darbo erdvėse taisykles, kurios yra užrašomos ir pavaizduojamos grafiškai.
- Mokytojas padeda vaikams planuoti savo veiklas ir įsivertinti, kaip pavyko įgyvendinti planą.
- Mokytojas nuolat skatina vaikus imtis iniciatyvos, siūlyti savo idėjas, jas palaiko ir padeda įgyvendinti.

4.1.2. Mokytojas vadovaujasi **dialogiško bendravimo principu**, grupėje palaikydamas ir inicijuodamas nuolatinis dialogus tarp vaikų bei tarp vaikų ir suaugusiųjų.

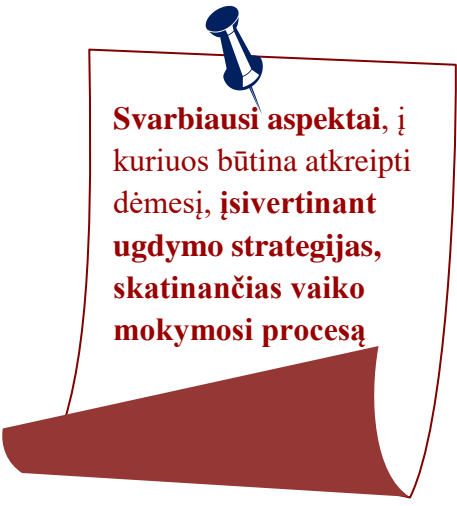
- Mokytojas siekia grupėje realizuoti dialogiško komunikavimo modelį: vienas kalba, kiti klauso; visi turi galimybę pasisakyti rūpimu klausimu; prie kito klausimo pereinama tuomet, kai visų nuomonės ar klausimai išklausti.
- Skatinamas bendravimo atvirumas, noras kalbėti, drauge pasidžiaugti, pasijuokti, bet neišjuokti ar sumenkinti.
- Mokytojas savo pavyzdžiu demonstruoja, kaip bendrauti be pykčio, išsakyti ir išklausti skirtingas nuomones, spręsti konfliktines situacijas.

4.1.3. Vaikai **turi galimybių rinktis ir priimti sprendimus**, susijusius su ugdymo(si) procesu bei kitomis situacijomis, mokytojas sudaro sąlygas vaikams patirti savo priimtų sprendimų pasekmes.

- Mokytojas skatina vaikus rinktis (veiklą, priemones ir kt.), planuoti kaip atlikti užduotį ir aptarti, kaip pasisekė.
- Mokytojas užduoda atvirus klausimus, skatina vaikų ieškojimus, eksperimentavimą, probleminių / konfliktinių situacijų sprendimą.
- Mokytojas moderuoja kylančių sunkumų sprendimą sudarydamas sąlygas vaikams patiems atrasti geriausias išeitis ir tik esant būtinybei įsikiša.
- Mokytojas kartu su vaikais aptaria / reflektuoja priimtus sprendimus ir jų pasekmes.

4.1.4. Mokytojas modeliuoja ir taiko strategijas, skatinančias prasmingą **vaikų bendradarbiavimą ir tarpusavio paramą**.

- Mokytojas tariasi su vaikais visais su jų gyvenimu ir ugdymusi grupėje susijusiais klausimais, aiškiai ir suprantamai formuluoja tikslus / užduotis kiekvienai veiklai, kiekvienam vaikui ir visai grupei.
- Mokytojas nuolatos sudaro sąlygas vaikams geriau pažinti vienas kitą, naudodamas įvairius vaikų grupavimo į dinamiškas, nuolatos besikeičiančias, didesnes ir mažesnes grupeles būdus.
- Mokytojas skatina ir padeda vaikams tartis, skirstyti darbus, planuoti žaidimus, projektus ar kitą bendrą veiklą. Pabaigus aptarti, kaip sekėsi bendrauti ir bendradarbiauti.
- Mokytojas skatina vaikus teikti tarpusavio pagalbą.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant ugdymo strategijas, skatinančias vaiko mokymosi procesą

1. Vaikui mokymasis yra nuolatinė būseną, kuri pasireiškia per jo smalsumą, tyrinėjimą ir eksperimentavimą. Mokytojo taikomos ugdymo strategijos turi derėti su vaiko ugdymosi strategijomis.
2. Ikimokyklinio amžiaus vaiko mąstymas pasižymi sinkretiškumu, kuomet mąstymas ir išgyvenimai yra suaugę su jo veikla, todėl veiksmingiausiai vaikai mokosi būdami aktyvūs.
3. Vaikų dėmesys ir veikla yra vienovėje su kitu asmeniu (*shared attention and action* / *совместно разделенное внимание и действие*), todėl tikslingos ugdymo strategijos, kuomet vaikai veikia drauge su suaugusiu, po to su kitais vaikais ir tik po tam tikro laiko vieni.
4. Kompetencijos ir bendrieji gebėjimai ugdomi integraliai, visos spontaniškos ir organizuotos vaiko veiklos metu.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

4.2.1. Mokytojas naudoja ugdymo strategijas, kurios **holistiškai** aprėpia visas vaikų ugdymosi sritis.

- Mokytojas kuria aplinką, siūlo veiklas, parenka priemones, kurios padeda lavinti skirtingus vaikų gebėjimus.
- Visoms vaiko raidos sritims (sveikatos, emocinei, socialinei, kalbos, pažinimo, meninei) skiriamas vienodas dėmesys.

4.2.2. Mokytojas **siūlo veiklas, kurios skatina** vaikų susidomėjimą ir kelia jiems naujų iššūkių, žadina kūrybingumą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, padeda savarankiškai ieškoti atsakymų, spręsti problemas.

- Mokytojas suteikia vaikams laisvės išbandyti naujus dalykus, ateina į pagalbą tik vaiko paprašytas, pagiria už pastangas.
- Mokytojas pasiūlo vaikams įdomios veiklos, sukuria tyrinėjimo, iššūkių situacijas (pasiūlo vaikui atlikti tai, ko jis dar nėra išbandęs, jei reikia, pamoko, pataria, padeda, paskatina ieškoti išeities susidūrus su problema, paragina dar patobulinti tai, ką jis padarė).

4.2.3. Mokytojas **vertina** vaikų **įsitraukimo** į ugdymosi procesą **lygį** ir prireikus **tinkamai pritaiko** veiklas, siekdamas, kad visi vaikai aktyviai dalyvautų ugdymosi procese ir pasiektų pažangą.

- Mokytojas palaiko vaikų siūlomas veiklas, priemonių pasirinkimą, drąsina įsitraukti į pasirinktas veiklas ir jas pabaigti.
- Mokytojas pagal vaikų galias pasiūlo veiklas, kurias atlikdami jie patiria sėkmę.
- Pastebėjęs, kad vaikas nesusidomėjęs veikla, mokytojas ją modifikuoja / keičia, pritaikydamas vaiko gebėjimų lygiui.

4.2.4. Mokytojas taip **integruoja** ugdymosi **patirtis**, kad vaikai akivaizdžiai **matytų ryšius** tarp išmoktų sąvokų ir jų kasdienės patirties ir gebėtų įgytas žinias pritaikyti realiose situacijose.

- Mokytojas ugdymo turinį sieja su vaiko susidomėjimu, artimiausia jo aplinka, socialiniais kultūriniais kontekstais, siekdamas, kad vaiko ugdymo patirtys jam būtų prasmingos, aktualios ir įdomios.
- Mokytojas, pradėdamas naują temą, išsiaiškina, ką vaikai apie tai jau žino, kas jiems yra svarbu ir skatina panaudoti jau turimas žinias sprendžiant naujas užduotis.
- Sudaromos galimybės vaikui veikti savarankiškai, pačiam rinktis reikiamas priemones, veiklą, žaidimų draugus.
- Mokytojas įtraukia vaikus į ugdymo proceso planavimą.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant ugdymo strategijas, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikai mokosi stebėdami, klausydamiesi ir mėgdžiodami, o visa tai išbando bendrai kuriamų žaidimų metu. Nors ir pabrėžiama, kad žaidime svarbus pats žaidimo kūrimo procesas, o ne žaidimo rezultatas, svarbu suvokti, kad tik nuolat sudėtingėjantis / besikeičiantis žaidimas skatina vaiko raidą ir ugdymąsi.

2. Mokytojo taikomos ugdymo strategijos ir turi padėti palaikyti grupėje žaidimo tipų įvairovę ir nuolatinį vaikų žaidybinės veiklos judėjimą nuo paprastesnių link vis

sudėtingesnių formų.

3. Pradėjus vaikams žaisti (antraisiais-trečiaisiais gyvenimo metais) pirmuosius vaizduotės žaidimus, mokytojo iniciatyva yra labai svarbi. Šiuo vaiko gyvenimo laikotarpiu mokytojas yra žaidimų modelis, parodantis vaikui, kaip galima žaisti (pvz., košės virimas, garažo statymas, gyvūnėlių gydymas ir kt.). 3–4 metų vaikai jau žaidžia kartu su mokytoju kaip su žaidimo draugu, kuris gali padėti plėtoti žaidimą. Taigi šiuo laikotarpiu žaidžiant menamus žaidimus yra labai svarbi paties vaiko idėja, jo sumanymai, iniciatyva, o mokytojo vaidmuo – paremti žaidimą, vystant vaiko žaidimo liniją. 4–6 metų vaikai jau turėtų žaisti drauge grupelėse, o mokytojo vaidmuo – padrausinti, padėti žaidimui, pasiūlant naujų idėjų.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

4.3.1. Mokytojas **žaidimą vertina** kaip ugdymo(si), tyrinėjimų, atradimų, įsitraukimo ir džiaugsmo šaltinį.

- Grupėje jaučiamas mokytojo pritarimas vaikų žaidimams.

- Mokytojas, suprasdamas žaidybinės veiklos svarbą, kiekvieną dieną skiria laiko vaikų žaidimams.
- Mokytojas nevengia organizuoti visus grupės vaikus įtraukiančius tęstinius (naratyvinius nuotykių) žaidimus.

4.3.2. Mokytojas **taiko strategijas**, skatinančias vaikų amžiui ir raidos etapui tinkamą žaidybinę patirtį.

- Mokytojas pažįsta vaikus, pritaiko ir padeda pasirinkti jų amžiui ir raidos etapui tinkamas žaidimo strategijas ir žaidimo priemones.
- Mokytojas paskatina, padeda vaikams išmokti naujų dar nepažįstamų, sudėtingesnių žaidimų, judėti nuo pavienio žaidimo ir žaidimo su suaugusiuoju link žaidimo poroje su kitu vaiku ir žaidimo mažoje grupelėje su kitais vaikais.

4.3.3. Mokytojas **reikalui esant įsitraukia** į vaikų žaidimus.

- Mokytojo dalyvavimas žaidimuose kinta, priklausomai nuo grupės vaikų amžiaus ir patirties.
- Mokytojas skatina vaikų žaidimus skirtingais būdais: su pačiais jauniausiais vaikais inicijuoja žaidybines situacijas ir žaidžia drauge; su vyresniais vaikais stebi vaikų žaidimų eigą, siūlo idėjas, esant reikalui kuria netikėtas žaidybines situacijas, įtraukia vaikus į problemų sprendimą per žaidybinius siužetus.

4.3.4. Mokytojas palaiko **žaidimų įvairovę** grupėje (pagal amžių, pomėgius, situaciją).

- Mokytojas skatina vaikus palapsniui įvaldyti visą spektrą skirtingų žaidimų, tinkamų jų amžiui ir pomėgiams: nuo judėjimo, konstravimo, vaizduotės, stalo, naratyvinių iki ugdomųjų ir kompiuterinių žaidimų.

2.5. Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas

Vaiko pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas yra dvi labai svarbios mokytojo darbo dalys, leidžiančios atliepti vaiko raidą atitinkančius pedagoginius lūkesčius, paremtus nacionaliniais tikslais, įvardintais ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo pasiekimų aprašuose. Vertinimo-planavimo ciklas sudaro galimybę mokytojui kryptingai dirbti, atsižvelgti į atskirų vaikų ir (ar) jų grupių reikmes. Jis turi būti pagrįstas prigimtinėmis vaiko galiomis, turimomis žiniomis ir įgūdžiais, interesais bei patirtimi ir aprėpti visas vaiko raidos sritis – siekti holistinės vaiko raidos. Dar kartą kartojame vaiko raidos netolygumo principą, kuris lemia, kad skirtingos vaiko raidos sritys vystosi nevienodai ir ne vienu metu: vienos sritys gali plėtotis greičiau, kitos ilgiau ir pareikalauti iš vaiko daug psichinių ir fizinių galių.

Ši įsivertinimo sritis matuojama 2 rodikliais:

5.1. Pasiekimų vertinimas,

5.2. Ugdymo planavimas.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant pasiekimų vertinimą

1. Vertinant vaikų pasiekimus, kiekvienas vaikas pripažįstamas kaip asmuo, turintis unikalių gebėjimų, stiprybių, poreikių ir interesų.
2. Vaiko pasiekimų vertinimas turi būti siejamas su (1) vaiko pažinimu, (2) ugdymo planavimu, (3) nuolatinio ugdymo(si) proceso stebėjimu ir (4) ugdymo(si) proceso veiksmingumo vertinimu.
3. Pats vertinimo procesas yra trijų etapų: (1) duomenų surinkimas (vaiko darbeliai, dokumentuoti vaikų pokalbiai, žaidžiančių vaikų stebėjimo užrašai ir kt.), (2) duomenų interpretavimas, kuriuo remiantis priimamas sprendimas ir (3) planavimas tolimesnės ugdymo(si) veiklos ir tinkamas rezultatų pateikimas vaikui, tėvams.
4. Ilgalaikis vaiko stebėjimas yra pagrindas vaiko pasiekimų vertinimui. Kartu gali būti naudojami ir kiti duomenų rinkimo metodai (pvz., vaiko veiklos rezultatų analizė, pokalbis su juo).
5. Stebėjimo ir vertinimo medžiaga dokumentuojama: kaupiami vaiko dailės ir kiti darbeliai, sukurtos knygelės, pasakojimai, samprotavimai, išsakytos idėjos, darbelių nuotraukos, pedagogo refleksija apie vaiko pasiekimų lygį, daromą pažangą ir ugdymo perspektyvą.
6. Duomenys apie vaiko pasiekimus renkami skirtingose vaiko veiklose (žaidžiant, bendraujant, atliekant darbelį).
7. Vaikų pasiekimai viešai tarpusavyje nelyginami.
8. Mokytojas ugdo vaikų gebėjimą įsivertinti, pvz., moko pamatyti atskirus savo veiklos aspektus, pastebėti detales, pasakyti savo nuomonę. Kartu su mokytoju vaikas gali formuoti savo veiklos aplanką (*portfolio*), atrinkdamas ir aptardamas savo darbelius.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

5.1.1. Mokytojas sistemingai stebi ir fiksuoja vaikų pasiekimus, dokumentuoja vaikų daromą pažangą; lygina ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais, viešai nelygina vaikų pasiekimų tarpusavyje.

- Vaiko pažangą mokytojas stebi ir dokumentuoja sistemingai.
- Reikiamus duomenis mokytojas surenka atidžiai stebėdamas vaikus, kai jie atlieka kasdienes įvairias užduotis.
- Fiksuodamas vaikų pasiekimus, mokytojas vaikus kalbina, analizuoja jų darbelius, išsiaiškines, ką ugdytiniai jau žino ir geba, bendrauja su jų tėvais, apžvelgia apie vaikus sukauptą informaciją ir apsvarsto savo sąveiką su jais.

- Vaiko pasiekimų vertinimą mokytojas grindžia ilgalaikiu vaiko stebėjimu, vaiko veiklos rezultatų analize ir informacijos iš įvairių šaltinių kaupimu, jos apibendrinimu.
- Yra vertinami kiekvieno vaiko pasiekimai ir nustatoma jo daroma pažanga, lyginant ankstesnius vaiko pasiekimus su dabartiniais.
- Vertinamosios išvados (įvertinimai) pateikiamos aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra stipriosios vaiko pusės, kas jau pasiekta, kokių dar yra spragų ir kas siektina.
- Pagal mokyklos nustatytą formą vaikų pasiekimus mokytojas fiksuoja vaiko pasiekimų apraše, aplanke, skaitmeninėse laikmenose ar kt.
- Išsiaiškinęs stebimo vaiko pomėgius, stipriąsias puses ir poreikius, šią informaciją mokytojas naudoja vaiko ugdymo tikslams iškelti.
- Į vaiko pomėgius atsižvelgiama vaikui siūlant ugdomąją veiklą. Suplanuota veikla ne tik atitinka numatytus vaiko ugdymo tikslus, bet ir remiasi jo stipriosiomis pusėmis bei pomėgiais, kuriuos mokytojas išsiaiškina stebėdamas vaiką.
- Stebėjimo rezultatais mokytojas grindžia vaikui teikiamą pagalbą ir tėvams teikiamą informaciją apie vaiko daromą pažangą.

5.1.2. Mokytojas **ugdo vaikų gebėjimą vertinti** savo ir kitų vaikų veiklą, elgesį ir darbus.

- Mokytojas modeliuoja, kaip vertinti savo ir kitų vaikų veiklą, elgesį ir darbus (išsako teigiamus komentarus, pasiūlymus apie vaikų darbus).
- Mokytojas prašo vaikų pakomentuoti savo darbus, jų draugų atliktus darbus.
- Vaikai, užbaigę veiklą ar darbėlį, pristato rezultatą visai grupei, pasako, kas pasisekė, ką gal reikėtų taisyti ir kas buvo smagiausia atliekant užduotį, kaip jie jautėsi dirbdami kartu.
- Vaikai iš anksto supažindinami su vertinimo kriterijais ir patys dalyvauja juos kuriant.
- Vaikai aktyviai dalyvauja atrenkant darbelius, kurie dedami į jų darbų aplankus.

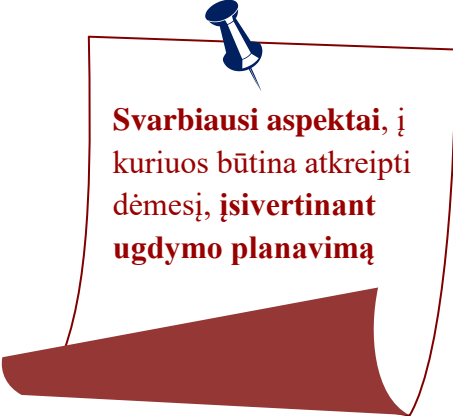
5.1.3. Mokytojas ir šeimos nariai **dalijasi informacija** apie vaiko daromą pažangą.

- Mokytojas ir tėvai susitaria, kokių dažnumu ir kokios apimties informaciją tėvai gaus apie vaiko pasiekimus ir daromą pažangą.
- Vaikų pasiekimai ir pažanga su tėvais (globėjais) aptariama individualiai, esant poreikiui, bet ne rečiau kaip 2 kartus per metus.
- El. dienyne mokytojas rašo komentarus apie vaiko daromą pažangą. Tėvai, susipažinę su mokytojo komentarais, parašo savo nuomonę apie vaiko pasiekimus.
- Norint užtikrinti informacijos konfidencialumą, kiekvienai šeimai suteikiamas slaptažodis ir tik vaiko tėvai gali pamatyti savo vaiko pažangos vertinimą.

5.1.4. Mokytojas į vertinimo ir planavimo procesą **įtraukia švietimo pagalbos ir kitus specialistus**, siekdamas suteikti veiksmingą ir tikslingą pagalbą

- Tik gavus tėvų vienareikšmišką rašytinį sutikimą stebėjimų duomenimis ir dokumentavimo rezultatais dalinasi su išorinėmis tarnybomis ir su kitais vaiko priežiūros proceso dalyviais (išskyrus atvejus, kai kyla pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei).
- Sutartu dažnumu mokytojas susitinka su kitais specialistais (muzikos, kūno kultūros mokytojais, švietimo pagalbos specialistais) ir aptaria vaiko vertinimo pasiekimus, jo pažangą, aptaria numatomus vaiko ugdymo(si) tikslus ir uždavinius, ugdymo plano kryptis ir kitų specialistų įsitraukimo galimybes.

- Vaiko, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, pasiekimus mokytojas vertina kartu su švietimo pagalbos specialistu (-ais), dirbusiu (-iais) su vaiku.
- Kai asmeniniai vaiko gebėjimai neatitinka įprastos raidos, vyksta mokytojo ir švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimas, kuriant vaiko ugdymosi poreikius atitinkantį ugdymo planą, rengiamasi išsamiai ištirti vaiko specialiųjų ugdymosi poreikių pobūdį ir priežastis, kreipiantis į ugdymo įstaigos Vaiko gerovės komisiją ar, reikalui esant, Pedagoginę psichologinę tarnybą.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant ugdymo planavimą

1. Ugdymo planavimas remiasi vaikų vertinimais ir turi apimti visas vaiko raidos ir ugdymosi sritis.
2. Mokytojas planuoja ugdymą(si), atsižvelgdamas į realią vaikų grupės situaciją ir turimus išteklius, tėvų (globėjų) lūkesčius, numatydamas ilgalaikius ir trumpalaikius visų vaikų ir kiekvieno vaiko ugdymosi pasiekimus.
3. Ugdomosios veiklos plane turi būti pusiausvyra tarp pedagogo inicijuotos tikslingos ugdomosios vaikų veiklos ir laisvos, spontaniškos, savaime kylančios pačių vaikų sumanytos veiklos.
4. Ugdymo planavime turi būti ryški ilgalaikių ir trumpalaikių ugdymo tikslų dermė, ilgalaikio plano sąsajos su ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programų tikslais.
5. Ugdymo planavime labai svarbus mokytojo savistabos ir refleksijos aspektas (*kas buvo veiksminga, neveiksminga, ką reikia modifikuoti, keisti, pildyti*).
6. Planuodamas grupės ugdymo(si) procesą, mokytojas bendradarbiauja su mokyklos bendruomene (tėvais, kitais specialistais), kartu aptaria numatomus ugdymo tikslus, ugdymo plano kryptį ir kitų bendruomenės narių įsitraukimą.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

5.2.1. Mokytojas **aptaria su tėvais** vaiko amžiaus tarpsniui **realius lūkesčius**, atsižvelgdamas į individualias vaiko galias ir skirtingą ugdymosi patirtį, ir **kartu sutaria** dėl trumpalaikių ir ilgalaikių individualių ugdymosi tikslų.

- Individualių susitikimų metu aptariamai šeimos lūkesčiai. Remdamiesi savo, kaip profesionalų, žiniomis ir patirtimi, mokytojai paaiškina tėvams, ko realu tikėtis viename ar kitame vaiko raidos etape ir sutaria, kokių ugdymo tikslų jie sieks kartu.
- Realūs lūkesčiai ir vaiko pasiekimai planuojami remiantis esamu vaiko pasiekimų lygiu.
- Mokytojas su tėvais suformuluoja realius vaiko ugdymo tikslus, suprasdami, kad, jeigu jie bus netinkami, sumažės vaiko galimybės mokytis ir tobulėti.
- Mokytojas atidžiai išanalizuoja apie vaikų raidą surinktus duomenis bei, žinodamas vaiko raidos dėsnius, suformuluoja realius vaiko ugdymo tikslus ir sutaria dėl jų su vaiko tėvais.

5.2.2. Mokytojas **planuoja** ugdymą(si), remdamasis žiniomis apie vaikų jau turimus gebėjimus, nuostatas, žinias ir supratimą, jų individualius ugdymosi poreikius ir siekdamas vaikų ugdymosi pasiekimų augimo.

- Sudarydamas grupės veiklos planą, mokytojas remiasi tuo, ką vaikai jau žino ir geba; ką jie turėtų žinoti ir gebėti; kokios vaikų galimybės (atsižvelgimas į raidos amžiaus tarpsnį) ir vaikų pomėgius (ką vaikai norėtų žinoti ir gebėti).
 - Mokytojas planuoja, atsižvelgdamas į nustatytą grupės ir atskirų vaikų pasiekimų lygį.
 - Planuojant apmąstomi ir nustatomi vaikų pasiekimai, kuriuos vaikai turėtų įgyti planuojamo laikotarpio pabaigoje.
 - Ugdymo tikslai keliami remiantis surinktais duomenimis ir yra labai konkretūs.
 - Tikslai keliami atsižvelgiant į tai, kuo vaikai domisi, kokias turi galimybes pažangai padaryti ir ko jiems reikėtų išmokti. Iškeliant vaikui ugdymo(si) tikslą (-us), numatoma, kad būtų sudarytos sąlygos ir skirta pakankamai laiko pritaikyti naujus įgūdžius praktikoje, įgūdžių susiformavimui ir įtvirtinimui.
 - Vaikams tikslingai parenkamos ugdomosios veiklos, padedančios įgyti laukiamus pasiekimus ir atitinkančios vaikų raidos tarpsnį bei interesus.
 - Visas vaikams siūlomas ugdymo turinys suplanuotas, siekiant pasiūlyti kuo įvairesnės raidą skatinančios patirties ir tinkamai subalansuotų galimybių mokytis taip, kad atitinkamo amžiaus tarpsnio vaikai sklandžiai įsitrauktų į kasdienius užsiėmimus ir žaidimus.
-

5.2.3. Planuodamas mokytojas **išlaiko pusiausvyrą** tarp individualios veiklos, darbo mažose grupėse ir visos grupės ugdomosios veiklos.

- Mokytojas, rengdamas planą, numato vaikams galimybes dalyvauti tiek individualioje, tiek ir grupinėje veikloje (mažoje grupėje su keliais vaikais ar su visais grupės vaikais).
 - Visos grupės veikla skirta toms veikloms, kurių vaikai negali atlikti grupelėse ar individualiai (išvykos, susitikimai, projektų kūrimas, taisyklių kūrimas ir kt.).
 - Vaikų veikla grupelėse atspindi pačių vaikų sumanytą veiklą arba mokytojo pasiūlytos veiklos savitą išplėtojimą.
 - Išryškėjus individualiems vaikų poreikiams, pedagogas numato ir pasiūlo individualią veiklą konkreitiems vaikams.
-

5.2.4. Mokytojas **išlaiko pusiausvyrą** tarp iš anksto suplanuotos ir vaikų pasiūlytos veiklos.

- Ugdomosios veiklos plane derinama iš anksto pedagogo tikslingai numatyta vaikų veikla, orientuota į rezultatų siekimą, ir spontaniška, savaime kylanti pačių vaikų sumanyta veikla.
-

5.2.5. Mokytojo parengtas ilgalaikis planas yra **nuoseklus** (savaitinių planų tęstinumas), paremtas savo veiklos **refleksija**, derantis su ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų tikslais.

- Mokytojas ilgalaikio (metinio, mėnesio) plano tikslus derina su ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų tikslais.
 - Savaitės planai užtikrina veiklų tęstinumą, remiasi savo veiklos refleksijos išvadomis.
 - Rengdamas kitų mėnesių, savaitių, dienų planus, mokytojas peržiūri ankstesnius pastebėjimus ir panaudoja juos. Pasižymi, kas pavyko, ką ateityje darytų kitaip.
-

2.6. Bendradarbiavimas su šeimomis

Pagarbių, bendradarbiaujančių ir ugdančių santykių kūrimas yra nuoseklus, ilgas ir nelengvas procesas, reikalaujantis visos mokyklos bendruomenės pastangų ir atsidavimo. Bendradarbiaujant su šeimomis būtina nepažeisti keturių esminių principų: (1) vertinti ir gerbti šeimos vaidmenį vaiko ugdyme, (2) pripažinti, kad šeima yra pagrindinis vaiko ugdytojas ir informacijos apie vaiką šaltinis, (3) leisti šeimai pačiai pasirinkti jai priimtinus dalyvavimo grupės veikloje būdus ir (4) laikytis konfidencialumo.

Ši įsivertinimo sritis matuojama 2 rodikliais:

6.1. Šeimos kultūros pažinimas,

6.2. Partnerystė su šeima.

1. Mokytojas inicijuoja bendradarbiavimą su tėvais.
2. Vienas iš pagrindinių mokytojo darbo uždavinių, siekiant konstruktyvaus bendradarbiavimo su tėvais, yra pagarbių santykių su vaiko šeima kūrimas.
3. Suteikdamas šeimai palaikymą ir pagalbą, mokytojas turi siekti įgalinti tėvus tinkamai ugdyti savo vaiką ir sudaryti sąlygas reikalingų gebėjimų formavimuisi, skatinti tėvų autonomiją.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

6.1.1. Mokytojas gerbia kiekvieną šeimą, kviečia šeimos narius bendradarbiauti, parodo, kad jie yra laukiami ir randa būdų, kaip juos įtraukti į vaikų ugdymosi procesą.

- Mokytojas su visomis šeimomis elgiasi etiškai.
- Mokytojas inicijuoja bendradarbiavimą su visomis šeimomis, neišskirdamas jų pagal šeimų sudėtį, išsilavinimą, gyvenimo būdą ir kitas ypatybes.
- Mokytojas stengiasi pažinti kiekvieną šeimą ir kuria su ja pozityvius santykius (pvz., pasitinka ir išlydi vaiką ir jo šeimą, atsako į iškilusius klausimus, dažnai praneša pozityvias naujienas, išlieka objektyvūs, kai aptaria netinkamą elgesį).
- Mokytojas keičiasi informacija sutartais su tėvais būdais.
- Mokytojas aiškiai išsako, kokios pagalbos jis tikisi iš tėvų, padeda kiekvienai šeimai pasirinkti jai priimtina bendradarbiavimo būdą, pateikia bendradarbiavimo pavyzdžių iš savo patirties.

- Mokytojas dėkoja tėvams už suteiktą pagalbą įvairiomis formomis (pvz., grupėje iškabina ar patalpina į grupės tinklalapį padėkas tėvams už atliktus darbus, padovanotas knygas, savanoriavimą grupėje, organizuotą išvyką ar kt.).

6.1.2. Ugdymo turinio ir vaikų ugdymosi patirties **turtinimui** mokytojas **panaudoja** turimas žinias apie vaikų šeimų **kultūrinę įvairovę**.

Mokytojai kviečia į grupę šeimas, tėvus bendradarbiauti ugdant:

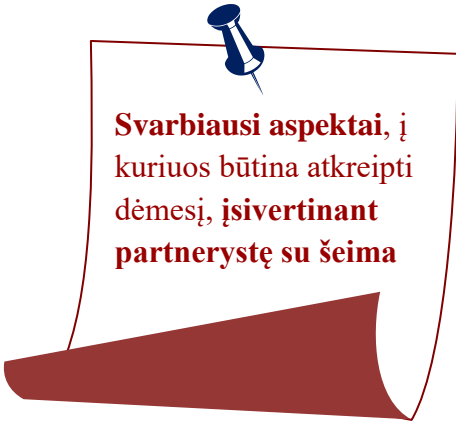
- pristatyti, papasakoti vaikams pvz., apie profesiją, pomėgius, keliones, mylimiausią vaikystės knygą ir kt.;
- dalyvauti grupės projektuose, pasidalinant savo šeimos talentais, pomėgiais;
- jeigu grupėje ugdomi vaikai, kurių tėvai yra kilę iš kitų šalių, mokytojas pasiūlo jiems pristatyti tos šalies kultūrą;
- tėvai gali organizuoti pažintines išvykas į savo darbovietes.

6.1.3. Mokytojas **suteikia** vaikų šeimų nariams **galimybes** mokytis vieniems iš kitų ir teikti tarpusavio pagalbą.

- Kuriant grupės bendruomenę, mokytojas pagarbiai bendrauja su kiekviena šeima, tuo parodydamas pavyzdį visoms vaikų šeimoms.
- Mokytojas bendrą veiklą su šeimomis metu sudaro galimybes šeimoms geriau pažinti vienai kitą.
- Mokytojas paskatina tėvus keistis su vaikų ugdymu susijusia informacija gyvai ir forumuose internete.
- Mokykloje bendromis pedagogų, tėvų ir bendruomenėje esančių įstaigų pastangomis gali būti įrengiama biblioteka ir žaisloteka, kuriose šeimos gali pasiskolinti knygų, žaislų, vaikiškų kompiuterinių žaidimų.

6.1.4. Mokytojas **užtikrina** informacijos apie šeimas ir vaikus **konfidencialumą**.

- Mokytojas gerbia šeimų privatumą ir tik gavęs šeimos sutikimą, dalinasi informacija apie vaiką su kitais specialistais.
- Konkretaus vaiko pasiekimai ir kylantys iššūkiai aptariami tik individualiuose pokalbiuose.
- Tėvams leidžiama susipažinti tik su jų vaiko pasiekimų applanke ar kitais asmeniniais duomenimis.
- Mokytojas gerbia kiekvienos šeimos privatumą, orumą ir autonomiją, kartu pripažindamas, kad galimos situacijos, kai dėl vaiko saugumo gali prireikti kitų tarnybų įsikišimo.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant partnerystę su šeima

1. Mokyklos bendruomenė ir tėvai pripažįsta, kad abi pusės yra lygiaverčiai partneriai, kurių bendravimas ir bendradarbiavimas skatina abipusį tobulėjimą (Hargreaves, 2000).
2. Vaikui pradėjus lankyti ikimokyklinio ugdymo mokyklą, jo raida ir ugdymasis atsiduria šeimos ir pedagogų santykių sandūroje. Vaiką „persmelkia“ šių santykių kokybė.

3. Kuo giliau abi pusės (mokytojai ir tėvai) supranta tarpusavio bendradarbiavimo prasmę ir vertę, tuo sėkmingiau jiems sekasi kurti ugdymo(si) aplinką, kurioje kiekvienas vaikas patiria sėkmę.
4. Partnerystė yra procesas, kuriame dalyvaujantys partneriai vienas kitą papildo ir įgalina. Ji veikia tinkliniu principu ir suponuoja horizontalų galių ir atsakomybių pasiskirstymą tarp šeimų ir ikimokyklinio ugdymo mokyklos darbuotojų. Tai įgyvendinama atvirai bendraujant, gerbiant vienas kitą, klausantis ir girdint, dirbant kartu ir mokantis vienas iš kito, atsisakant varžymosi ir konkuravimo.
5. Kuriant partneriškus santykius su vaiko šeima, svarbu skatinti prasmingą vaiko šeimos dalyvavimą grupės / mokyklos veikloje.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

6.2.1. Mokytojas **supažindina** šeimas su ugdymo programa, artimiausiais tikslais ir **tariasi** dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti.

- Mokytojas aptaria su tėvais numatomus ugdymo tikslus, ugdymo filosofiją ir programą, naudojamus metodus, bendras taisykles, kurių reikėtų laikytis, atėjus į grupę, kokiais būdais ir koku dažnumu bus keičiamasi informacija.
- Su tėvais bendradarbiaujama, į jų nuomonę atsižvelgiama, su jais tariamasi.
- Tėvai kviečiami dalyvauti rengiant grupės veiklos planus.
- Mokytojai drauge su vaikais ir jų tėvais aptaria ir nusprendžia, kokias ugdymosi erdves jie įkurs ar ką keis / modifikuos grupėje.
- Individualių susitikimų metu su tėvais suderinami lūkesčiai dėl realių vaiko ugdymo(si) tikslų, atsižvelgiant į jo amžių ir individualius poreikius. Pasitariama, kaip tėvai namuose gali padėti vaikui tų tikslų siekti.
- Mokytojas susipažįsta su vaiko ugdymo tradicijomis šeimoje, jo kultūrine ir socialine aplinka, vertina tėvų (globėjų), kitų vaiko artimųjų vaidmenį ugdant vaiką, aptaria lūkesčius.

6.2.2. Mokytojas suteikia žinių ir dalijasi idėjomis su tėvais ir kitais šeimų nariais, siekdamas **sustiprinti tėvų kompetencijas**, kad jie galėtų namuose sukurti stimuliuojančią ugdomąją aplinką.

- Mokytojas stiprina tėvų pasitikėjimą savo jėgomis, auginant vaiką, t. y. parodo empatiją ir rūpestį susidūrus su sunkumais, nuramina, pastebi tėvų stipriąsias puses, pateikia informacijos, idėjų ar pasiūlo pagalbą.
- Tėvų praktiniai gebėjimai gerinami, siūlant pagal poreikį tėvų švietimo programas (kviečiant ekspertus), dalijantis pedagogine literatūra, nuorodomis į naudingus informacijos šaltinius.
- Tėvams pristatomos mokytojo grupėje naudojamos veiksmingos ugdymo strategijos ir priemonės tam, kad tėvai namuose galėtų tęsti grupėje pradėtą įgūdžių formavimą, remdamiesi pedagogų patarimais ir t. t.
- Naudinga informacija tėvams pateikiama susirinkimų, individualių pokalbių metu, išsiunčiama elektroniniu paštu ar patalpinama į tėvams skirtą skelbimų lentą grupėje.

6.2.3. Mokytojas **padeda šeimoms** gauti jų vaikų ugdymui(si) reikalingos informacijos apie išteklius ir paslaugas tiek esančias mokykloje, tiek ir už mokyklos ribų.

- Vaikai gauna reikalingą mokykloje dirbančių specialistų pagalbą.
- Tėvai informuojami apie jų vaikui naudingas paslaugas ir už mokyklos ribų.

2.7. Besimokančios organizacijos kultūra

Besimokančios mokyklos bruožas – nuolatinis mokymasis iš veiklos ir veikloje. Besimokanti organizacija yra gyvybinga, kai mokykloje yra (1) *psichologinis saugumas*, leidžiantis darbuotojus skatinti nebijoti užduoti klausimus, drąsiai reikšti nuomonę, jaustis saugiai ir patogiai savo darbo vietoje; (2) *skirtumų pažinimas ir įvertinimas*, nes mokymasis vyksta tada, kai susiduriama su skirtingomis nuomonėmis ir idėjomis, priverčiančiomis plėsti pasaulio pažinimą, atrasti motyvaciją mąstyti kitaip; (3) *atvirumas naujoms idėjoms*, pripažįstant, kad mokymasis apima ne tik sprendimų priėmimą, taisant klaidas, bet ir naujų būdų ir metodų atradimą, kuriuos išbandant mokytojai yra drąsinami nebijoti rizikuoti, patirti tai, kas dar nebandyta ir neatrasta; (4) *refleksija*, įpareigojanti mokytojus analizuoti savo veiksmus, dalytis patirtimi sprendžiant problemas ir mokytis iš savo patirties (Valuckienė ir kt., 2015).

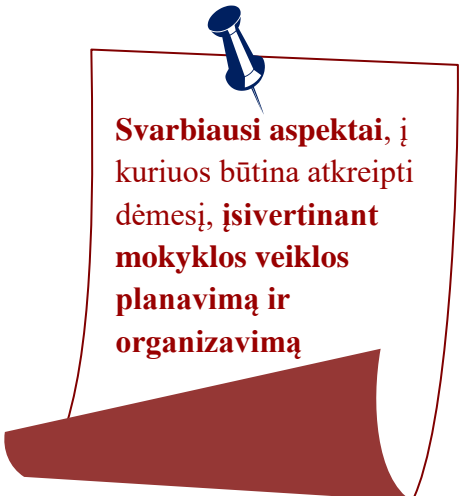
Ši įsivertinimo sritis matuojama 4 rodikliais:

7.1. **Mokyklos veiklos vadyba,**

7.2. **Nuolatinis profesinis tobulėjimas,**

7.3. **Lyderystė mokymuisi,**

7.4. **Mokyklos savivalda.**

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant mokyklos veiklos planavimą ir organizavimą

1. Švietimo organizacijų vadovai savo darbe turi atsižvelgti ne tik į valstybės, bet ir į vietos bendruomenės lūkesčius, kad ugdymo procesas mokykloje būtų laikomas kokybišku.
2. Mokyklos veiklos vadyba yra siejama su vadovu ir mokyklos bendruomene. Vadovas skatina nuolatinį mokymąsi, kuris padeda geriau, tikslingiau išnaudoti tėvų, mokytojų, socialinių partnerių gebėjimus.
3. Švietimo kokybės valdymas yra nukreiptas į įvairius lygmenis (ne vien tik vadovus), siekiama, kad mokyklos narių veikla ir tarpusavio santykiai būtų grįsti partneryste, atsakomybe, inovacijų ieškojimu ir įgyvendinimu.

4. Mokymo institucijose kokybė turi būti užtikrinama tiek pedagoginiame, tiek vadybiniame lygmenyse. Vadovai turi palaikyti glaudžius santykius tiek su mokytojais, tiek su tėvais, nes tik bendradarbiaujant pedagogams ir tėvams galima užtikrinti sėkmingą ir kokybišką ugdymo(si) procesą.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

7.1.1. Strateginiai, metiniai planai, ugdymo programos, susitarimai dėl vaikų pasiekimų vertinimo grindžiami **bendrai** apmąstytu mokytojų, vaikų, tėvų, socialinių partnerių **sutarimu**.

- Strateginis planas kuriamas analizuojant įsivertinimo rezultatus ir bendru mokytojų, vaikų tėvų, socialinių partnerių susitarimu.
- Strateginis planas įgyvendinamas analizuojant metinės veiklos rezultatus, įgyvendintus projektus, iškilusius sunkumus, patirtas sėkmes.
- Metinis veiklos planas kuriamas bendru mokytoju susitarimu ir įgalinimu atsakingai jį įgyvendinti.
- Mokyklos bendruomenės nariai atsakingai dalyvauja įgyvendindami iškeltus mokyklos strateginius ir metinius tikslus ir uždavinius.
- Ugdymo programų, metinių veiklos planų įgyvendinimas yra akivaizdus visoje mokyklos veikloje.

7.1.2. Mokykloje planuojamos ir įgyvendinamos vaikams, darbuotojams ir tėvams skirtos priemonės vaikų **adaptacijos laikotarpiui, perėjimui į pradinį ugdymą** palengvinti.

- Mokykloje planuojamos adaptacijos laikotarpio tinkamos priemonės: lopšelio grupės vaikams, 3–4 metų amžiaus vaikams, priešmokyklinio ugdymo grupės vaikams.
- Priešmokyklinio ugdymo grupę lankantiems vaikams organizuojami susitikimai su pradinė klasių mokytojais.
- Priešmokyklinio ugdymo grupę lankantys vaikams organizuojamos ekskursijos į pradinę mokyklą.

7.1.3. Mokyklos **personalas** laiko save **viena komanda**, siekiančia bendrų tikslų.

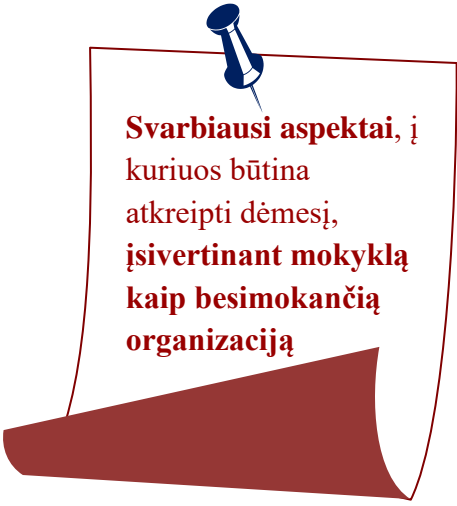
- Mokytojų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas pagarba, geranoriškumu, kolegialia pagalba.
- Mokytojas jaučiasi esantis aktyvus mokyklos komandos narys, kuris rūpinasi savo grupės vaikų ugdymo kokybe, siekdamas bendrų metinių tikslų.
- Mokytojas įsijungia į bendrų projektų kūrimą ir organizavimą.
- Mokytojas dalyvauja metodinių grupių veikloje.

7.1.4. Mokyklai būdinga **bendravimo ir bendradarbiavimo** su socialiniais partneriais kultūra.

- Mokykla bendradarbiauja su socialiniais partneriais ir kviečia juos įsijungti į mokyklos tarybą.
- Mokykla kartu su socialiniais partneriais įgyvendina bendrus projektus.
- Mokykla bendradarbiauja su vietos bendruomene, kitomis švietimo, kultūros, sporto įstaigomis.

7.1.5. Mokykla **atvira pokyčiams**, dalyvauja švietimo kokybės gerinimo projektuose.

- Mokykla seka ir taiko švietimo naujoves.
- Mokykla dalyvauja įvairaus lygio projektuose.
- Mokykla siekia nuolatinės pažangos, ugdymo kokybės kaitos.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant mokyklą kaip besimokančią organizaciją

1. Besimokančios bendruomenės nariai ne tik mokosi, bet ir rūpinasi, teikia pagalbą vieni kitiems, atsižvelgia į įvairias mokymosi patirtis, dalinasi jomis.
2. Mokyklos organizacijos kultūra yra grindžiama susitarimais ir įsipareigojimais. Bendradarbiavimo kultūra turi bendrus tikslus, siekius, vertybes, tikėjimą tiek asmens, tiek grupės verte (Sergiovanni, 2006).
3. Besimokanti organizacija yra vienas iš praktinių organizacijos tobulinimo būdų, todėl svarbią vietą turi užimti refleksija ir savo veiklos vertinimas.
4. Mokytojo profesinis tobulėjimas ir augimas vyksta visą jo aktyvios pedagoginės veiklos laiką. Kryptingas ir sėkmingas profesinis tobulėjimas nukreiptas į vaikų ugdymo(si) kokybę ir yra susijęs su mokyklos organizacijos kultūra, veiklos planavimu ir organizavimu bei lyderystės skatinimu.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

7.2.1. Mokytojai **apmąsto ir įsivertina** savo pedagoginės praktikos efektyvumą bei siekia gauti grįžtamąjį ryšį iš kitų kolegų, o prireikus stengiasi patobulinti savo pedagoginę praktiką.

- Mokytojas turi gero darbo viziją.
- Mokytojas yra reiklus sau, geba apmąstyti ir įsivertinti savo veiklos efektyvumą, pasiektus rezultatus.
- Mokytojas kolegiškai bendradarbiauja su kitais mokytojais ir specialistais, siekia gauti grįžtamąjį ryšį, numatant profesinio tobulėjimo sritis.
- Mokytojas nuolat siekia tobulinti savo pedagoginę praktiką.

7.2.2. Mokytojai **bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitais specialistais**, siekdami pagerinti tiek savo pedagoginę praktiką, tiek ir ugdymo kokybę apskritai.

- Mokytojai individualiai ir kartu su kitais specialistais reflektuoja vaiko stebėjimo dokumentus, dalijasi ir keičiasi informacija apie vaiko socializacijos ir ugdymosi procesą.
- Mokytojai bendradarbiauja su kitais specialistais, siekdami pagerinti savo pedagoginę praktiką ir įstaigos ugdymo kokybę.
- Mokytojai yra atviri naujoms idėjoms, nebijo jų taikyti praktikoje.

- Mokytojai seka informaciją apie naujausias mokslininkų rekomendacijas ir pritaiko jas praktikoje tiek gerinant ugdymo turinį, tiek ir darbo metodus.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant lyderystę

1. Lyderystė – tai gebėjimas padėti mokytis kitiems, mokytis iš kitų ir paveikti kitų mokymąsi.
2. Mokslininkų nuomone, tvarumą kuria lyderių pagarba principams: (1) *nuoseklumui* arba pastangoms išlaikyti, kas svarbu; (2) *visuotinumui*, arba siekiui rezultatų, reikšmingų visiems sistemos dalyviams; (3) *tvarumui*, arba pasiektų rezultatų išlaikymui, pasikeitus lyderiams; (4) *teisingumui*, arba paramai silpnesniems sistemos dalyviams; (5) *įvairovei*, kaip pritaikomumą turinčių skirtingų sąveikų kūrimui; *kūrybingumui*, saugant tai, kas sukurta bendromis pastangomis ir yra visiems vertinga (Harris, 2010).
3. Lyderiais mokykloje gali būti visi ugdymo proceso dalyviai: mokytojai, ugdytiniai, tėvai.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

7.3.1. Mokytojų lyderystė **pripažįstama ir palaikoma**.

- Mokykloje mokytojai imasi lyderio vaidmens.
- Mokytojai pripažįsta ir gerbia kitų kolegų idėjas, palaiko iniciatyvas ir padeda jas įgyvendinti.

7.3.2. Mokyklai būdingas **atviras dialogas dėl ugdymo kokybės ir tarpusavio pagalba**.

- Mokytojai diskutuoja tarpusavyje ir suderina ugdymo veiklas.
- Mokytojas padeda kolegoms, kuriems reikia pagalbos.
- Mokytojai stebi gerai dirbančių kolegų ugdomąsias veiklas ir teikia grįžtamąjį ryšį.

Svarbiausi aspektai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, įsivertinant mokyklos savivaldą

1. Mokyklos savivaldos institucija yra mokyklos taryba. Taryba atstovauja mokyklos mokytojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) ir vietos bendruomenei.
2. Mokyklos Tarybos paskirtis – demokratinis mokyklos valdymas, padedantis spręsti mokyklai aktualius gyvenimo ir jos ateities klausimus gerinant ugdymo kokybę, rūpinantis vaikų gerove.

Kokybiškos praktikos pavyzdžiai

7.4.1. Mokyklos valdyme **atstovaujami** visų mokyklos bendruomenės narių interesai, savivaldos atstovai renkami atvirai ir skaidriai.

- Mokyklos valdyme atstovaujami visų mokyklos bendruomenės narių interesai.
- Įstaigos savivalda funkcionuoja aktyviai, laisvai renkami atstovai, skaidriai priimami sprendimai.

7.4.2. Mokykloje yra **sistema, kaip priimami sprendimai**, svarbūs tiek mokyklos ateities siekiam, tiek kasdieniam gyvenimui mokykloje.

- Savivaldos strateginiai ir kasdienės veiklos gerinimo siūlymai pagrįsti ir argumentuoti.
- Visi savivaldos sprendimai yra reikalingi ir keičia mokyklos gyvenimą.

7.4.3. Tobulinant mokyklą **atsižvelgiama** į tėvų ir vyresniųjų vaikų nuomonę.

- Mokykla nuolat renka tėvų ir vaikų pasiūlymus, kaip gerinti mokyklos aplinką, ugdymo procesą, bendradarbiavimo būdus.
- Mokykla atlieka gautų pasiūlymų analizę ir ieško būdų pritaikyti aplinkos gerinimui.

2.8. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo lygiai

Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo bendrąsias programas vykdančios mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo kokybės lygiai yra identiški išorinio vertinimo lygiams ir gali būti nustatomi vertinant kiekvieną sritį ir apibendrinant visos mokyklos veiklos kokybės lygį. **Kokybės lygis įsivertinant kiekvieną atskirą sritį ir visos mokyklos veiklos kokybę** nustatomas pagal pateiktą aprašymą 1 lentelėje.

1 lentelė. Mokyklos veiklos ir jos atskirų įsivertinimo sričių kokybės vertinimo lygiai

Kokybės lygis	Aprašomieji veiklos kokybės vertinimai
3 lygis (išskirtinė praktika)	Veiklos kokybė labai gera – nustatyta aiški, nuosekli, stipri vertinamo aspekto raiška, veiklos kokybė leidžia labai efektyviai užtikrinti vaikų ugdymo(si) poreikius.
2 lygis (veiksminga praktika)	Veiklos kokybė gera – nustatyta vertinamo aspekto raiška, bet ji dar turėtų būti tobulinama apimtimi (fiksiuota ne visose veiklos situacijose), kokybe (raiška galėtų būti stipresnė), veiklos kokybės lygis leidžia efektyviai užtikrinti vaikų ugdymo(si) poreikius, tačiau kai kurie aspektai tobulintini.
1 lygis (gera pradžia)	Veiklos kokybė minimali – nustatyta vertinamo aspekto raiška yra nežymi (tik pavieniai ženklai, pasireiškė tik tam tikroje situacijoje), veiklos kokybė turi būti tobulinama, kad užtikrintų vaikų poreikius.
0 lygis (neatitinka vertinimo kriterijų)	Veiklos kokybė neadekvati – nenustatyta vertinamo aspekto raiška arba ji yra neigiama, veiklos kokybė yra nepakankama ir turi būti iš esmės tobulinama, kad užtikrintų vaikų poreikius.

Kokybės įsivertinimo lygiai naudojami vertinant visas 7 vertinimo sritis, t. y. kokybės lygis nustatomas kiekvienam atskiros srities rodiklio kriterijui. Pažymėtina, kad įsivertinimo kriterijaus kokybės lygio nustatymui (įrodymų surinkimui) turi būti pasitelkiami reikalingi vertinimo metodai (pvz., apklausa, savirefleksija, stebėjimas, pokalbis, dokumentų analizė, tikslinės grupės diskusija), šaltiniai tiek mokytojo pedagoginės veiklos lygmeniu (pvz., mokytojo parengta vaizdinė ir metodinė medžiaga, veiklos planai (savaitės ar mėnesio mokytojo parengti veiklos planai), vykdomi projektai, grupių albumai, vaikų kūrybinės veiklos rezultatai), tiek mokyklos veiklos lygmeniu (pvz., mokyklos veiklą reglamentuojantys dokumentai, savivaldos institucijų dokumentai, mokyklos metraštinės, tyrimų, vaizdinė ar informacinė medžiaga, mokyklos internetinė svetainė ir panašiai). Detalesni įsivertinimo paaiškinimai pateikiami aprašant įsivertinimo metodus (metodikos 3 skyriuje).

2.9. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo procesas

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas gali būti atliekamas kaip:

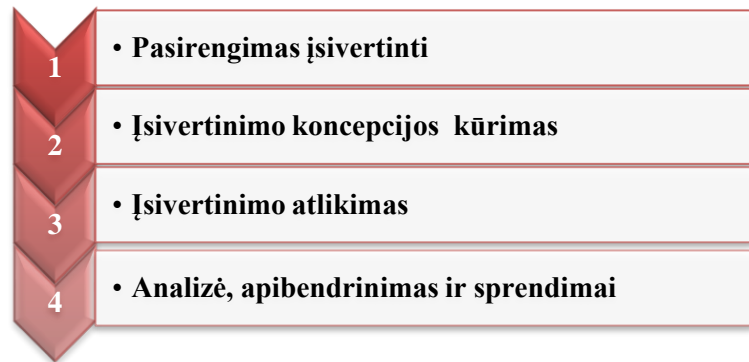
- **Visuminis įsivertinimas** – tai plati mokyklos veiklos analizė pagal visas septynias veiklos sritis, rodiklius ir juos detalizuojančius kokybės kriterijus. Šis būdas yra skirtas mokyklos veiklos kokybės diagnostikai ir yra pagrindas teminiam mokyklos veiklos kokybės įsivertinimui.
- **Teminis įsivertinimas** – gili, tikslinga, išsami pasirinktos mokyklos veiklos srities analizė, kurią mokykla atlieka norėdama įsigilinti į išsūkius keliančią mokyklos veiklos sritį. Teminis įsivertinimas turėtų būti atliekamas be išankstinių nuostatų, mokyklos bendruomenei būnant atvirai visiems šio įsivertinimo galimiems rezultatams. Tik tokiu būdu mokykla galės parengti mokyklos tam tikros veiklos srities efektyviausią tobulinimo planą. Teminiam įsivertinimui mokyklos veiklos vertinimo sritis gali būti pasirinkta iš septynių įsivertinimo sričių arba suformuluota savarankiškai, nusistatant rodiklius ir kriterijus.

Šie du mokyklos įsivertinimo būdai skiriasi savo specifiniais tikslais ir trukme. Kaip jau minėta, visuminis – yra diagnostinis, o teminis – giluminis ir skirtas išsiaiškinti tikrąją tam tikros mokyklos veiklos srities būklę ir numatyti efektyviausias jo tobulinimo strategijas.

Įsivertinimo trukmė priklauso nuo pasirinkto įsivertinimo būdo, mokyklos dydžio (joje esančių grupių skaičiaus) ir mokyklos bendruomenės galimybių (laiko ir žmogiškųjų resursų) atlikti vertinimą. Priklausomai nuo išvardintų veiksnių visuminis įsivertinimas gali trukti nuo savaitės iki mėnesio, o teminis – nuo mėnesio iki kelių mėnesių.

2.10. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo etapai

Atliekant ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančios mokyklos veiklos vertinimą, yra svarbu tinkamai organizuoti įsivertinimo procesą, kuriam būdingi tam tikri etapai (jie pateikiami 7 paveiksle).

7 pav. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo etapai

Kiekviename įsivertinimo etape mokyklos bendruomenė turi atlikti tam tikrus esminius darbus, kuriuos dabar nuosekliai ir aptarsime.

Pasirengimo įsivertinti etapas

Pasirengimo įsivertinti etape suburiama Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė, kuri pirmiausia turi atsakyti į kelis esminius klausimus:

- ar mes vienodai suprantame mokyklos veiklos kokybę?
- ar vadovaujamės tomis pačiomis vertybėmis?
- kaip mes suprantame įsivertinimą?

- ar įsivertinimo procese kiekvienas įsivertinimo komandos / grupės narys yra pasirengęs atlikti patikimo ir objektyvaus kolegos, siekiančio duomenimis grindžiamus įsivertinimo rezultatus panaudoti kryptingai mokyklos kaitai, vaidmenį, o ne ieškoti gerai ar blogai dirbančių ir atitinkamai apdovanoti ar nubausti?

Tik sukūrus atitinkamą bendradarbiavimo atmosferą, visa mokyklos bendruomenė galės kokybiškai atlikti įsivertinimą. Šiame etape įsivertinimo grupė taip pat atlieka bendrą mokyklos veiklos analizę iš turimų duomenų ir susitaria / nusprendžia dėl įsivertinimo būdo (visuminio / teminio) ir galimų konkrečių jo parametrų.

Jei mokyklos veiklos įsivertinimo grupės diskusijoje nuspręsta pasirinkti visuminį įsivertinimą, taip pat turi būti įvardintas aiškus įsivertinimo motyvas (*Kodėl mes atliekame šį vertinimą?*), kurio

apibrėžčiai išryškinti svarbūs yra klausimai: *Ką norime ar turime sužinoti? Kodėl verta atlikti visuminį įsivertinimą?*

Jei mokyklos veiklos įsivertinimo diskusijoje nusprendžiama pasirinkti teminį tam tikros srities įsivertinimą, taip pat turi būti įvardintas aiškus motyvas, dėl kurio yra pasirenkama viena ar kita sritis. Motyvo suformulavimui naudingi šie klausimai: *Kokios naudos teiks šios srities įsivertinimas? Ką žinome ir ko nežinome, apie ką norime daugiau sužinoti šioje srityje?* Jais remiantis gali būti suformuluojamas teminio įsivertinimo motyvas.

Įsivertinimo koncepcijos kūrimo etapas

Įsivertinimo koncepcijos kūrimo etapas yra antrasis įsivertinimo proceso dėmuo ir jo metu yra parengiamas mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo planas (įsivertinimo tikslai; dalyviai ir jų funkcijos; duomenų šaltiniai; analizės kriterijai; įsivertinimo eigos planas). Kaip teigiama Europos Sąjungos dokumente (European Commission, 2018), nors visoms mokykloms pateikiamos bendros įsivertinimo gairės, susitarti dėl tikslų turi pati mokykla. Pradžioje visada reikia atsakyti į klausimus *Ar mes turime įrankius, kurių mums reikia? Ar mokyklos bendruomenė gebės objektyviai rinkti ir analizuoti duomenis? Ar mes pamatuosime įkvėpimo šaltinius (bendradarbiavimo tinklus, mokymąsi iš kolegų, išorinį įkvėpimą)?* Ypatingą dėmesį šio etapo metu reikia teikti įsivertinimo metodologinei daliai (kokius instrumentus naudoti, kas gali būti įsivertinimo duomenų šaltiniai, kaip užtikrinti tinkamą ir validų duomenų surinkimą ir pan.). Šio etapo metu yra pasirenkami arba pritaikomi įsivertinimui reikalingi instrumentai, įsivertinimo dalyviai supažindinami su įsivertinimo procesu ir naudojimosi instrumentais galimybėmis. Pastebėtina, kad mokyklos bendruomenei gali prireikti mokymų, kaip rinkti ir analizuoti duomenis. Taip pat būtinas ir visų mokyklos bendruomenės narių įtraukimas į vertinimą įvairiuose šio proceso etapuose, nes tik tai gali laiduoti visapusiškų įrodymų surinkimą. Renkantis įsivertinimo metodus ir instrumentus, būtina nepamiršti ir vaikų kaip įsivertinimo dalyvių, nes jų nuomonė yra taip pat labai svarbi.

Tiek visuminiame, tiek teminiame įsivertinime galime naudoti įvairius duomenų rinkimo metodus. Mokytojų ir tėvų apklausų atlikimas sudaro sąlygas greitai surinkti įvairias nuomones daugeliu klausimų, o kokybiniai tyrimo metodai (mokytojų refleksija, pokalbis, tikslinės grupės diskusijos, vaikų nuomonės išsiaiškinimas) – giliau, sistemingiau ir nuodugniau pažvelgti į tam tikras įsivertinimo sritis.

Pabrėžtina, kad vienu ar kitu instrumentų naudojamas turi būti grindžiamas validžiais duomenimis, tai yra, formuluojami klausimai / teiginiai turi atspindėti matuojamo reiškinių ypatumus, savybes ir juos turi vienodai suprasti tiek klausiantis, tiek atsakantis. Todėl siūlytina įsivertinant

kiekvieną sritį aptarti ją kartu kolegiškai: pvz., ar vienodai suprantame, kas yra vaikų žaidimas ir kokios gali būti strategijos, palaikančios jį. Tuo tikslu šioje metodikoje aptariame svarbiausius kiekvienos įsivertinimo srities aspektus, kokybiškos praktikos pavyzdžius (2.1–2.7 poskyriai) ir pateikiame rekomenduotiną literatūros sąrašą (3.10 poskyris), gilesniam kiekvienos mokyklos įsivertinimo srities pažinimui ir aptarimui.

Įsivertinimo atlikimo etapas

Įsivertinimo dalyviai renka duomenis ir informaciją.

Pažymėtina, kad mokytojai turėtų surinkti patikimus įrodymus iš įvairių šaltinių ir bendradarbiaudami su visais bendruomenės nariais: kitais mokytojais, švietimo pagalbos specialistais bei vaikų tėvais (globėjais).

Analizės, apibendrinimo ir sprendimų priėmimo etapas

Duomenų analizės, apibendrinimo ir sprendimų etapas yra paskutinis įsivertinimo proceso dėmuo, kurio metu mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė atlieka gautų duomenų analizę, kryptingai galvodama apie rezultatų reikšmę (vaikui, mokytojui, tėvams, mokyklai), sąsajas su praktine patirtimi, ryšius ir priežastis. Įsivertinimo grupė taip pat parengia pirminį mokyklos veiklos įsivertinimo apibendrinimą, kuriame didelis dėmesys turėtų būti skirtas galimiems sprendimams dėl mokyklos veiklos kokybės tobulinimo. Norėtume pabrėžti, kad šiame etape yra svarbi ne tik nuodugni ir sąžininga gautų duomenų analizė ir apibendrinimas, tačiau pamatinis klausimas, kuris turi rūpėti mokyklos administracijai ir įsivertinimo grupei, turi būti: *Kokia yra mūsų mokyklos pagalbos sistema (kokia ir kaip bus teikiama parama mokyklos bendruomenei, kad ji galėtų pasiekti numatytų veiklos tobulinimo tikslų)?*

Tiek visuminio, tiek teminio įsivertinimo duomenų analizės ir gautų rezultatų aptarimo metu reikia siekti tyrimo dalyvio anonimiškumo užtikrinimo (vykdant kiekybinius tyrimus), o naudojant kokybinius įsivertinimo metodus, turi būti griežtai laikomasi profesinės etikos reikalavimų. Konkretūs įsivertinimo duomenys yra konfidenciali mokyklos bendruomenės informacija ir ji gali būti apibendrintai pateikta tik mokyklos bendruomenės sutarimu.

Drįstame teigti, kad gautų duomenų analizės apibendrinimo etape turi dalyvauti (o ne tik būti supažindinama su įsivertinimo rezultatais) visa mokyklos bendruomenė. Todėl mokyklos veiklos įsivertinimo grupei siūlome parengti tik pirminį įsivertinimo ataskaitos variantą, o visa mokyklos

bendruomenė turi į ją įsigilinti, kolegialiai aptarti ir priimti sprendimus bei įsipareigojimus dėl mokyklos veiklos kokybės tobulinimo.

2.11. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo dalyvių atsakomybės

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas yra mokyklos kokybės užtikrinimo – vertinimo ir tobulinimo – ciklo dalis, todėl mokyklos **įsivertinimą inicijuoja mokyklos vadovas**. Jis patvirtina **įsivertinimo grupės sudėtį**, dalyvauja įsivertinimo procese kaip mokyklos bendruomenės narys, kartu su visa mokyklos bendruomene aptaria įsivertinimo grupės gautus rezultatus ir kuria mokyklos veiklos tobulinimo planą. Pažymėtina, kad mokyklos vadovas turi pasitikėti įsivertinimo grupės nariais ir jų kompetencija, pagal poreikį gali numatyti ir organizuoti atitinkamus mokytus (pvz., kaip rinkti ir analizuoti duomenis mokyklos įsivertinimo grupei arba visai mokyklos komandai). Įsivertinimas vykdomas kuriant pasitikėjimo ir pagarbos vieni kitiems atmosferą, o gautus mokyklos įsivertinimo rezultatus mokyklos vadovas naudoja planuodamas tolesnę veiklą (rengiant ir koreguojant mokyklos strateginius, metinius veiklos planus, į įsivertinimo rezultatus atsižvelgiama ir tobulinant (gali būti pildoma) ikimokyklinio ugdymo programą), siekiant aukštesnės mokyklos veiklos kokybės.

Mokyklos veiklos įsivertinimo būdą ir atlikimo metodiką pasirenka **Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė, kuri yra atsakinga už** viso įsivertinimo proceso **planavimą ir įgyvendinimą**. Ją sudarant derėtų rinkti tokius bendruomenės narius, kuriems būtų būdingi tam tikri **gebėjimai ir nuostatos**:

- gerai **suprasti ankstyvojo ugdymo esmę ir išmanyti įsivertinimo proceso kaip tyrimo specifiką**, nes įsivertinimo metu reikės pa(s)rinkti tinkamus metodus, turėti ir (ar) pritaikyti instrumentus;
- **skatinti ir palaikyti bendruomenės narių dialogą**, gebėti **sivaldyti** vertinimo metu iškilusias **sudėtingas situacijas**;
- **mokėtų vertinti pagrįstai, objektyviai**, remiantis duomenų analize, refleksija, o ne nuomone („man taip atrodo“);
- **siekti**, kad įsivertinimo **procesas vyktų sąžiningai, objektyviai ir sprendimai būtų priimti** bendru visos mokyklos bendruomenės **susitarimu**;
- **saugoti** visų mokyklos duomenų ir joje dirbančių asmenų veiklos **konfidencialumą**.

Kaip jau pabrėžta aptariant įsivertinimo etapus (2.10 poskyris), **mokyklos įsivertinime atsakingai dalyvauja visi bendruomenės nariai**, jie ne tik pateikia ar renka įsivertinimo duomenis, bet ir gilina į įsivertinimo sritis (kad galėtų teisingai įsivertinti), kartu su įsivertinimo grupe

reflektuoja gautus duomenis, juos analizuoja ir prisiima atsakomybę dėl mokyklos veiklos tobulinimo procesų ir sprendimų įgyvendinimo.

Viena vertus, mokyklos įsivertinimo tikslai yra siejami su visos mokyklos veiklos kokybės tobulinimu, kita vertus – įsivertinimo tikslai taip pat yra orientuoti į kiekvieno mokyklos bendruomenės nario refleksiją, įsipareigojimą ir atsakomybę. Todėl įsivertinime yra **ypač svarbus kiekvieno bendruomenės nario dalyvavimas bendrame mokyklos dialoge** dviem atvejais:

- 1) tariantis dėl kiekvienos įsivertinimo srities, atskirų jos rodiklių ir kriterijų kokybės požymių sukonkretinimo pagal mokyklos kontekstą. Visa mokyklos bendruomenė turi susitarti dėl aukščiausio šiai mokyklai pasiekiamo konkretaus kokybės lygio (aukščiausio lygio kokybiškos praktikos pavyzdžio);
- 2) kai interpretuojami, svarstomi gauti įsivertinimo duomenys, iš jų daromos išvados, pateikiamos rekomendacijos. Visų dalyvavimas įsivertinimo ir tobulinimo veikloje suprantamas kaip integruota ir atsakinga kiekvieno bendruomenės nario veikla pagal savo kompetencijas.

Tik tokiu būdu mokyklos įsivertinimas gali būti kokybiškas, nes jis bus atliktas įvairiais mokyklos lygmenimis: konkretaus mokytojo asmeniniu ir mokyklos kaip vientisos besimokančios organizacijos.

2.12. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo instrumentai

Šiame poskyryje pateikiame rekomenduojamus įsivertinimo instrumentus, kuriuos mokyklos bendruomenė gali naudoti, prisitaikydama juos pagal mokyklos poreikį ir mokyklos savitumą.

Instrumentai, kuriuos rekomenduojame naudoti visuminiam įsivertinimui:

- 1) Klausimynas mokytojams įsivertinti visas septynias vertinamąsias sritis (2 priedas). Pagal mokytojų pasirinktus atsakymų variantus, nustatomas atitinkamo rodiklio kokybės lygis:

Visiškai nesutinku 0 lygis (neatitinka vertinimo kriterijų)	Iš dalies nesutinku 1 lygis (gera pradžia)	Iš dalies sutinku 2 lygis (veiksminga praktika)	Visiškai sutinku 3 lygis (išskirtinė praktika)	Nežinau -
--	--	--	---	--------------

- 2) Klausimynas tėvams įvertinti visas vertinamąsias sritis (3 priedas).
- 3) Siūlomi tikslinės grupės diskusijos klausimai, skirti įsivertinti septintąją *Besimokančios mokyklos kultūros* sritį (4 priedas). *Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė gali naudoti rekomenduojamus klausimus, atsižvelgdama į mokyklos specifiką ir poreikį. Taip pat analogiškai organizuoti tikslines diskusijos grupes visoms įsivertinimo sritims.*

Instrumentai, kuriuos rekomenduojame naudoti teminiam įsivertinimui:

- 1) Įsivertinimo (refleksijos) forma mokytojams, skirta įsivertinti konkrečias vertinamasias sritis (5 ir 6 priedai). *Šis instrumentas pateiktas visoms sritims, tačiau mokytojai pildo tik tos srities įsivertinimo (refleksijos) formos lapą, kurios teminis įsivertinimas vyksta.*
- 2) Vaiko stebėjimo gairės, įsivertinant vaiko savijautą ir įsitraukimą į veiklas (7 priedas), vaiko piešinio ir pokalbio su vaiku gairės, įsivertinti sritis, susijusias su vaiko gerove ir ugdymosi aplinka, remiantis vaikų nuomone (8 priedas).
- 3) Vaikų žaidimo lygmens nustatymo instrumentas, skirtas išsiaiškinti vaikų žaidimo lygmenį (šaltinis: Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G. (2015). *Vaikų žaidimo paslaptys*. Kaunas: Vitae Litera, p. 30–37). *Instrumentas gali būti naudingas įsivertinant vaikų žaidybines veiklas (2.3 rodiklis).*
- 4) Vaikų savireguliacijos gebėjimų žaidime lygmens nustatymo instrumentas, skirtas išsiaiškinti vaikų savireguliacijos gebėjimus (šaltinis: Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G. (2015). *Vaikų žaidimo paslaptys*. Kaunas: Vitae Litera, p. 37–41). *Instrumentas gali būti naudingas įsivertinant vaikų savireguliacijos gebėjimus žaidybiniame veikloje (2.3 rodiklis).*
- 5) Mokytojo žaidimo dienoraščio pavyzdys, skirtas įsivertinti vaikų ugdymosi ir ugdymo strategijų sritis (šaltinis: *Naratyvinis žaidimas ir mokymasis. Gairės ikimokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams, dirbantiems su 3–8 m. vaikais* (2017). Kaunas: Vitae Litera, p. 67–70). *Dienoraštis gali būti naudojamas kaip priemonė įsivertinant vaikų žaidybines veiklas (2.3 rodiklis) ir mokytojo taikomas ugdymo strategijas, palaikančias žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą.*
- 6) Vaiko žaidimo (ar kitos kūrybinės) veiklos stebėjimo gairės (šaltinis: *Naratyvinis žaidimas ir mokymasis. Gairės ikimokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams, dirbantiems su 3–8 m. vaikais* (2017). Kaunas: Vitae Litera, p. 71). *Stebėjimo gairės gali būti naudojamos vaikų ugdymosi procesui įsivertinti.*
- 7) Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo savirefleksijos priemonė (šaltinis: Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra, 2017). *Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo savirefleksijos priemonė (red. E. Björck-Åkesson, M. Kyriazopoulou, C. Giné ir P. Bartolo). Savirefleksijos priemonę mokyklos bendruomenė gali naudoti įsivertindama visas sritis (vaiko gerovė, ugdymo aplinkos, ugdymasis ir pan.).*
- 8) Mokytojų lyderystės klausimynai (šaltinis: Valuckienė, J., Balčiūnas, S., Katiliūtė, E., Simonaitienė, B., Stanikūnienė, B. (2015). *Lyderystė mokymuisi: teorija ir praktika mokyklos kaitai*. Monografija. Šiauliai: Titnagas. p. 200–202).

2.13. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo duomenų šaltiniai

Įsivertinimo metu surinkti įrodymai turi būti objektyvūs ir patikimi. 2 lentelėje pateikiame galimus (bet nebūtinus, nes mokykla gali pateikti ir kitus) duomenų šaltinius, kurie padeda pagrįsti tam tikrą mokyklos veiklos kokybės lygmenį. Lentelėje nurodomos vertinimo sritys žymimos skaičiais: 1 – Vaiko gerovė, 2 – Ugdymasis, 3 – Ugdymo(si) aplinkos, 4 – Ugdymo strategijos, 5 – Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas, 6 – Bendradarbiavimas su vaikų šeimomis, 7 – Bendradarbiaujančios mokyklos kultūra.

2 lentelė. Galimi duomenų šaltiniai pagal vertinimo sritis

Galimi duomenų šaltiniai	Vertinimo sritys, kuriose galimi duomenų šaltiniai	Paaiškinimas
Grupių albumai	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Galimas šaltinis visoms įsivertinimo sritims
Informaciniai leidiniai (lankstinukai)	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Mokytojo ir / ar mokyklos parengta, tinkamai pritaikyta kitų šaltinių medžiaga
Mokyklos / mokytojo interneto svetainė	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Galimas šaltinis visoms įsivertinimo sritims
Mokyklos atlikti tyrimai	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Šaltinis įsivertinant visas mokyklos sritis, tai yra mokyklos bendruomenės tyrimai (mokytojų, tėvų apklausa)
Mokyklos veiklą reglamentuojantys dokumentai	7	Dokumentai tvarkingi, parengti pagal reikalavimus, patvirtinti, naudojami tikslingai ugdomajai veiklai gerinti
Mokyklos vidaus ir lauko aplinka	1, 3	Atkreipiamas dėmesys į priemonių saugumą ir erdvių organizavimą (pvz., galimybės vaikams dirbti ar žaisti didesnėmis ir mažesnėmis grupelėmis, žaidimui dviese ar individualiai, ramiam susikaupimui / pailsėjimui)
Ugdomosios priemonės	3, 4	Ugdomosios priemonės tvarkingos, pritaikytos vaiko amžiui ir gebėjimams
Mokytojų veiklos aplankas	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Mokytojui įsivertinant veiklos aplankas gali būti šaltiniu visoms sritims, jame ypač svarbi informacija, sietina su mokytojo ugdomosios veiklos refleksija
Vaikų kūrybinės veiklos rezultatai	1, 2, 3, 4, 5, 6	Tinkamas šaltinis daugumai sričių, pvz., įsivertinant 6 sritį, įrodymais gali tapti bendri kūrybiniai darbai su šeima
Vaikų pasiekimų aplankas	5, 6	Galimas šaltinis 5, 6 sričiai, pvz., įsivertinant 6 sritį, svarbu yra, ar pateikti tėvų įrašai
Vaizdinė, metodinė medžiaga	1, 2, 3, 4, 6, 7	Galimas šaltinis visoms įsivertinimo sritims, mokytojo ir / ar mokyklos parengta
Veiklos planai (savaitės ar mėnesio mokytojo parengti veiklos planai)	3, 4, 5, 6	Tinkamas įsivertinant įvairius aspektus, pvz., galima matyti vykdomus projektus, nagrinėjamas temas

2.14. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaitos forma

Atliekant ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimą, siūloma vadovautis žemiau pateikta įsivertinimo ataskaitos forma. Ją rašant patariama vadovautis šiais nurodymais:

- 1) Pagal mokyklos pateiktus duomenis užpildoma įsivertinimo ataskaitos dalis, reikalaujanti oficialių mokyklos duomenų (pavadinimas, adresas, kontekstas) ir įsivertinimo duomenų (įsivertinimo apimtis, laikas, įsivertinimo darbo grupė, įsivertinimo sritys).
- 2) Rašant mokyklos įsivertinimo sričių įvertinimą ir jų pagrindimo dalį:
 - tekstu trumpai apibūdinama, kaip buvo atliekamas įsivertinimas mokykloje (kokie įsivertinimo metodai buvo naudojami),
 - kiekviena įsivertinimo sritis ir jos rodiklio raiška įvertinama tam tikru kokybės lygiu (tai yra kiekybinis įsivertinimo lygmuo – skiltis „Rodiklis ir jo kokybės lygis“) ir pateikiamas kokybinis tam tikros srities rodiklio įsivertinimas, užpildant skiltis „Nustatyti stiprieji mokyklos veiklos aspektai“ ir „Nustatyti tobulintini mokyklos veiklos aspektai“,
 - srities kokybės lygio skaitmeninė išraiška suapvalinama iki sveiko skaičiaus, tuo tarpu rodiklio kokybės lygis pateikiamas kaip sveikas skaičius ir skliaustuose pateikiama tikslesnė išraiška su dviem skaitmenimis po kablelio, pvz.: 2 (1,56).
- 3) Norime pabrėžti, kad pasiektas 3 lygis nereiškia, kad nereikia galvoti apie ugdymo proceso tobulinimą. Ugdymo kokybė nėra statiškas reiškinys, ji reikalauja nuolatinio įsivertinimo, atsižvelgimo į mokyklos kontekstą ir naujausių mokslo tyrimų rezultatus. Taip pat net ir nustačius 0 lygį, mokykloje galima aptikti geros veiklos požymių, vadinasi, galima išskirti stipriuosius mokyklos veiklos aspektus.
- 4) Po sričių rodiklių įsivertinimo pateikiamas Bendras mokyklos įsivertinimo apibendrinimas pagal sritis.
- 5) Mokyklos įsivertinimo ataskaita baigiama priimtu nutarimu parengti mokyklos veiklos kokybės tobulinimo planą.

IKIMOKYKLINIO IR (AR) PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAS VYKLANČIOS MOKYKLŲ VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO ATASKAITA

Mokyklos pavadinimas:

Mokyklos adresas:

Įsivertinimo pobūdis: (visuminis, teminis):

Įsivertinimo mokykloje data (pradžia – pabaiga):

Veiklos kokybės įsivertinimo darbo grupė:

Veiklos kokybės įsivertinimui pasirinkti instrumentai:

Mokyklos veiklos kokybė buvo įsivertinama šiose srityse:

Mokyklos atskirų vertinimo sričių ir veiklos kokybės lygio apibūdinimai:

3 lygis (išskirtinė praktika) – veiklos kokybė **labai gera**, t. y. vertinamų rodiklių raiška aiški, nuosekli, ryški.

2 lygis (veiksminga praktika) – veiklos kokybė **gera**, t. y. nustatyta vertinamų rodiklių raiška, bet ji dar turėtų būti tobulinama apimtimi, kokybe.

1 lygis (gera pradžia) – veiklos kokybė **minimali**, t. y. vertinimų rodiklių yra nežymi (tik pavieniai ženklai, pasireiškė tik tam tikroje situacijoje), veiklos kokybė turi būti tobulinama, kad užtikrintų vaikų poreikius.

0 lygis (neatitinka vertinimo kriterijų) – veiklos kokybė **nepriimtina**, t. y. nenustatyta vertinimo aspekto raiška arba ji yra neigiama, veiklos kokybė yra nepakankama ir turi būti iš esmės tobulinama, kad užtikrintų vaikų poreikius

Mokyklos vertinimo sričių įsivertinimai ir jų pagrindimas

1. VAIKO GEROVĖS srities bendras įsivertinimas –

Rodiklis ir jo kokybės lygis	Nustatyti stiprieji mokyklos veiklos aspektai:	Nustatyti tobulintini mokyklos veiklos aspektai:
1.1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas – ... lygis		
1.2. Mokytojo sąveika su vaikais – ... lygis		
1.3. Vaikų tarpusavio sąveika – ... lygis		
1.4. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti – ... lygis		

2. UGDYMO Srities bendras vertinimas –

Rodiklis ir jo kokybės lygis	Nustatyti stiprieji mokyklos veiklos aspektai:	Nustatyti tobulintini mokyklos veiklos aspektai:
2.1. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats) – ... lygis		
2.2. Patirtinė vaiko veikla – ... lygis		
2.3. Žaidimas – ... lygis		

3. UGDYMO(SI) APLINKŲ srities bendras vertinimas –

Rodiklis ir jo kokybės lygis	Nustatyti stiprieji mokyklos veiklos aspektai:	Nustatyti tobulintini mokyklos veiklos aspektai:
3.1. Fizinė aplinka – ... lygis		
3.2. Socialinė-emocinė aplinka – ... lygis		
3.3. Pažintinė aplinka – ... lygis		

4. UGDYMO STRATEGIJŲ srities bendras vertinimas –

Rodiklis ir jo kokybės lygis	Nustatyti stiprieji mokyklos veiklos aspektai:	Nustatyti tobulintini mokyklos veiklos aspektai:
4.1. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai – ... lygis		
4.2. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą – ... lygis		
4.3. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą – ... lygis		

5. PASIEKIMŲ VERTINIMO IR UGDYMO PLANAVIMO srities bendras vertinimas –.....

Rodiklis ir jo kokybės lygis	Nustatyti stiprieji mokyklos veiklos aspektai:	Nustatyti tobulintini mokyklos veiklos aspektai:
5.1. Pasiekimų vertinimas – ... lygis		
5.2. Ugdymo planavimas – ... lygis		

6. BENDRADARBIAVIMO SU VAIKŲ ŠEIMOMIS srities bendras vertinimas –

Rodiklis ir jo kokybės lygis	Nustatyti stiprieji mokyklos veiklos aspektai:	Nustatyti tobulintini mokyklos veiklos aspektai:
6.1. Šeimos kultūros pažinimas – ... lygis		
6.2. Partnerystė su šeima – ... lygis		

7. BESIMOKANČIOS ORGANIZACIJOS KULTŪROS srities bendras kokybės lygis –.....

Rodiklis ir jo kokybės lygis	Nustatyti stiprieji mokyklos veiklos aspektai:	Nustatyti tobulintini mokyklos veiklos aspektai:
7.1. Mokyklos veiklos vadyba – ... lygis		
7.2. Nuolatinis profesinis tobulėjimas – ... lygis		
7.3. Lyderystė mokymuisi – ... lygis		
7.4. Mokyklos savivalda – ... lygis		

Bendras mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo apibendrinimas pagal sritis

Sritis	Kokybės lygis
1. Vaiko gerovė	
2. Ugdymasis	
3. Ugdymo(si) aplinka	
4. Ugdymo strategijos	
5. Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas	
6. Bendradarbiavimas su vaikų šeimomis	
7. Besimokančios organizacijos kultūra	

Pagal įsivertinimo rezultatus yra priimtas nutarimas parengti mokyklos veiklos kokybės tobulinimo planą.

Parengė:

Data

2.15. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo galimos rizikos

Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo sistemos kūrimui ir įgyvendinimui gali daryti įtaką ir tam tikros rizikos. Manytina, kad būtina skirti dėmesį šių rizikų suvaldymui, nes to nepadarius, įsivertinimas nebus sklandus ir nepasieks savo tikrojo tikslo – neaugins mokyklos veiklos kokybės.

Remiantis ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų praktine patirtimi galimos šios rizikos:

- 1) **laiko trūkumas** – mokyklų darbuotojų teigimu, skirtingai nuo bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų, ankstyvojo ugdymo pedagogai neturi laiko bendram darbui: nekontaktinių valandų

jiems skiriama nedaug, ikimokyklinio amžiaus vaikai neturi mokinių atostogų, kurių metu mokytojai galėtų skirti laiko metodiniam darbui ir profesiniam augimui. Todėl norint suvaldyti šią riziką siūlytina padidinti mokytojų nekontaktinio darbo valandų skaičių ir svarstyti galimybę įteisinti metodines dienas, pvz., vieną dieną per tris mėnesius mokyklose, vykdančiose ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas. Šios dienos galėtų būti panaudojamos mokytojų bendram darbui ir besimokančios bendruomenės kūrimui;

- 2) **išankstinė neigiama ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų bendruomenių nuostata dėl įsivertinimo** – kuriama vertinimo sistema gali susidurti su tam tikru mokyklų bendruomenių pasipriešinimu įgyvendinamiems pokyčiams, neigiama nuostata įsivertinimo procesui, matant jį tik kaip dar vieną formalų, nereikalingą, „popierinį“ aktą. Mokyklų atstovų teigimu, yra būtini neilgi (kelių valandų) nuotoliniai mokymai visai mokyklos bendruomenei, kad kiekvienas mokytojas suprastų įsivertinimo prasmę ir pridėtinę vertę;
- 3) **mokyklos bendruomenės narių kompetencijos stoka, susijusi su gebėjimais, kaip atlikti įsivertinimą, pasirinkti įsivertinimo instrumentus, interpretuoti rezultatus, formuluoti išvadas** – šį rizikos veiksnių mokyklos atstovai įvardija kaip vieną iš esminių. Siekiant įveikti tai, būtina teikti kvalifikuotą metodinę ir konsultacinę pagalbą, kuri padėtų mokyklos bendruomenei atlikti įsivertinimą.

Atsižvelgiant į paminėtas rizikas, galima teigti, kad išvardinti galimi įsivertinimo proceso sunkumai gali būti valdomi, jei mokyklos bendruomenei bus suteikta kompetentinga pagalba. Mūsų manymu, yra labai svarbu mokykloms sudaryti sąlygas, kad jos kaip mokyklos bendruomenės turėtų laiko šiam procesui atlikti, sąmoningai pasitelktų komandinį darbą, mokytųsi vieni iš kitų savo mokykloje, dalintųsi patirtimi su kitomis mokyklomis ir kurtų pasitikėjimo bei bendradarbiavimo tinklus.

3 SKYRIUS. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo metodiniai nurodymai

3.1. Metodiniai patarimai kaip pasirinkti ir atlikti kiekybinius tyrimus

1. **Kiekybinis tyrimas – mokytojų ar tėvų anketinė apklausa, atliekama visuminio mokyklos veiklos įsivertinimo metu.** Šioms apklausoms atlikti rekomenduojama pasinaudoti specialiomis interneto svetainėmis (pvz. <https://apklausa.lt/>; <http://www.manoapklausa.lt/> ir pan.), nes internetinė apklausa nereikalauja didelių finansinių ir laiko sąnaudų, o anketų grįžtamumo lygis yra santykinai aukštas. Patarimai, kaip sukurti internetinę apklausą, pateikiami 9 priede.
2. Atliekant mokytojų ar tėvų anketinę apklausą visuminio įsivertinimo metu, rekomenduojama naudoti 2.12 poskyryje siūlomų instrumentų (2 ir 3 priedai) klausimus. Tačiau Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė, atsižvelgdama į siekiamus tikslus, mokyklos kontekstą, gali parengti ir savo klausimynus arba adaptuoti kitus gerai žinomus ir validžius instrumentus.
3. Jei mokyklos bendruomenė pati nusprendžia rengti klausimyną, yra **keli esminiai dalykai**:
 - ji turi nuspręsti, kokios informacijos tikimasi gauti atlikus anketinę apklausą,
 - suformuluoti klausimus konkrečiai vertinamajai sričiai,
 - nustatyti klausimų eiliškumą,
 - parinkti atsakymo formą kiekvienam klausimui (rekomenduojama Likerto skalė).

Vertėtų nepamiršti, kad klausimyne turi būti tik tie klausimai, kurie reikalingi, t. y. tie, kurių atsakymai bus naudojami siekiant įsivertinti mokyklos veiklos kokybę. Būtina formuluoti aiškius klausimus: tai, ko klausiate, turi būti aišku ir tam, kuris atsakinės į klausimus. Be to, reikia nepamiršti, kad dalyvaujantis anketinėje apklausoje turi turėti pakankamai informacijos, kad galėtų atsakyti į klausimus. Vis dėlto gali būti tokių atvejų, kad anketinėje apklausoje dalyvaujantys tėvai, kurių mokyklą lankantys vaikai yra labai maži, negalės atsakyti į visus klausimus, todėl klausimyne būtina numatyti ir tokius atsakymus, kaip *nežinau, neturiu nuomonės, negaliu pasakyti*.

4. Prieš priimant sprendimą atlikti mokytojų anketinę apklausą, būtina **įvertinti tyrimo imtį**. Jei mokykla nedidelė (turi nedaug grupių) ir joje dirba nedaug mokytojų, tuomet rekomenduojama pasirinkti kokybinio tyrimo metodus (pokalbį, sutelktųjų grupių diskusiją ir pan.).
5. Atliekant tėvų anketinę apklausą, **rekomenduojama nedaryti atrankos** ir kviesti visus ikimokyklinio ugdymo mokyklą lankančių vaikų tėvus (motiną, tėvą) ar globėjus užpildyti paruoštus klausimynus.
6. Tėvų apklausas rekomenduojama vykdyti ir atliekant teminį įsivertinimą.
7. Atliekant mokytojų ir tėvų anketinę apklausą, dera **vadovautis etiniais tyrimo principais**: savanoriškas dalyvavimas tyrime, anonimiškumo ir gautos informacijos konfidencialumo užtikrinimas.

3.2. Metodiniai patarimai kaip pasirinkti ir atlikti kokybinius tyrimus

1. Mokyklos bendruomenei įsivertinant **rekomenduojama rinktis kokybinio tyrimo metodus** (stebėjimą, pokalbį, savo darbo refleksiją, sutelktų grupių diskusiją), nes tai sudarytų sąlygas mokyklai išvelgti giluminius savo veiklos kokybės aspektus, kai detaliam ir sistemingam yra renkami duomenys apie mokyklos veiklą.
2. Naudojant kokybinius įsivertinimo instrumentus, patys mokyklos bendruomenės nariai (mokytojai) yra pagrindiniai rinkimo instrumentai, todėl jų **žinios, gebėjimai ir nuostatos** kokybinių tyrimų atlikimo aspektu yra **esminės**.

Tolimesniuose poskyriuose aptarsime kelis svarbiausius kokybinio tyrimo metodus, kuriuos rekomenduotume naudoti mokyklos įsivertinimo procese.

3.3. Metodiniai patarimai kaip pasirinkti sritis ir rodiklius teminiam įsivertinimui

Atliekant teminį įsivertinimą, mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė apsisprendžia, kas konkrečiai bus vertinama, t. y. kokia **5 priedo dalis** bus naudojama teminiam įsivertinimui. Galimi du variantai, pavyzdžiui:

1. Atlikus visuminį įsivertinimą (naudojantis klausimynu mokytojams, 2 priedas), paaiškėjo, kad rodiklio *1.3. Vaikų tarpusavio sąveika* kokybės lygį mokytojai įsivertino gana žemu lygiu (0 ar 1 kokybės lygis). Tokiu atveju gali būti atliekamas teminis įsivertinimas susijęs būtent su šiuo konkrečiu rodikliu. Mokytojai reflektuoja rodiklio *1.3. Vaikų tarpusavio sąveika* 1.3.1–

- 1.3.5 kriterijų raišką (Įsivertinimo (refleksijos) forma mokytojams (5 priedas) ir aptaria su kolegomis, kaip tai pagerinti.
2. Mokykla nusprendžia, kad reikėtų tobulinti vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP), ugdymo kokybę. Tokiu atveju mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė sutaria, kokių 6 priede pateikiamų vertinimo sričių ir tose srityse esančių rodiklių kombinacija labiausiai lemia vaikų, turinčių SUP, ugdymo kokybę. Tai galėtų būti: 1 sritis *Vaiko gerovė*, 4 sritis *Ugdymo strategijos*, 5 sritis *Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas*, 6 sritis *Bendradarbiavimas su vaikų šeimomis* rodiklis 6.2 *Partnerystė su šeima*. Nustatant, kokias sritis ir kokius tų sričių rodiklius reikėtų pasirinkti teminiam įsivertinimui, atsižvelgiama ir į visuminio įsivertinimo rezultatus. Jeigu visuminio įsivertinimo metu, pvz. 5 sritis *Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas* įvertinta aukštu lygiu (2 ar 3 kokybės lygis), galima pagalvoti, ar reikia tą sritį įtraukti į teminį įsivertinimą. Patartina planuojant teminį įsivertinimą pradėti nuo vienos srities ir, tik atlikus refleksiją, aptarus su kolegomis, kaip pagerinti šios srities kokybę, patobulinus praktinę veiklą šioje srityje, pereiti prie kitos srities įsivertinimo.

3.4. Metodiniai patarimai mokytojui kaip atlikti savo veiklos refleksiją

Prieš pateikiant bendrus metodinius patarimus, kaip įsivertinimo metu atlikti refleksiją, norime pateikti refleksijos, kaip itin galingo ir būtino mokytojo profesinio augimo instrumento, sampratą ir argumentus.

Pirmiausia, **refleksija apima nusiteikimą nuolat save vertinti ir tobulinti**, todėl jos rezultatas yra naujas tam tikro reiškinių, veiklos supratimas, žinios ir įgūdžiai. **Refleksija nuo įprasto įsivertinimo iš esmės skiriasi** tuo, kad apmąstomas ne tik veiklos rezultatas, bet ir tai, kaip jis buvo pasiektas, **daromi** mokytojo patirtimi **grįsti sprendimai dėl tolesnės veiklos**. **Būtina sąlyga** mokytojų refleksijai plėtoti – **tam tikra erdvė**, kurioje galima saugiai dalytis patirtimi, drąsiai išsakyti ir pagrįsti savo nuomonę, ieškoti sprendimų konkrečioje probleminėje situacijoje, galimybė sulaukti kolegų pagalbos. Reflektuojant svarbu būti atviram savo patirčiai ir jausmams, nebijoti sau įvardinti tiek malonius, tiek ir nemalonus dalykus. **Ypatingai naudinga** aptarti asmeninės refleksijos rezultatus, **pasidalinti** savo išvalgomis su kitu žmogumi ar grupėje. Tai sudaro galimybę praturtėti nauja patirtimi ir mokytis vieniems iš kitų.

Atliekant refleksiją svarbu atsakyti sau į tokius klausimus: *Ką pavyko atlikti gerai? Kas rodo, kad atlikau gerai? Kuo labiausiai džiaugiuosi? Kokios pasirinktos strategijos buvo naudingos? Kokių sunkumų kilo? Kokius savo neteisingus veiksmus ar klaidas pastebėjau? Kaip įveikiau kilusius*

sunkumus? Kieno ir kokios pagalbos prireikė? Kaip jaučiausi? Ką kitą kartą galima būtų daryti kitaip? Kokios ir kieno pagalbos reikėtų?

Refleksija įgalina pamatyti savo potencialą. Reflektyvi praktika yra nuolatinio mokymosi forma, apimanti ugdymo filosofijas, etikos ir praktikos klausimus.

Pagrindžiant refleksijos svarbą ir prasmę įsivertinimo procese, norime dar kartą akcentuoti, kad **ne mokytojo pedagoginės veiklos įsivertinimas** (priskiriant tam tikrą kokybės lygmenį) **gali keisti ugdymo praktiką tobulėjimo kryptimi, bet veiklos įsivertinimas ir apmąstymas**, pagrindžiant ir numatant, kaip galima dirbti geriau. Įvairių tarptautinių tyrimų duomenis (Bove et al., 2018) vienareikšmiškai rodo, kad pagrindiniai veiksniai auginantys ugdymo kokybę yra nuolatinės ugdytojų komandos **refleksijos** (paremtos stebėjimu ir dokumentavimu), **sąlygų** (laiko, darbo grafiko) tarpusavio **refleksijai sudarymas**, palaikanti pedagoginę lyderystę, tarpinstitucinis / organizacinis tinklas vietos lygiu ir bendradarbiavimas su mokslinių tyrimų institutais. Ankstyvosios vaikystės pedagogai savirefleksijos procesą mato, kaip suteikiantį galimybę kritiškai apmąstyti ir analizuoti savo, kaip ankstyvojo ugdymo pedagogo, profesinį identitetą. Būtent **refleksija padeda formuojantis nuostatas** / įsitikinimus apie vaikų mokymą, mokymąsi ir **lemia pedagoginę praktiką** ikimokyklinio ugdymo grupėje (Brandy, Dewar, Servos, Bosacki, Coplan, 2013). Taip pat tarptautiniai tyrimai (Peeters, Sharmahd, 2014) atskleidė, kad **reflektyvus mąstymas ypatingai svarbus** dirbant su **ypatingų poreikių šeimomis ir vaikais**, kuomet reikia nuolat ieškoti / kurti naujas žinias / strategijas / pedagogines praktikas, veikiant nestandartinėse ugdymo situacijose.

Galiausiai, *Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijose* (2015) taip pat pabrėžiama mokytojų savo darbo refleksija: „Ikimokyklinio ugdymo auklėtojai aktualu nuolat reflektuoti, ar jo veikla tikslinga, ar ji tikrai padeda vaikams ugdytis svarbiausius gebėjimus, ar visų gebėjimų ugdymuisi skiriama pakankamai dėmesio, ar visada naudingai panaudojamas vaiko ugdymosi įstaigoje laikas. Ikimokyklinio ugdymo auklėtojo veiklos tikslingumą nustatyti padeda visos grupės vaikų pasiekimų analizė, tuo pat metu apmąstant, kokie ugdymo metodai buvo taikomi“ (p. 63).

Taigi, refleksija yra būtina profesionalaus mokytojo darbo dalis. Ją atlikdamas mokytojas surinktos informacijos pagrindu išvelgia, kokie gali būti priimti sprendimai, paskatinantys vaikų gerovę ir praturtinantys jų ugdymosi patirtis.

Kaip konkrečiai atlikti refleksiją įsivertinimo metu pateikiame žemiau:

1. Mokytojų savo darbo refleksija ir iš jos kylantis dialogas bei bendradarbiavimas su kolegomis yra vienas iš veiksmingiausių veiksnių mokytojų mokymuisi ir profesinių kompetencijų

- auginimui. Įsivertinimo metu mokytojai atlieka kasdienę savistabą ir refleksiją, t. y. sąmoningai ir tikslingai vertina savo veiklą.
2. **Mokytojų savo veiklos refleksija** kaip įsivertinimo metodas (5 priedas) rekomenduojamas teminiam įsivertinimui ir gali būti naudojamas įsivertinant visas mokyklos veiklos įsivertinimo sritis.
 3. Reflektuodamas savo veiklą mokytojas turi pirmiausia **įsigilinti į svarbiausius konkrečios srities aspektus**, pateiktus šios metodikos 2.1–2.7 poskyriuose.
 4. Perskaitęs kiekvieną kriterijų (1.1.1, 1.1.2 ir t. t.) mokytojas turi **pagalvoti, kokia to kriterijaus raiška būdinga Jo darbui / Jo grupės veiklai**. Reflektuodamas savo pedagoginę veiklą, mokytojas turėtų būti atviras savo patirčiai ir jausmams, nebijoti sau įvardinti tiek malonius, tiek ir nemalonus dalykus.
 5. **Prie kiekvieno kriterijaus** (1.1.1, 1.1.2 ir t. t.) 6 priedo lentelės skiltyje „Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas“ **pateikti įrodymus**, kurie būtų būdingi nurodytam kriterijui ir atspindėtų nurodyto kriterijaus raišką. Įrodymai gali būti pateikiami, remiantis skirtingais šaltiniais: mokytojo aplanke surinkta medžiaga, tėvų apklausa, vaikų pasiekimų vertinimo rezultatais, vaikų nuomone ir t. t.
 6. Parašęs įrodymus, mokytojas **įsivertina kriterijų**, remdamasis tokiais **kokybės lygmenimis**:
 - 3 – veiklos kokybė *labai gera*: pateikėte įrodymus, kad Jūsų darbui / grupės veiklai būdinga aiški, nuosekli, stipri vertinamo aspekto raiška.
 - 2 – veiklos kokybė *gera*: pateikėte įrodymus, kad Jūsų darbui / grupės veiklai būdinga vertinimo aspekto raiška, bet ji dar turėtų būti tobulinama apimtimi (fiksuota ne visose veiklos situacijose). Veiklos kokybė galėtų būti tobulinama.
 - 1 – veiklos kokybė *minimali*: pateikėte įrodymus, kad Jūsų darbui / grupės veiklai būdinga vertinamo aspekto raiška yra nežymi (tik pavieniai ženklai, pasireiškė tik tam tikroje situacijoje), veiklos kokybė turi būti tobulinama.
 - 0 – veiklos kokybė *nepriimtina* – nepateikėte įrodymų, kad Jūsų darbui / grupės veiklai būdinga vertinamo aspekto raiška arba nustatėte, kad veiklos kokybė yra nepakankama ir turi būti iš esmės tobulinama.
 7. Užpildęs 5 priede pateikiamą kiekvieno rodiklio lentelę, mokytojas **reflektuoja savo veiklą**: *kas Jam gerai sekasi, ką norėtų patobulinti, ką konkrečiai galėtų padaryti per artimiausias savaites?*
 8. Įsivertinęs visą sritį taip pat **reflektuoja** – *kokia patirtimi galėtų pasidalinti su kolegomis ir kokios pagalbos iš kolegų norėtų sulaukti?*

Pažymėtina, kad nurodyti refleksijos klausimai yra tik orientaciniai, mokyklos bendruomenė gali juos formuluoti pagal savo poreikį.

3.5. Metodiniai patarimai kaip organizuoti tikslinės grupės diskusiją

Tikslinės grupės diskusija (angl. *Focus group discussion*) – būdas, kuriuo mokyklos bendruomenė gali susitarti dėl savo mokyklos veiklos kokybės įrodymų. Ši diskusija gali būti naudojama įsiverti visas mokyklos veiklos sritis. **Esminis** šios grupės **tikslas – surinkti įrodymus** apie mokyklos veiklos kokybę, kurie būtų **grindžiami konkrečiomis mokyklos veiklos situacijomis**, o ne nuomone, supratimu, ketinimais.

Organizuojant ir vedant tikslinės grupės diskusiją yra svarbu:

1. Tinkamai jai pasiruošti. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė (jos atsakingas asmuo) turi iš anksto pasirengti klausimus, kurie turi būti kruopščiai apgalvoti, aiškūs, lengvai suprantami tikslinės grupės diskusijos dalyviams (mokyklos bendruomenei) (galimų klausimų pavyzdys septintai sričiai pateikiamas 5 priede).
2. Kad nebūtų prarasta reikšmingos informacijos, rekomenduojama diskusijos dalyvių pasisakymus ne protokoluoti, užrašinėti ranka, bet daryti diskusijos garso įrašą (tam būtina gauti diskusijos dalyvių sutikimą).
3. Diskusija turėtų būti organizuojama patalpoje, kurioje dalyviai galėtų jaustis saugūs, laisvi, galėtų atvirai ir nuoširdžiai bendrauti, drąsiai išsakyti savo nuomonę.
4. Po diskusijos medžiaga analizuojama ir dokumentuojama.
5. Rekomenduojama diskusijos trukmė 1,5–2 valandos, apimtis – 6–10 dalyvių (įsivertinimo grupė pagal poreikį gali pakviesti į tikslinę grupę ir tėvus, vietos bendruomenės atstovus ar pan.).

Konkretūs patarimai, kaip kalbėtis mokyklos bendruomenei tikslinės diskusijos metu:

1. Aptardami mokyklos veiklos kokybę, visi diskusijos nariai turi **kalbėti konkrečiai**, savo pasisakymus grįsti **faktais**, o nuomone.
2. Mokyklos bendruomenė **gali fiksuoti objektyvius ir tikslus įrodymus**, jei nurodyti mokyklos veiklos pavyzdžiai yra **detalūs ir konkretūs**. Bendri mokyklos vertinimai, samprotavimai, veiklos apibūdinimai negali būti vertinami kaip tam tikros vertinamosios srities įrodymai.
3. Visos diskusijos metu mokyklos bendruomenė turi **rodyti pagarbą** ir įsiklausyti į kiekvieno jos nario pasisakymą, ypač jei nuomonės labai skiriasi.

3.6. Metodiniai patarimai kaip vesti pokalbį

Pastebėtina, kad mokyklos bendruomenė kaip įsivertinimo metodą gali parinkti ir pokalbį. Tai dar vienas mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo būdas, kurio metu **kalbantis tarpusavyje siekiama surinkti (papildyti) tam tikrų vertinimo sričių kokybės įrodymus**. Šis duomenų rinkimo metodas gali būti naudingas mokyklos metodinių grupių pasitarimuose ar kituose mokyklos darbuotojų susitikimuose. Žemiau pateikiame tam tikrus patarimus, kuriais rekomenduojama vadovautis dėl pokalbio atmosferos, klausimų tikslingumo ir pokalbio eigos.

1. Pokalbio metu turi būti kuriama **tarpusavio pasitikėjimo atmosfera**, kad būtų nebijoma išsakyti savo (pvz., kitokios) nuomonės, suklysti. Išsakyti pastebėjimai neturi būti komentuojami asmens atžvilgiu (pvz., „tai tu taip dirbi?“), apibendrintai vertinami (gerai / blogai).
2. Pokalbio **tikslas – surinkti mokyklos veiklos kokybės įrodymus**, todėl tiek klausimai, tiek atsakymai turi sietis su konkrečiu mokyklos bendruomenės elgesiu (*Ką dariau? Ką darėme?*), **pasisakymai turi atspindėti realią patirtį**, nes tik taip galima surinkti objektyvius ir tikslius įrodymus.
3. Pokalbis gali nukrypti apie tai, kas yra gera ugdymo kokybė tam tikru aspektu (pvz., *Kas yra geras bendradarbiavimas su tėvais? Ar yra svarbios taisyklės grupėje?*). Tai žiniomis, nuomone, tam tikru supratimu grįsti svarstymai. Jie yra svarbūs aiškinantis kokybės sampratą, tačiau tai nėra veiklos kokybės įrodymai. **Pokalbio metu surinkti kokybės įrodymai turi būti grindžiami ne žiniomis, supratimu, nuomone, o konkrečiu elgesiu** (*tą ir tą darome, padarėme*)
4. **Pokalbio dalyvius ir rezultatus** būtina fiksuoti mokyklai priimtinu būdu (užrašant, protokoluojant, darant garso įrašą ir pan.), išryškinant, kokius mokyklos veiklos kokybės įrodymus surinkome ir dėl kokios ugdymo kokybės susitarėme (jei apie tai buvo kalbėta).

3.7. Metodiniai patarimai kaip stebėti

Stebėjimas turi būti grindžiamas tiksliau, planingu ir tiesioginių faktų (t. y. veiklos kokybės įrodymų) fiksavimu.

Stebėdami vaikus grupėje galime sužinoti, ar jie jaučiasi gerai ir ugdomi sėkmingai, t. y. suprasti, ar grupėje naudojamos priemonės ir veiklos domina vaikus ir tenkina jų poreikius.

Kad stebėjimo duomenys būtų patikimi ir validūs, reikia laikytis tam tikrų reikalavimų:

1. Stebėjimas turi būti grindžiamas **autentišku vaiko** (dirbančio, piešančio, žaidžiančio, bendraujančio) **elgesio fiksavimu, nesikišant į jo veiklą**.

2. Stebėjimas nėra vienkartinis veiksmas, tai **tęstinė veikla**, kuria turime užsiimti sistemingai ir siekdami konkrečių tikslų. Išsikelti stebėjimo tikslai apibrėžia, kiek kartų, kiek laiko ir kokiose situacijose stebėsime vaikus, sutelkę dėmesį į tai, ką norime sužinoti apie tam tikrą vaiką ir jo ugdymąsi.
3. Stebėjimui **būtini aiškūs ir nuoseklūs kriterijai**, kuriais vadovaudamiesi galime vykdyti stebėjimą, taip pat dokumentuoti savo pastebėjimus ir juos apmąstyti.
4. **Objektyvaus stebėjimo duomenys yra faktiniai teiginiai**, t. y. tarsi situacijos nuotrauka: kontekstas, ką vaikas darė, ką sakė ir t. t. Apibūdindami vaiko elgesį ar veiksmus, kuriuos matome ir girdime, turime siekti išlikti objektyvūs (nereikšti savo nuomonės ir nevertinti).

7 priede pateikiame vaiko stebėjimo pavyzdį, kai norima įsivertinti vaiko savijautą ir įsitraukimą į veiklas.

Stebėdamas vaikų ugdymąsi, vertindamas ir apmąstydamas vaikų pasiekimus bei pažangą, mokytojas įsivertina ir savo profesinės veiklos kokybę. Atsiranda:

- **nuostata, kad skirtas laikas ir įdėtos pastangos pagerina vaiko ugdymosi kokybę**, kuri skatina mokytoją nuolat stebėti vaiko ugdymąsi ir vertinti jo pasiekimus;
- **įprotis nuolat aiškintis, ką vaikas jau geba padaryti, o ko dar galėtų išmokti**, tai padeda mokytojui tikslingiau organizuoti vaikų ugdymą;
- **supratimas kur link kreipti savo pastangas, kad kitą kartą vaikui pavyktų geriau**, tai padeda mokytojui prasmingai keisti, tobulinti, pertvarkyti ugdymo procesą;
- **suvokimas, kad sunkumai neišvengiami**, mokytojui suteikia pasitikėjimo ir pasiryžimo ieškoti galimybių juos įveikti.

3.8. Metodiniai patarimai kaip sužinoti vaikų nuomones ir požiūrius

Kaip jau minėta, **vaikai yra patys pagrindiniai ugdymosi proceso dalyviai**, todėl jų nuomonė yra labai svarbi. Kaip teigiama *Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijose* (2015, p. 69), „Dabartinis laikmetis reikalauja ugdymo proceso dialogiškumo – girdėti vaikų balsus, bendradarbiauti su vaikų tėvais, reaguoti į gyvenimo aktualijas. Kalbantis su vaikais išsiaiškinama, kas jiems rūpi, ko nori išmokti, kokia veikla jiems labiausiai patinka, kokių išvykų, projektų, susitikimų su žinomais žmonėmis, veiklos su kitomis vaikų grupėmis norėtų“. Todėl norint sužinoti vaikų nuomones ir požiūrius, yra svarbu:

1. Žinoti, kad **dėl labai jauno amžiaus vaikams nėra tinkami** vyresniems mokiniam ir suaugusiems **įprastai taikomi tyrimo metodai** (klausimynai, anketos, interviu). Tokio pobūdžio tyrimai gali būti atliekami tik su gerokais vyresniais vaikais (pvz., nuo 10–11 metų), nes jaunesni nei 7-rių metų vaikai paprastai dar neturi reikalingų kognityvinių įgūdžių atsakyti

- į klausimus, **jiems labiau tinkami vaizdiniai būdai**, naudojant piešinius, nuotraukas, planus, brėžinius ir kt.
2. **Labai mažų vaikų (1–3 metų)** nuomonę galima išsiaiškinti **stebėjimo** būdu, įvertinant vaiko elgesio apraiškas (juoką, verksmą, šypsena, žvilgsnį, griebimą, lietimą, rodymą, medžiagų, žaislų, priemonių naudojimą ir pan.).
 3. **Vyresniems (3–6 metų)** vaikams galima pasiūlyti nupiešti, nufotografuoti ar nufilmuoti savo mėgstamus žaislus, žaidimų kampelius, jaukiausias vietas, mėgstamas veiklas, po to drauge peržiūrėti ir aptarti.
 4. **4–6 metų vaikams** galima pasiūlyti nupiešti, kaip jis / ji jaučiasi vienos ar kitos veiklos metu. Siūloma su vaiku pasikalbėti apie piešinį ir užduoti trumpus ir aiškius klausimus, tokius kaip „Kas tau patinka“, „Kas tave džiugina“, „Kas tau nepatinka?“ ir pan. Atkreipiame dėmesį, kad toks būdas vaiko nuomonei išsiaiškinti nereikalauja specialių psichologinių žinių, tai ne psichologinė diagnostika. Mokytojas tik sužino vaiko nuomonę, kas jam patinka, kaip jis jaučiasi mokykloje.
 5. Siekiant sužinoti vaikų nuomonę / požiūrį mokyklos bendruomenei rūpimais klausimais svarbu **laikytis** kelių **pagrindinių taisyklių**:
 - klausimai turi būti **susiję tik su vaiko gyvenimu mokykloje ir ugdymosi procesu**,
 - klausimai **neturi pažeisti vaiko psichologinio saugumo, jo šeimos teisių bei pedagoginės etikos reikalavimų**,
 - būtina paprašyti ir **turėti tėvų pasirašytą informavimo / sutikimo formą**.

Pastebėtina, kad įsivertinant tam tikras sritis (pvz., Vaiko gerovę, Ugdymąsi, Pasiekimų vertinimą ir ugdymo planavimą), turi būti atsižvelgiama ir į vaikų pasiekimų vertinimą.

3.9. Patarimai kaip parengti mokyklos veiklos tobulinimo planą

Mokyklos veiklos tobulinimo planas yra būtina mokyklos įsivertinimo dalis, nes numatyta konkreti darbų ir veiksmų seka ir jos įvykdymas yra tikroji įsivertinimo proceso siekiamybė. Naudojantis įsivertinimu kaip mokymosi įrankiu, kuris ne tik sudaro sąlygas identifikuoti mokyklos veiklos stipriąsias ir iššūkius keliančias sritis, bet ir suponuoja pozityvų mokyklos veiklos pokytį, mokykla iš tiesų gali pasiekti auštos ankstyvojo ugdymo paslaugų kokybės.

Pateikiame galimą lentelės mokyklos veiklos tobulinimo planui rengti pavyzdį.

MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS TOBULINIMO PLANAS

SRITIS _____

Eil. Nr.	Rodiklis, kriterijai	Priemonės	Sėkmės kriterijai (laukiamas rezultatas)	Įgyvendinimo terminas	Atsakingi vykdytojai
1.					
2.					
3.					

Mokyklos bendruomenei rengiant veiklos kokybės tobulinimo planą ir jį aptariant (įsivertinimo proceso analizės, apibendrinimo ir sprendimų priėmimo etape), rekomenduojame atsižvelgti į šiuos svarbiausius aspektus:

1. Mokyklos bendruomenei diskutuojant ir tariantis dėl priemonių, siekiant konkrečios srities rodikliais / kriterijais apibrėžtos kokybės, reikėtų planuoti tokias **priemonės**, kurios būtų **specifiškos ir konkrečios** (*ką padarysime*); **įgyvendinamos tam tikru laikotarpiu** (*galime tai padaryti per tam tikrą laiką*), **realios ir pamatuojamos** (*pamatuosime, kaip mums tai pavyko pasiekti*) ir **prasmingos** (*suprantame, kodėl tai reikia padaryti*). Visa tai atsispindi veiklos plano lentelės skiltyse – priemonė, sėkmės kriterijai, įgyvendinimo terminai ir atsakingi vykdytojai.
2. Mokyklos bendruomenei aptariant tobulinimo gaires, tai turi vykti bendruomenės dialogo, supratimo ir tarpusavio pagalbos atmosferoje. **Nuostata, kuria derėtų vadovautis** yra „*kaip mes galime padėti vienas kitam, kokius naujus sprendimus galime atrasti...*“, bet ne liepiamąja nuosaka „dirbk geriau“. Atiduodami atsakomybę už darbo kokybę kiekvienam mokytojui, įgaliname jį asmeninei refleksijai, mokymuisi ir, tikėtina, veiksmingam pokyčiui.

3.10. Rekomenduojama literatūra, įsivertinant visas ir atskiras sritis

Rekomenduojama literatūra įsivertinant visas mokyklos veiklos kokybės sritis:

1. Coughlin, P. A., Hansen, K. A., Heller, D., Kaufmann, R. K., Rotchild Stolberg, J., Burke Walsh, K. (1997). *Į vaiką orientuotų grupių kūrimas*. Vilnius: Lietus.
2. Filmą „Darželis, kuriame gera visiems“. 1 dalis. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=txujdSwjchO>
3. Filmą „Darželis, kuriame gera visiems“. 2 dalis. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=YcfNhgWmffE>
4. Filmą „Darželis, kuriame gera visiems“. 3 dalis. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=js3V75YIsMo>
5. *Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas* (2014). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/pedagogams/ugdymas/ugdymo_prog
6. *Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos* (2015). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/pedagogams/ugdymas/ugdymo_prog
7. *Ikimokyklinio ugdymo programos kriterijų aprašas* (2005). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/pedagogams/ugdymas/ugdymo_prog
8. Laevers, F. (Eds) (2005). *SiCs [ZiKo]. Well-being and Involvement in Care A Process-oriented Self-evaluation Instrument for Care Settings*. Prieiga per internetą: <https://www.kindengezin.be/img/sics-ziko-manual.pdf>
9. Monkevičienė, O. (2020). *Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo metodinės medžiagos priemonių rinkinių pristatymas*. Projektas „Inovacijos vaikų darželiuose“. Prieiga per internetą: https://www.youtube.com/watch?v=BnaXUPIK_wI&feature=youtu.be
10. Monkevičienė, O. ir kt. (2018). *Pažangi pedagoginė praktika ir pedagoginės inovacijos Lietuvos vaikų darželiuose*. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir1306/dir65/dir3/3_0.php
11. *Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa* (2014). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/pedagogams/ugdymas/ugdymo_prog
12. Rimkienė, R., Sabaliauskienė, R. (2009). *Kokybiškas ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymas. Metodinė priemonė lopšelių auklėtojams, tėvams ugdantiems vaikus nuo gimimo iki 3 metų*. Prieiga per internetą: <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/kokybiskas-ankstyvojo-amziaus-vaiku-ugdymas-metodine-priemone-lopseliu-aukletejams-tevams-ugdantiems-vaikus-nuo-gimimo-iki-treju-metu/739>
13. Tankersley, D., Brajkovic, S., Handzar, S. (2010). *Professional Development Tool for Improving Quality of Practices in Kindergarten*. Prieiga per internetą: <https://www.issa.nl/sites/default/files/pdf/Publications/quality/ISSA-PDT%20Preschool-EN-excerpt-kinderg-pp1-21.pdf>

Rekomenduojama literatūra įsivertinant atskiras mokyklos veiklos kokybės sritis:

SRITIS	RODIKLIS	REKOMENDUOJAMI ŠALTINIAI
1. Vaiko gerovė	1.1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas	<ol style="list-style-type: none"> 1) Dapkevičienė, J. <i>Vaikų darželis: psichologinis aspektas</i>. Prieiga per internetą: https://psichologejujurga.lt/vaiku-darzelis-draugas-ar-baubas/ 2) <i>Kaip sukurti emocinį saugumą?</i> Prieiga per internetą: http://mazyliozurnalas.lt/2015/11/kaip-sukurti-emocini-sauguma 3) Karklytė, M. <i>Kaip ugdyti vaiko saugumo jausmą?</i> Prieiga per internetą: https://www.asirpsichologija.lt/kaip-ugdyti-vaiko-saugumo-jausma/ 4) <i>Kiekvieno mūsų viduje slypi narsuolis. Kaip vaikui padėti tuo patikėti?</i> Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/tevams/ki-ekvieno-musu-viduje-slypi-narsuolis-kaip-vaikui-padeti-tuo-patiketi/27279 5) <i>Mano vaikai: priešmokyklinis vaiko ugdymas</i> (2003). Sud. O. Monkevičienė Kaunas: Šviesa. 6) Monkevičienė, O. (2004). Priešmokyklinio amžiaus vaikas. Iš <i>Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos</i> (p. 11–19). Vilnius: ŠAC. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-turinio-igyvendinimas-metodines-rekomendacijos/742
	1.2. Mokytojo sąveika su vaikais	<ol style="list-style-type: none"> 1) Briers, S. (2011). <i>Laimingos vaikystės psichologija</i>. Tyto alba. 2) Gippenreiter, J. (2016). <i>Kaip bendrauti su vaiku. Auklėjimas be prievartos</i>. Ramduva. 3) Kuraitė-Žičkė, E. <i>Vaikų skatinimo sistema padeda vaikams keisti elgesį</i>. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/bendri-straipsniai/vaiku-skatinimo-sistema-padede-vaikams-keisti-elgesi 4) <i>Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams</i> (2011), p. 5–15. Prieiga per internetą: https://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/files/Methodinis%20leidinys%20priesmokyklinio%20ugdymo%20pedagogams.pdf 5) Psichologo dr. E. Karmazos paskaita „Nuo bausmių link paskatinimo: bendravimas grįstas susitarimais“. Prieiga per internetą: https://www.youtube.com/watch?v=jOCXpnshEbE

		<p>6) Valantinas, V. <i>Darželio auklėtojo vaidmuo stiprinant vaikų psichikos sveikatą</i>. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/darzelio-aukletejo-vaidmuo-stiprinant-vaiku-psichikos-sveikata/</p>
	<p>1.3. Vaikų tarpusavio sąveika</p>	<p>1) Boyd, D., Bee, H. (2011). <i>Augantis vaikas</i>. Vilnius: Ugdymo plėtotės centras.</p> <p>2) Kuraitė-Žičkė, E. <i>Vaikų konfliktai darželyje – kaip juos spręsti?</i> Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/vaiku-konfliktai-darzelyje-kaip-juos-spresti/</p> <p>3) Kuraitė, E. <i>Apie vaikų empatiją – gebėjimą suprasti kitų emocijas</i>. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/teveliams/apie-vaiku-empatija-gebėjima-suprasti-kitu-emocijas/</p> <p>4) <i>Ką daryti, kad vaikai sutartų tarpusavyje?</i> Prieiga per internetą: https://lvjc.lt/straipsnis/ka-daryti-kad-vaikai-sutartu-tarpusavyje/</p>
	<p>1.4. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti</p>	<p>1) Connolly, P. (2007). <i>The role of research: Promoting positive attitudes to ethnic diversity among young children</i>. <i>Early Childhood Matters</i>, p. 51–54. Prieiga per internetą: http://www.bibalex.org/search4dev/files/293434/124173.pdf</p> <p>2) Dervinytė-Bongarzoni, A. (2008). <i>Pagalbos galimybės aktyvumo ir dėmesio sunkumų turintiems vaikams</i>. Vilnius: SPPC. Prieiga per internetą: http://kristianawebly.weebly.com/uploads/1/8/5/2/18524958/pagalbos_galimybes.pdf</p> <p>3) <i>Diversity and equity in early childhood training in Europe</i> (2004). DECET network. Prieiga per internetą: http://www.childcareinternational.nl/wp-content/uploads/2017/02/decet_manual.pdf</p> <p>4) <i>Kaip ugdyti vaikų toleranciją kitos rasės žmonėms?</i> Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/dalijames-patirtimi/kaip-ugdyti-vaiku-tolerancija-kitos-rases-zmonems/27278</p> <p>5) Krivickaitė, E. <i>Ar dvikalbystė – sutrikimas?</i> Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/ar-dvikalbyste-sutrikimas/13988</p> <p>6) Mokslininkės dr. Urtės Neniškytės paskaita „<i>Neurologiniai autizmo spektro sutrikimo aspektai ir jų įtaka mokymuisi</i>“ (I ir II dalys). Prieiga per internetą: 1 dalis</p>

		<p>https://www.youtube.com/watch?v=0uGXDPGn0bM, 2 dalis https://www.youtube.com/watch?v=Q7WW_HLilBs</p> <p>7) Navickienė, L., Piščalkienė, V., Mikulėnaitė, L., Grikainienė, L., Tender, J., Bukauskaitė, M., Šulinskas, U., Šatė, G. (2019). <i>Kaip padėti vaikui, turinčiam autizmo spektro sutrikimų?</i> Prieiga per internetą: https://www.upc.smm.lt/projektai/bendal/metodiniai-leidiniai/ASS_internetas.pdf</p> <p>8) Rothenberg, M. (2010). <i>Vaikai smaragdo akimis</i>. Vilnius: Viltis. Prieiga per internetą: http://psichoteka.lt/wp-content/uploads/2015/06/Vaikai-smaragdo-akimis.pdf?fbclid=IwAR3rsmudBrda89owWomqYI74xaoUGe8dioSGbsOG013TK1OmQ_fzxDCV-M4</p> <p>9) Specialiųjų ugdymosi poreikių turintis vaikas (2004). Iš <i>Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos</i> (p. 83–141). Vilnius: ŠAC. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-turinio-igyvendinimas-metodines-rekomendacijos/742</p>
<p>2. Ugdymasis</p>	<p>2.1. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats)</p>	<p>1) Dodge, D. T., Phinney, J. (2008). <i>Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas</i>. Vilnius: Presvika.</p> <p>2) <i>Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis amžius</i> (2004). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/gyvenimo-igudziu-programa/ikimokyklinis_amzius.pdf</p> <p>3) <i>Socialinių-emocinių ikimokyklinio amžiaus vaikų įgūdžių lavinimas</i>. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/socialiniu-emociniu-ikimokyklinio-amziaus-vaiku-igudziu-lavinimas/14217</p>
	<p>2.2. Patirtinė vaiko veikla</p>	<p>1) <i>Patirtinis ugdymas ikimokyklinukams – naujovė ir iššūkis pedagogams</i>. Prieiga per internetą: https://www.svietimonaujienos.lt/patirtinis-ugdymas-ikimokyklinukams-naujove-ir-issukis-pedagogams/</p> <p>2) Šmitienė G., Braslauskienė R., Norvilienė A., Vismantienė R. <i>Patirtinis ugdymas(-is) vaikystėje: šiuolaikinės medijos ir informacinių komunikacinių technologijų galimybės</i>. Klaipėda, 2018.</p> <p>3) <i>Tyrinėdamas ir kurdamas saugau gamtą</i>. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/dalijames-patirtimi/tyrinedamas-ir-kurdamas-saugau-gamta/27252</p>

	2.3. Žaidimas	1) Hakkarainen, P., Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G. (2015). <i>Ikimokyklinio amžiaus vaiko raida: žaidimas ir savireguliacija</i> . Kaunas, p. 105–112, 146–154. Prieiga per internetą: http://zaidimolaboratorija.leu.lt/lt/skaitiniai-8.html
3. Ugdymo(si) aplinka	3.1. Fizinė aplinka	1) Coughlin, P. A., Hansen, K. A., Heller, D., Kaufmann, R. K., Rotchild Stolberg, J., Burke Walsh, K. (1997). <i>Į vaiką orientuotų grupių kūrimas</i> . Vilnius: Lietus. 2) Ruškienė, I., Slušnienė, G. (2015). Aplinkos reikšmė ikimokyklinio ugdymo(-si) kokybei. Iš <i>Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas: situacija ir visuomenės lūkesčiai</i> (p. 137–150). Klaipėda: Klaipėdos valstybinė kolegija.
	3.2. Socialinė-emocinė aplinka	1) Hakkarainen, P., Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G. (2015). <i>Ikimokyklinio amžiaus vaiko raida: žaidimas ir savireguliacija</i> . Kaunas, p. 21–24. Prieiga per internetą: http://zaidimolaboratorija.leu.lt/lt/skaitiniai-8.html 2) <i>Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams</i> (2011). Prieiga per internetą: https://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/files/Methodinis%20leidinys%20priesmokyklinio%20ugdymo%20pedagogams.pdf 3) <i>Nuostabus ženklų ir prasmių pasaulis. Patarimai priešmokyklinio ugdymo pedagogams</i> (2016), p. 55–65. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/kiti/patarimai_pedagogams.pdf
	3.3. Pažintinė aplinka	1) Coughlin, P. A., Hansen, K. A., Heller, D., Kaufmann, R. K., Rotchild Stolberg, J., Burke Walsh, K. (1997). <i>Į vaiką orientuotų grupių kūrimas</i> . Vilnius: Lietus. 2) <i>Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos</i> (2015). Vilnius: ŠAC. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/tevams_ugdymo_planai/knyga%20-%20rekomendacijos.pdf 3) Landsbergienė, A., Jankauskienė, L. (2004). Priešmokyklinės grupės aplinka. Iš <i>Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos</i> (p. 113–318). Vilnius: ŠAC. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-turinio-igyvendinimas-metodines-rekomendacijos/742
4. Ugdymo strategijos	4.1. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko	1) Kurienė A. (2019). <i>Kaip užauginti žmogų. Mintys iš vaikų psichologo smėlio dėžės</i> . Alma Littera.

	<p>asmenybinei raidai</p>	<p>2) Nuostabus ženklų ir prasmių pasaulis. <i>Patarimai priešmokyklinio ugdymo pedagogams</i> (2016), p. 17–43. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/kiti/patari_mai_pedagogams.pdf</p> <p>3) Skerytė-Kazlauskienė M. <i>Padėti susikaupti</i>. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/bendri-straipsniai/padeti-susikaupti/27281</p> <p>4) <i>Vaikai mokosi pažintis jausmus. „Kimoči“ ugdymo programos įgyvendinimas</i>. Prieiga per internetą: https://www.svietimonaujienos.lt/vaikai-mokosi-pazinti-jausmus-kimochi-ugdymo-programos-igyvendinimas/</p>
	<p>4.2. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą</p>	<p>1) Augustinienė, A., Burinskienė, R., Kajokienė, I. (2013). <i>Priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymas taikant edukacines technologijas</i>. Kaunas: Technologija.</p> <p>2) Hille, K., Evanschitzky, P., Bauer, A. (2015). <i>3–6 metų vaiko raida. Psichologijos pagrindai ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdytojams</i>. Vilnius: Tyto alba.</p> <p>3) <i>Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams</i> (2011), p. 48–93. Prieiga per internetą: https://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/files/Methodinis%20leidinys%20priesmokyklinio%20ugdymo%20pedagogams.pdf</p> <p>4) Siegel D., Bryson T. (2017). <i>Auklėjimas be dramų. Kaip visapusiškai lavinti vaiko protą ir numatyti kylančias audras</i>. Vilnius: Vaga.</p> <p>5) Siegel, D., Bryson, T. (2018). <i>Smegenys tariančios taip. Kaip stiprinti vaiko drąsą, smalsumą ir ištvėrmę</i>. Vilnius: Vaga.</p> <p>6) <i>Skatiname vaikų žingeidumą – iš kur atsiranda motyvacija domėtis ir atrasti?</i> Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/skatiname-vaiku-zingeiduma-is-kur-atsiranda-motyvacija-dometis-ir-atrasti/26159</p>
	<p>4.3. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą</p>	<p>1) Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G. (2015). <i>Vaikų žaidimo paslaptys</i>. Kaunas: Vitae Litera. Prieiga per internetą: http://zaidimolaboratorija.leu.lt/lt/skaitiniai-8.html</p> <p>2) Hakkarainen, P., Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G. (2015). <i>Ikimokyklinio amžiaus vaiko raida: žaidimas ir savireguliacija</i>. Kaunas, p. 118–132, 159–179. Prieiga per internetą: http://zaidimolaboratorija.leu.lt/lt/skaitiniai-8.html</p>

		<p>3) <i>Laisvas žaidimas ir savireguliacija</i>. Prieiga per internetą: http://www.mesvaikystei.lt/?pg=46</p> <p>4) <i>Naratyvinis žaidimas ir mokymasis. Gairės ikimokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams, dirbantiems su 3–8 m. vaikais</i> (sud. M. Brėdikytė) (2017). Kaunas: Vitae Litera. Prieiga per internetą: http://zaidimolaboratorija.leu.lt/lt/skaitiniai-8.html</p> <p>5) Skerytė Kazlauskienė M. <i>Žaidimo stebuklai</i>. Prieiga per internetą: http://www.mesvaikystei.lt/?pg=105</p>
<p>5. Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas</p>	<p>5.1. Pasiekimų vertinimas</p>	<p>1) <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas</i> (2014). Vilnius: ŠAC. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/ikimok_pasiekimu_aprasas.pdf</p> <p>2) <i>Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos</i> (2015). Vilnius: ŠAC. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/tevams_ugdymo_planai/knyga%20-%20rekomendacijos.pdf</p> <p>3) <i>Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams</i> (2011), p. 105–113. Prieiga per internetą: https://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/files/Methodinis%20leidinys%20priesmokyklinio%20ugdymo%20pedagogams.pdf</p> <p>4) Szarkowicz, D. L. (2011). <i>Stebėjimas ir refleksija vaikystėje</i>. Klaipėda, Žemaitijos spauda.</p>
	<p>5.2. Ugdymo planavimas</p>	<p>1) Rimkienė, R. (2004). Priešmokyklinės grupės ugdomosios veiklos planavimas. Iš <i>Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos</i> (p. 366–378). Vilnius: ŠAC. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku_ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-turinio-igyvendinimas-metodines-rekomendacijos/742</p> <p>2) Szarkowicz, D. L. (2011). <i>Stebėjimas ir refleksija vaikystėje</i>. Klaipėda, Žemaitijos spauda.</p>
<p>6. Bendradarbiavimas su vaikų šeimomis</p>	<p>6.1. Šeimos kultūros pažinimas</p>	<p>1) Breidokienė R., Ignatovičienė S. (2015). <i>Pozityviosios tėvystės įgūdžių ugdymo metodinės rekomendacijos</i>. Prieiga per internetą: http://www.sppd.lt/media/mce_filebrowser/2015/02/18/Pozityvios_tevystes_igudziu_ugdymo_metodines_rekomendacijos.pdf</p> <p>2) <i>Jūsų vaikas ikimokyklinukas</i> (2015). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/Leidiny/ikimokyklinukas1.pdf</p> <p>3) <i>Jūsų vaikas priešmokyklinukas</i> (2015). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/prie%20C5%A1mokyklinukas.pdf</p>

		<p>4) <i>Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams</i> (2011), p. 114–124. Prieiga per internetą: https://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/files/Metodinis%20leidinys%20priesmokyklinio%20ugdymo%20pedagogams.pdf</p>
	6.2. Partnerystė su šeima	<p>1) <i>Apie kokybišką pedagogo sąveiką su vaiko tėvais</i>. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/apie-kokybiska-pedagogo-saveika-su-vaiko-tevais/17553</p> <p>2) Jankauskienė, L. Rimkienė, R. (2004). Priešmokyklinės grupės pedagogo ir šeimos bendravimo bei bendradarbiavimo ypatumai. Iš <i>Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos</i> (p. 394–402). Vilnius: ŠAC. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-turinio-igyvendinimas-metodines-rekomendacijos/742</p> <p>3) Pečiulienė L. <i>Šeima ir darželis: kelias į partnerystę</i>. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/seima-ir-darzelis-kelias-i-partneryste/18236</p>
7. Besimokančios organizacijos kultūra	7.1. Mokyklos veiklos vadyba	<p>1) Coyle, D. (2018) <i>Kultūros kodas. Geriausių komandų sėkmės paslaptys</i>. Vilnius: Vaga, p. 161–187.</p> <p>2) <i>Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo vadybos kokybės vertinimas</i>. Tyrimo ataskaita. Prieiga per internetą: https://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/Tyrimai/J.%20Ruskaus%20tyrimo%20ataskaita/Ikimokyklinio,%20priesmokyklinio%20ugdymo%20vadybos%20kokybes%20vertinimas%20Tyrimo%20ataskaita2009%2008%2031.pdf</p>
	7.2. Nuolatinis profesinis tobulėjimas	<p>1) Hargreaves, A., Fullan, M. (2019). <i>Profesinis kapitalas. Ugdymo pertvarka kiekvienoje mokykloje</i>. Vilnius: Eugrimas.</p> <p>2) Smilgienė, J., Juodaitytė, A. (2017). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų patirtinio mokymosi raiška organizacijoje: įsitraukimas į procesą ir žinių tipai. <i>Pedagogika</i>, 128(4), 114–128. Prieiga per internetą: https://ejournals.vdu.lt/index.php/Pedagogika/article/view/559</p> <p>3) Šedeckytė-Lagunavičienė, I., Tumlovskaja, J. (2019). <i>Mokytojo profesinis tobulėjimas remiantis mokyklų įsivertinimo ir išorinio vertinimo duomenimis</i>. Prieiga per internetą: https://www.svietimonaujienos.lt/mokytojo-profesinis-tobulejimas-remiantis-mokyklu-isisivertinimo-ir-isorinio-vertinimo-duomenimis/</p>

	<p>7.3. Lyderystė mokymuisi</p>	<ol style="list-style-type: none">1) Harris, A. (2010). <i>Pasidalytoji lyderystė mokykloje. Ateities lyderių ugdymas</i>. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.2) Lambert, L. (2011). <i>Lyderystės gebėjimai ir tvari mokyklos pažanga</i>. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.3) <i>Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams</i> (2011), p. 125–131. Prieiga per internetą: https://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/files/Metodinis%20leidinys%20priesmokyklinio%20ugdymo%20pedagogams.pdf4) Valuckienė, J., Balčiūnas, S., Katiliūtė, E., Simonaitienė, B., Stanikūnienė, B. (2015). <i>Lyderystė mokymuisi: teorija ir praktika mokyklos kaitai</i>. Monografija. Šiauliai: Titnagas. Prieiga per internetą: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/01/Lyderyste-mokymuisi-teorija-ir-praktika-mokyklos-kaitai.pdf
--	---	---

Santrauka

Šios **įsivertinimo metodikos paskirtis** – kurti kokybės siekio kultūrą mokyklose, vykdančiose ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo bendrąsias programas. Mokykla, kurioje visa bendruomenė dalyvauja įsivertinimo procese, kurioje nuolat reflektuojama veiklos kokybė, kurioje vyksta įvairių lygių bendradarbiavimas, sutelkiamas dėmesys aktualiausiems (tiek stipriesiems, tiek iššūkius keliantiems) mokyklos veiklos aspektams, lemiantiems ugdymo kokybę, tokia mokykla tampa besimokančia organizacija. Tokiu būdu **įsivertinimo procesas yra integrali mokyklos veiklos dalis**, laiduojanti individualius kiekvieno mokyklos bendruomenės nario ir mokyklos kaip organizacijos pokyčius, kurie grindžiami savistaba, kritiniu mąstymu ir profesinio tobulėjimo galimybėmis.

Suprantama, kad **pradėti** mokykloje **įsivertinimo procesą** ir siekti jo vis didesnės kokybės, **nėra lengva**. Pokyčiui, kuriam turi mokyklos bendruomenė ryžtis – mokytis atsižvelgti į skirtingas nuomones, diskutuoti, ieškoti bendro sutarimo ir pripažinti ne tik savo darbo stipriąsias puses, bet ir tai, kas nepavyksta, teikti ir priimti pagalbą – reikia drąsos, gebėjimų ir vertybinių prioritetų.

Pripažindamos ir pasitikėdamos Lietuvos mokyklos bendruomenių profesinė kompetencija ir vertinga gerą patirtimi, įsivertinimo metodikoje išryškinome ir pateikėme tik svarbiausius įsivertinimo proceso aspektus: pirmame skyriuje – įsivertinimo paskirtį ir esmę, antrame – įsivertinimo modelį ir svarbiausius kiekvienos srities aspektus (į ką reikia atkreipti dėmesį, galimus kokybiškos praktikos pavyzdžius), trečiame aprašėme įsivertinimo proceso organizavimą.

Nuoširdžiai viliamės, kad mokyklos bendruomenėms tai bus naudinga ir šia įsivertinimo metodika jos galės pasinaudoti, prisitaikydamos pagal savo individualius poreikius ir atsižvelgdamos į savo mokyklos unikalumą.

Tikras ir nuoširdus mokyklos **kokybės siekis augina mokyklos bendruomenės profesinį kapitalą** džiaugiantis ir dalijantis sėkmėmis saugiose aplinkose, kuriose nebijoma pripažinti savo pažeidžiamumą. Šiose bendruomenėse yra gerbiamas kiekvieno bendruomenės nario indėlis ir bendradarbiaujant ieškoma iškilusių iššūkių sprendimo būdų. Tik taip **įsivertinimo procesas tampa giluminiu bendruomenės darbo kokybės virsmu**, o ne tik formaliu, popieriniu aktu. To ir linkime visoms mokyklos bendruomenėms, atliekančioms savo mokyklos įsivertinimo procesą.

Summary

The **purpose of this self-evaluation guidebook** is to create a culture of quality pursuit in schools, implementing early childhood and pre-primary education programs. A school becomes a learning organization when the whole community participates in the self-evaluation process, where the quality of activities is constantly reflected, systematic cooperation at all possible levels takes place, and attention focuses on the most relevant (both strong and challenging) aspects of activities, that determine the quality of education.

In such a way, the **self-evaluation process becomes an integral part of school activities**, ensuring the growth of individual members of the school community and the whole school as an organization. These changes are due to self-reflection, critical thinking, and opportunities for professional development.

Starting a self-evaluation process at school and striving for ever-increasing quality is **not easy**. The school community has to be determined to learn to accept different opinions, to discuss, and find agreements; to recognize not only the strengths of their work, but also failures, learn to provide and accept help. All of this requires courage, skills and value priorities.

Recognizing and trusting the professional competence and valuable good experience of the Lithuanian school community, we highlighted only the most important aspects of the self-evaluation process:

- In the first chapter – defined the purpose and essence of self-evaluation,
- In the second – presented the model of self-assessment and most important aspects of each area, plus examples of good practice,
- In the third – described the organization of the self-evaluation process.

We sincerely hope that school communities will benefit from this self-evaluation guidebook and be able to adapt it to their individual needs taking into account the uniqueness of their school.

A genuine and sincere **pursuit of school quality ensures the growth of professional capital of school community** participating in a safe environment where everybody can joyfully share success and is not afraid to admit one's vulnerability. Such communities respect the contribution of each member and collaboratively seek solutions to the challenges that they face. Only in this way does **the process of self-evaluation become a profound endeavor of the development of community work quality**, and not just a formal paper assignment. We wish this to all school communities that start the process of self-evaluation in their schools.

Naudotos literatūros sąrašas

1. ACEI (2011). *Global Guidelines for the Education and Care of Young Children in the 21st Century*. Prieiga per internetą: <https://acei.org/what-we-do/global-guidelines-assessment/>
2. *Aistear Siola: Practical Guide* (2020). Prieiga per internetą: <https://www.aistearsiolta.ie/en/>
3. Amendt, T. (2019). *A Critical Analysis of School Community Councils in Saskatchewan*. Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy in Education, University of Saskatchewan Saskatoon, Saskatchewan, Canada. Prieiga per internetą: <https://harvest.usask.ca/handle/10388/12439>
4. Bove, C., Jensen, B., Wysłowska, O., Iannone, R. L., Mantovani, S., Karwowska-Struczyk, M. (2018). How does innovative continuous professional development (CPD) operate in the ECEC sector? Insights from a cross-analysis of cases in Denmark, Italy and Poland. *European Journal of Education*, 53, 34–45. <https://doi.org/10.1111/ejed.12262>
5. Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G. (2015). *Vaikų žaidimo paslaptys*. Kaunas: Vitae Litera. Prieiga per internetą: <http://zaidimolaboratorija.leu.lt/lt/skaitiniai-8.html>
6. *Competent Educators of the 21st Century: Principles of Quality Pedagogy* (2010). Prieiga per internetą: <https://www.issa.nl/sites/default/files/pdf/Publications/quality/Quality-Principles-final-WEB.pdf>
7. Council of the European Union (2019). *Recommendation of 22 May 2019 on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems*, (2019/C 189/02). Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2019.189.01.0004.01.ENG
8. Dewar, B. A., Servos, J. E., Bosacki, S. L., & Coplan, R. (2013). Early childhood educators' reflections on teaching practices: the role of gender and culture. *Reflective Practice*, 14(3), 381–391. <https://doi.org/10.1080/14623943.2013.767234>
9. Epstein, A. (2007). *The intentional teacher: Choosing the best strategies for young children's learning*. Washington, D.C.: National Association for the Education of Young Children.
10. European Commission (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. Report of the Working Group on Early Childhood Education and Care under the auspices of the European Commission. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf
11. European Commission (2017). *Commission staff working document. Proposal for a Council Recommendation on High Quality Early Childhood Education and Care Systems*. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0173>
12. European Commission (2018). *Quality assurance for school development. Guiding principles for policy development on quality assurance in school education*. Prieiga per internetą: https://www.schooleducationgateway.eu/downloads/Governance/2018-wgs2-quality-assurance-school_en.pdf
13. European Commission / EACEA / Eurydice (2015). *Assuring Quality in Education: Policies and Approaches to School Evaluation in Europe*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Prieiga per internetą: <https://eacea.ec.europa.eu/national->

- [policies/eurydice/content/assuring-quality-education-policies-and-approaches-school-evaluation-europe_en](#)
14. Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra (2017). *Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo savirefleksijos priemonė* (red. E. Björck-Åkesson, M. Kyriazopoulou, C. Giné ir P. Bartolo). Odensė, Danija. Prieiga per internetą: <https://www.european-agency.org/resources/publications/inclusive-early-childhood-education-environment-self-reflection-tool>
 15. *Geros mokyklos koncepcija* (2015). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015-12-21 įsakymas Nr. V-1308. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/Geros%20mokyklos%20koncepcija.pdf>
 16. *Guide to the National Quality Standard* (2017). Australian Children's Education & Care Quality Authority. Prieiga per internetą: <https://www.acecqa.gov.au/sites/default/files/acecqa/files/National-Quality-Framework-Resources-Kit/NQF-Resource-03-Guide-to-NQS.pdf>
 17. *Guidelines and recommendations for evaluating the quality of early childhood education and care* (2019). Prieiga per internetą: https://karvi.fi/app/uploads/2019/03/FINEEC_Guidelines-and-recommendations_web.pdf
 18. Hakkarainen, P., Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė-Volungevičienė, G. (2015). *Ikimokyklinio amžiaus vaiko raida: žaidimas ir savireguliacija*. Kaunas: Vitae Litera. Prieiga per internetą: <http://zaidimolaboratorija.leu.lt/lt/skaitiniai-8.html>
 19. *Handbook for the Self-Evaluation of Early Childhood and Preschool Education Institutions* (2013). Zagreb: National Centre for External Evaluation of Education. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/305618436_Handbook_for_the_Self-Evaluation_of_Early_Childhood_and_Preschool_Education_Institutions
 20. Hargreaves, A. (2000). Parents and professionals: A social movement for educational change? In N. Bascia & A. Hargreaves (eds), *The Sharp Edge of Educational Change* (pp. 217–235). New York: Falmer Press.
 21. Hargreaves, A., Fullan, M. (2019). *Profesinis kapitalas. Ugdymo pertvarka kiekvienoje mokykloje*. Vilnius: Eugrimas.
 22. Harms, T., Clifford, R., Cryer, D. (2015). *Early Childhood Environment Rating Scale* (3rd ed.). New York: Teachers College Press.
 23. Harris, A. (2010). *Pasidalytoji lyderystė mokykloje. Ateities lyderių ugdymas*. Švietimo aprūpinimo centras.
 24. *Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas* (2014). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/pedagogams/ugdymas/ugdymo_prog
 25. *Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos* (2015). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/pedagogams/ugdymas/ugdymo_prog
 26. *Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika* (2005). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-07-22 įsakymas ISAK-1557. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.260359/asr>
 27. *Ikimokyklinio ugdymo programos kriterijų aprašas* (2005). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-04-18 įsakymas ISAK-627. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/pedagogams/ugdymas/ugdymo_prog

28. Jungtinės tautos (1989). *Vaiko teisių konvencija*. Prieiga per internetą: <https://unicef.lt/veikla/vaiko-teisiu-konvencija/>
29. Jungtinių tautų Vaiko teisių komitetas (2018). *Bendrieji komentarai*. Prieiga per internetą: http://vtaki.lt/uploads/structure/docs/485_a5eebb22a7f392edf2d7634481bb46b5.pdf
30. Laevers, F. (2009). *Improving quality of care with well-being and involvement as the guides. A large scale study in Flemish Setting*. Final report. Leuven, Belgium: Kind & Gezin. CEGO Leuven University; 2009.
31. Laevers, F. (Ed.) (2005). *SiCs [ZiKo]. Well-being and Involvement in Care A Process-oriented Self-evaluation Instrument for Care Settings*. Prieiga per internetą: <https://www.kindengezin.be/img/sics-ziko-manual.pdf>
32. Lihme, B. (1988). *Socialpædagogik for børn og unge: et debatoplæg med særlig henblik på døgninstitution*. Holte: SocPol.
33. *Materials for conducting internal evaluations in accordance with the requirements set out in Bridging Diversity* (2020). Prieiga per internetą: <https://beki-qualitaet.de/index.php/materialien-und-berichte.html>
34. *Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programą, veiklos kokybės įsivertinimo metodika* (2016). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016-03-29 įsakymas Nr. V-267. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/4ee6e9e0fc9911e5bf4ee4a6d3cdb874>
35. Monkevičienė, O. (2003). Lietuvos priešmokyklinio ugdymo grupėse taikomos ugdymo technologijos. *Pedagogika*, 68, 222–227.
36. *NAEYC Early Childhood Program Standards and Accreditation Criteria: The Mark of Quality in Early Childhood Education, A Guide to Early Years Education Inspection* (2018). Prieiga per internetą: <https://www.naeyc.org/accreditation/early-learning/standards>
37. *NAEYC Early Learning Program Accreditation Standards and Assessment Items* (2018). Prieiga per internetą: <https://www.naeyc.org/accreditation/early-learning/standards>
38. *Naratyvinis žaidimas ir mokymasis. Gairės ikimokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams, dirbantiems su 3–8 m. vaikais* (sud. M. Brėdikytė) (2017). Kaunas: Vitae Litera. Prieiga per internetą: <http://zaidimolaboratorija.leu.lt/lt/skaitiniai-8.html>
39. OECD (2015). *Starting Strong IV: Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care*. OECD Publishing, Paris. doi:10.1787/9789264233515-en
40. OECD (2016). *Starting Strong IV Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care*. Prieiga per internetą: <https://www.oecd.org/publications/starting-strong-iv-9789264233515-en.htm>
41. OECD (2018). *Starting Strong: Engaging Young Children: Lessons from Research about Quality in Early Childhood Education and Care*, OECD Publishing, Paris. doi:10.1787/9789264085145-en
42. Peeters, J. & Sharmahd, N. (2014). Professional development for ECEC practitioners with responsibilities for children at risk: which competences and in-service training are needed? *European Early Childhood Education Research Journal*, 22(3), 412–424. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2014.912903>
43. Pianta, R. C., La Paro, K. M., & Hamre, B. K. (2008). *Classroom Assessment Scoring System [CLASS] Manual: Pre-K*. Baltimore, MD: Brookes Publishing.

44. *Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa* (2014). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014-09-02 įsakymas Nr. V-779. Prieiga per internetą: Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/pedagogams/ugdymas/ugdymo_prog
45. Rimkienė, R., Sabaliauskienė, R. (2009). *Kokybiškas ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymas. Metodinė priemonė lopšelių auklėtojams, tėvams ugdančioms vaikus nuo gimimo iki 3 metų.* Prieiga per internetą: <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/kokybiskas-ankstyvojo-amziaus-vaiku-ugdymas-metodine-priemone-lopseliu-aukletojams-tevams-ugdantiems-vaikus-nuo-gimimo-iki-treju-metu/739>
46. Sallis, E. (2002). *Total quality management in education* (3rd ed.). London: Kogan Page.
47. Senninger, T. (2000). *Abenteuer leiten – in Abenteuern lernen.* Münster: Ökotopia.
48. Sergiovanni, T. (2006). *Vadovavimas. Ką tai reiškia mokykloms?* Vilnius: Garnelis.
49. Valuckienė, J., Balčiūnas, S., Katiliūtė, E., Simonaitienė, B., Stanikūnienė, B. (2015). *Lyderystė mokymuisi: teorija ir praktika mokyklos kaitai.* Monografija. Šiauliai: Titnagas. Prieiga per internetą: <https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/01/Lyderyste-mokymuisi-teorija-ir-praktika-mokyklos-kaitai.pdf>
50. Выготский, Л. С. (2003). *Психология развития ребёнка.* Москва: ЭКСМО.

Priedai

**IKIMOKYKLINIO IR (AR) PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAS
 VYKLANČIOS MOKYKLŲ VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO MODELIO
 SANDARA**

(7 sritys, 21 rodiklis, 72 kokybės kriterijai)

**KRITERIJAI PAŽYMĖTI (NL) nevertinami lopšelio grupėse, kuriose vaikų amžius
 iki 3 metų**

SRITIS	RODIKLIS	KOKYBĖS KRITERIJAI
1. Vaiko gerovė	1.1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas	1.1.1. Bendra grupės atmosfera pozityvi, grįsta maloniu bendravimu ir bendradarbiavimu. 1.1.2. Fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams. 1.1.3. Vaikai su mokytoju ir draugais kalbasi apie jausmus , mokosi atpažinti, įvardinti ir tinkamai reikšti emocijas.
	1.2. Mokytojo sąveika su vaikais	1.2.1. Mokytojas skiria reikiamą dėmesį kiekvienam vaikui , remdamasis jo stipriosiomis pusėmis ir skatindamas jį ugdytis. 1.2.2. Mokytojas bendrauja taip, kad vaikai pasitikėtų savo jėgomis, didžiutuosi savo individualumu ir unikaliomis savybėmis. 1.2.3. Mokytojas kuria socialines sąveikas grupėje , kurios skatina vaikus savarankiškai veikti, mokosi bendradarbiauti.
	1.3. Vaikų tarpusavio sąveika	1.3.1. Vaikai žino , kokio elgesio iš jų tikimasi, dalyvauja grupės taisyklių kūrime ir mokosi jų laikytis. 1.3.2. Vaikai nebijo klysti , geba drąsiai ir tinkamai išsakyti savo nuomonę ir dalyvauti priimant sprendimus grupėje. 1.3.3. Vaikai mokosi bendradarbiauti ir pagal savo amžių bendradarbiauja tarpusavyje , kartu konstruodami žinias ir padėdami vienas kitam.
	1.4. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti	1.4.1. Mokytojas savo kalboje ir veikloje vengia stereotipų . 1.4.2. Ugdymo(si) aplinka ir veikla pritaikyta skirtingų ugdymosi poreikių vaikams; mokytojas modifikuoja fizinę aplinką ir

		<p>veiklas, teikia pagalbą, atsižvelgdamas į situacines vaikų reikmes.</p> <p>1.4.3. Mokytojas stebi vaikų fizinę ir psichikos sveikatą, atpažįsta netinkamo elgesio su vaiku ar vaiko nepriežiūros požymius, turinčius poveikio vaiko sveikatai, ir apie tai informuoja vaiko gerovės komisiją.</p>
2. Ugdymasis	2.1. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats)	<p>2.1.1. Vaikai savo iniciatyva pasirenka veiklą ir priemones, įsitraukia į veiklą ir ją plėtoja.</p> <p>2.1.2. Vaikai kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai patys nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>
	2.2. Patirtinė vaiko veikla	<p>2.2.1. Vaikai drąsiai tyrinėja, eksperimentuoja.</p> <p>2.2.2. Vaikai naudoja įvairius patirties kaupimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), skatinančius juos tyrinėti, eksperimentuoti, savarankiškai domėtis ir būti kūrybingiems (NL).</p> <p>2.2.3. Vaikai dalinasi tarpusavyje ir su mokytoju žiniomis, patirtimi, idėjomis (NL).</p>
	2.3. Žaidimas	<p>2.3.1. Dienos metu skiriama laiko įvairiems vaikų žaidimams, kaip pagrindinei vaikų raidą ir ugdymąsi skatinančiai veiklai.</p> <p>2.3.2. Vaikai patys inicijuoja, planuoja ir aptaria savo žaidybinę patirtį (NL).</p> <p>2.3.3. Vaikai žaidžia skirtingo tipo žaidimus (pagal amžių, pomėgius, situaciją).</p> <p>2.3.4. Grupėje vyrauja grupiniai žaidimai, patiriamos malonios akimirkos (NL).</p> <p>2.3.5. Vaikai nevengia įtraukti suaugusiuosius ir jie žaidžia kartu.</p>
3. Ugdymo(si) aplinka	3.1. Fizinė aplinka	<p>3.1.1. Ugdymo(si) aplinka yra patogi ir skatinanti imtis įvairios veiklos, individualiai, mažomis grupelėmis ar su visais grupės vaikais.</p> <p>3.1.2. Ugdymo(si) aplinka suskirstyta į logiškai apibrėžtas mažesnes erdves (pagal ugdomas kompetencijas, veiklos centrus, kampelius ar kt.) su tam tikrai veiklai tinkamomis priemonėmis, skatinančiomis tyrinėti, žaisti ir ugdytis.</p> <p>3.1.3. Aplinkoje įrengtos erdvės atsipalaidavimui ir ramybei, kur vaikai gali pabūti vieni ir pailsėti.</p>

		3.1.4. Užtikrinama, kad kiekvieną dieną teisės aktais nustatytą laiką, vaikai praleistų gryname ore ; mokyklos lauko erdvės panaudojamos visapusiškam vaikų ugdymuisi.
	3.2. Socialinė-emocinė aplinka	3.2.1. Mokytojas kuria su kiekvienu vaiku prieraišų individualų santykį . 3.2.2. Aplinka yra turtinga įvairių socialinių sąveikų situacijomis (su kitais grupės vaikais, su tėvais, su kitais bendruomenės nariais).
	3.3. Pažintinė aplinka	3.3.1. Vaikai mokosi saugoti aplinką ir turi praktinių galimybių prisidėti prie aplinkos puoselėjimo (NL). 3.3.2. Vaikai dalyvauja planuojant, kuriant ir prižiūrint grupės aplinką (NL). 3.3.3. Vaikai naudoja jų amžiui tinkamas skirtingos paskirties priemones, informacines ir komunikacines technologijas. 3.3.4. Siekdamas praturtinti vaikų ugdymąsi ir skatindamas jų socializaciją, mokytojas naudoja už mokyklos sienų esančius bendruomenės išteklius ir į grupę kviečiasi bendruomenės narius. 3.3.5. Ugdymo(si) aplinka skatina vaikus nevengti tam tikros jų amžiui tinkamos ugdymo(si) rizikos .
4. Ugdymo strategijos	4.1. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai	4.1.1. Grupėje mokytojo taikomos kasdienės vaikams įprastos veiklos padeda ugdytis vaikų savireguliaciją ir savarankiškumą 4.1.2. Mokytojas vadovaujasi dialogiško bendravimo principu , grupėje palaikydamas ir inicijuodamas nuolatinis dialogus tarp vaikų bei tarp vaikų ir suaugusiųjų. 4.1.3. Vaikai turi galimybių rinktis ir priimti sprendimus , susijusius su ugdymo(si) procesu bei kitomis situacijomis, mokytojas sudaro sąlygas vaikams patirti savo priimtų sprendimų pasekmes (NL). 4.1.4. Mokytojas modeliuoja ir taiko strategijas, skatinančias prasmingą vaikų

		bendradarbiavimą ir tarpusavio paramą (L).
	4.2. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą	<p>4.2.1. Mokytojas naudoja ugdymo strategijas, kurios holistiškai aprėpia visas vaikų ugdymosi sritis.</p> <p>4.2.2. Mokytojas siūlo veiklas, kurios skatina vaikų susidomėjimą ir kelia jiems naujų iššūkių, žadina kūrybingumą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, padeda savarankiškai ieškoti atsakymų, spręsti problemas.</p> <p>4.2.3. Mokytojas vertina vaikų įsitraukimo į ugdymosi procesą lygi ir prireikus tinkamai pritaiko veiklas, siekdamas, kad visi vaikai aktyviai dalyvautų ugdymosi procese ir pasiektų pažangą.</p> <p>4.2.4. Mokytojas taip integruoja ugdymosi patirtis, kad vaikai akivaizdžiai matytų ryšius tarp išmoktų sąvokų ir jų kasdienės patirties ir gebėtų įgytas žinias pritaikyti realiose situacijose.</p>
	4.3. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą	<p>4.3.1. Mokytojas žaidimą vertina kaip ugdymo(si), tyrinėjimų, atradimų, įsitraukimo ir džiaugsmo šaltinį.</p> <p>4.3.2. Mokytojas taiko strategijas, skatinančias vaikų amžiui ir raidos etapui tinkamą žaidybines patirtis.</p> <p>4.3.3. Mokytojas reikalui esant įsitraukia į vaikų žaidimus.</p> <p>4.3.4. Mokytojas palaiko žaidimų įvairovę grupėje (pagal amžių, pomėgius, situaciją).</p>
5. Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas	5.1. Pasiekimų vertinimas	<p>5.1.1. Mokytojas sistemiškai stebi ir fiksuoja vaikų pasiekimus, dokumentuoja vaikų daromą pažangą; lygina ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais, viešai nelygina vaikų pasiekimų tarpusavyje.</p> <p>5.1.2. Mokytojas ugdo vaikų gebėjimą vertinti savo ir kitų vaikų veiklą, elgesį ir darbus (NL).</p> <p>5.1.3. Mokytojas ir šeimos nariai dalijasi informacija apie vaiko daromą pažangą.</p> <p>5.1.4. Mokytojas į vertinimo ir planavimo procesą įtraukia švietimo pagalbos ir kitus specialistus, siekdamas suteikti veiksmingą ir tikslingą pagalbą.</p>

	<p>5.2. Ugdymo planavimas</p>	<p>5.2.1. Mokytojas aptaria su tėvais vaiko amžiaus tarpsniui realius lūkesčius, atsižvelgdamas į individualias vaiko galias ir skirtingą ugdymosi patirtį ir kartu sutaria dėl trumpalaikių ir ilgalaikių individualių ugdymosi tikslų.</p> <p>5.2.2. Mokytojas planuoja ugdymą(si), remdamasis žiniomis apie vaikų jau turimus gebėjimus, nuostatas, žinias ir supratimą, jų individualius ugdymosi poreikius ir siekdamas vaikų ugdymosi pasiekimų augimo.</p> <p>5.2.3. Planuodamas mokytojas išlaiko pusiausvyrą tarp individualios veiklos, darbo mažose grupėse ir visos grupės ugdomosios veiklos.</p> <p>5.2.4. Mokytojas išlaiko pusiausvyrą tarp iš anksto suplanuotos ir vaikų pasiūlytos veiklos (NL).</p> <p>5.2.5. Mokytojo parengtas ilgalaikis planas yra nuoseklus (savaitinių planų tarpusavio tęstinumas), paremtas savo veiklos refleksija, derantis su ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų tikslais.</p>
<p>6. Bendradarbiavimas su vaikų šeimomis</p>	<p>6.1. Šeimos kultūros pažinimas</p>	<p>6.1.1. Mokytojas gerbia kiekvieną šeimą, kviečia šeimos narius bendradarbiauti, parodo, kad jie yra laukiami ir randa būdų, kaip juos įtraukti į vaikų ugdymosi procesą.</p> <p>6.1.2. Ugdymo turinio ir vaikų ugdymosi patirties turtinimui mokytojas panaudoja turimas žinias apie vaikų šeimų kultūrinę įvairovę.</p> <p>6.1.3. Mokytojas suteikia vaikų šeimų nariams galimybes mokytis vieniems iš kitų ir teikti tarpusavio pagalbą.</p> <p>6.1.4. Mokytojas užtikrina informacijos apie šeimas ir vaikus konfidencialumą.</p>
	<p>6.2. Partnerystė su šeima</p>	<p>6.2.1. Mokytojas supažindina šeimas su ugdymo programa, artimiausiais tikslais ir tariasi dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti.</p> <p>6.2.2. Mokytojas suteikia žinių ir dalijasi idėjomis su tėvais ir kitais šeimų nariais, siekdamas sustiprinti tėvų kompetencijas, kad jie galėtų namuose sukurti stimuliuojančią ugdomąją aplinką.</p>

		6.2.3. Mokytojas padeda šeimoms gauti jų vaikų ugdymui(si) reikalingos informacijos apie išteklius ir paslaugas tiek esančias mokykloje, tiek ir už mokyklos ribų.
7. Besimokančios organizacijos kultūra	7.1. Mokyklos veiklos vadyba	7.1.1. Strateginiai, metiniai planai, ugdymo programos, susitarimai dėl vaikų pasiekimų vertinimo grindžiami bendrai apmąstytu mokytojų, vaikų, tėvų, socialinių partnerių sutarimu . 7.1.2. Mokykloje planuojamos ir įgyvendinamos vaikams, darbuotojams ir tėvams skirtos priemonės vaikų adaptacijos laikotarpiui, perėjimui į pradinį ugdymą palengvinti. 7.1.3. Mokyklai būdinga bendravimo ir bendradarbiavimo su socialiniais partneriais kultūra. 7.1.4. Mokykla atvira pokyčiams , dalyvauja švietimo kokybės gerinimo projektuose.
	7.2. Nuolatinis profesinis tobulėjimas	7.2.1. Mokytojai apmąsto ir įsivertina savo pedagoginės praktikos efektyvumą bei siekia gauti grįžtamąjį ryšį iš kitų kolegų, o prireikus stengiasi patobulinti savo pedagoginę praktiką. 7.2.2. Mokytojai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitais specialistais , siekdami pagerinti tiek savo pedagoginę praktiką, tiek ir ugdymo kokybę apskritai.
	7.3. Lyderystė mokymuisi	7.3.1. Mokytojų lyderystė pripažįstama ir palaikoma . 7.3.2. Mokyklai būdingas atviras dialogas dėl ugdymo kokybės ir tarpusavio pagalba .
	7.4. Mokyklos savivalda	7.4.1. Mokyklos valdyme atstovaujami visų mokyklos bendruomenės narių interesai, savivaldos atstovai renkami atvirai ir skaidriai. 7.4.2. Mokykloje yra sistema, kaip priimami sprendimai , svarbūs tiek mokyklos ateities siekiams, tiek kasdieniam gyvenimui mokykloje. 7.4.3. Tobulinant mokyklą atsižvelgiama į tėvų ir vyresniųjų vaikų nuomonę.

Klausimyno mokytojams įsivertinti visas septynias vertinamąsias sritis pavyzdys

(kai atliekamas visuminis vertinimas)

Mielas Mokytojau,

Jūsų nuomonė labai svarbi atliekant mūsų mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą. Apklausa yra anoniminė, gautus atsakymus apibendrinsime įsivertinimo ataskaitoje.

Dėkojame Jums už pagalbą.

1. Pateikiame teiginius, kurie apibūdina Jūsų darbą. Pagalvokite, kiek tai būdinga Jūsų grupės vaikams, Jūsų pedagoginei veiklai grupėje. Tinkantį atsakymą pažymėkite X.

1.1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Bendra grupės atmosfera pozityvi, grįsta malonių bendravimu ir bendradarbiavimu				
Mokyklos fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams				
Vaikai su manimi ir draugais kalbasi apie jausmus, mokosi atpažinti, įvardinti ir tinkamai reikšti emocijas				
1.2. Mokytojo sąveika su vaikais	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Aš skiriu reikiamą dėmesį kiekvienam vaikui, remdamasi jo stipriosiomis pusėmis ir skatindama jį ugdytis				
Bendrauju taip, kad vaikai pasitikėtų savo jėgomis, didžiuotųsi savo individualumu ir unikaliomis savybėmis				
Kuriu socialines sąveikas grupėje, kurios skatina vaikus savarankiškai veikti, mokyti bendradarbiauti				
1.3. Vaikų tarpusavio sąveika	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Vaikai žino, kokio elgesio iš jų tikimasi, mokosi laikytis grupės taisyklių				
Vaikai nebijo klysti, drąsiai išsako savo nuomonę ir dalyvauja priimant sprendimus grupėje				
Vaikai mokosi bendradarbiauti ir pagal savo amžių bendradarbiauja tarpusavyje, kartu konstruodami žinias ir padėdami vienas kitam.				
1.4. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Savo kalboje ir veikloje vengiu stereotipų				
Pritaikau ugdymo(si) aplinką ir veiklą skirtingų ugdymosi poreikių vaikams				
Modifikuoju fizinę aplinką ir veiklas, teikiu pagalbą, atsižvelgdama į situacines vaikų reikmes				
1.4. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Stebiu vaikų fizinę ir psichikos sveikatą, atpažįstu netinkamo elgesio su vaiku ar vaiko nepriežiūros požymius ir apie tai informuoju vaiko gerovės komisiją				

2. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie stiprieji **Jūsų** pedagoginės veiklos aspektai.

3. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie tobulintini **Jūsų** pedagoginės veiklos aspektai (Kas Jus neramina? Kokios pagalbos Jums reikia?).

4. Išvardinti teiginiai apibūdina vaikų veiklą grupėje. Pagalvokite, kiek tai būdinga Jūsų grupės vaikams. Tinkantį atsakymą pažymėkite X.

2.1. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats)	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Vaikai savo iniciatyva pasirenka veiklą ir priemones, įsitraukia į veiklą ir ją plėtoja				
Vaikai kreipiasi į mane pagalbos, kai patys nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais				
2.2. Patirtinė vaiko veikla	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Vaikai drąsiai eksperimentuoja, tyrinėja				
Vaikai naudoja įvairius patirties kaupimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), skatinančius juos tyrinėti, eksperimentuoti, savarankiškai domėtis ir būti kūrybingiems				
Vaikai dalijasi tarpusavyje ir su manimi žiniomis, patirtimi, idėjomis				
2.3. Žaidimas	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Dienos metu skiriu laiko įvairiems vaikų žaidimams, kaip pagrindinei vaikų raidą ir ugdymąsi skatinančiai veiklai				
Vaikai patys inicijuoja, planuoja žaidimą ir aptaria savo žaidybinę patirtį				
Vaikai žaidžia skirtingo tipo žaidimus (pagal amžių, pomėgius, situaciją)				
Vaikai žaidžia grupinius žaidimus, patiria malonias akimirkas				
Vaikai nevengia į žaidimą įtraukti mane ir kitus suaugusiuosius ir mes žaidžiame kartu				

5. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie stiprieji Jūsų pedagoginės veiklos aspektai.

6. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie tobulintini Jūsų pedagoginės veiklos aspektai (Kas Jus neramina? Kokios pagalbos Jums reikia?).

7. Jums išvardinti teiginiai, kurie apibūdina ugdymo(si) aplinkas, pedagogo darbą. Pagalvokite, kiek tai būdinga mokyklos, grupės, kurioje dirbate, aplinkai, Jūsų pedagoginei veiklai. Tinkantį atsakymą pažymėkite X.

3.1. Fizinė aplinka	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Ugdymo(si) aplinka yra patogi ir skatinanti imtis įvairios veiklos, individualiai, mažomis grupelėmis ar su visais grupės vaikais				
Ugdymo(si) aplinka suskirstyta į logiškai apibrėžtas mažesnes erdves (pagal ugdomas kompetencijas, veiklos centrus, kampelius ar kt.) su tam tikrai veiklai tinkamomis priemonėmis, skatinančiomis tyrinėti, žaisti ir ugdytis				
Aplinkoje įrengtos erdvės atsipalaidavimui ir ramybei, kuriose vaikai gali pabūti vieni ir pailsėti				
Užtikrinama, kad kiekvieną dieną teisės aktais nustatytą laiką, vaikai praleistų gryname ore				
Mokyklos lauko erdvės panaudojamos visapusiškam vaikų ugdymuisi				
3.2. Socialinė-emocinė aplinka	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Su kiekvienu vaiku kuriu prieraišų individualų santykį				
Aplinka yra turtinga įvairių socialinių sąveikų situacijomis (su kitais grupės vaikais, su tėvais, su kitais bendruomenės nariais)				
3.3. Pažintinė aplinka	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Vaikai mokosi saugoti aplinką ir turi praktinių galimybių prisidėti prie aplinkos puoselėjimo				
Vaikai dalyvauja planuojant, kuriant ir prižiūrint grupės aplinką				
Vaikai naudoja jų amžiui tinkamas skirtingos paskirties priemonės, informacines ir komunikacines technologijas				
Siekdama praturtinti vaikų ugdymąsi ir skatindamas jų socializaciją, aš naudoju už mokyklos ribų esančius bendruomenės išteklius ir į grupę kviečiu bendruomenės narius				
Ugdymo(si) aplinka skatina vaikus nevengti tam tikros jų amžiui tinkamos ugdymo(si) rizikos				

8. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie stiprieji Jūsų pedagoginės veiklos aspektai.

9. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie tobulintini Jūsų pedagoginės veiklos aspektai (Kas Jus neramina? Kokios pagalbos Jums reikia?).

10. Pateikiame teiginius, kurie apibūdina ugdymo strategijas, padedančias vaikų asmenybinei raidai. Pagalvokite, kiek tai būdinga Jūsų pedagoginei veiklai. Tinkantį atsakymą pažymėkite X.

4.1. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku

Grupėje taikau kasdienes vaikams įprastas veiklas padedančias ugdytis vaikų savireguliaciją ir savarankiškumą				
Vadovaujuosi dialogiško bendravimo principu, grupėje palaikydama ir inicijuodama nuolatinis dialogus tarp vaikų, tarp vaikų ir suaugusiųjų				
Vaikai turi galimybių rinktis ir priimti sprendimus, susijusius su ugdymo(si) procesu bei kitomis situacijomis, sudarau sąlygas vaikams patirti savo priimtų sprendimų pasekmes				
Modeliuoju ir taikau strategijas, skatinančias prasmingą vaikų bendradarbiavimą ir tarpusavio paramą				
4.2. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Naudoju ugdymo strategijas, kurios holistiškai aprėpia visas vaikų ugdymosi sritis				
Siūlau veiklas, kurios skatina vaikų susidomėjimą ir kelia jiems naujų iššūkių, žadina kūrybingumą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, padeda savarankiškai ieškoti atsakymų, spręsti problemas				
Vertinu vaikų įsitraukimo į ugdymosi procesą lygį ir prireikus tinkamai pritaikau veiklas, siekdama, kad visi vaikai aktyviai dalyvautų ugdymosi procese ir pasiektų pažangą				
Aš taip integruoju ugdymosi patirtis, kad vaikai akivaizdžiai matytų ryšius tarp išmoktų sąvokų ir jų kasdienės patirties ir gebėtų įgytas žinias pritaikyti realiose situacijose				
4.3. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Žaidimą vertinu kaip ugdymo(si), tyrinėjimų, atradimų, įsitraukimo ir džiaugsmo šaltinį				
Taikau strategijas, skatinančias vaikų amžiui ir raidos etapui tinkamą žaidybinę patirtį				
Reikalui esant įsitraukiu į vaikų žaidimus				
Palaikau žaidimų įvairovę grupėje (pagal vaikų amžių, pomėgius, situaciją)				

11. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie stiprieji Jūsų pedagoginės veiklos aspektai.

12. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie tobulintini Jūsų pedagoginės veiklos aspektai (Kas Jus neramina? Kokios pagalbos Jums reikia?).

13. Jums pateikiame teiginius, kurie apibūdina vaikų pasiekimų vertinimo aspektus, ugdymo planavimą. Pagalvokite, kiek tai būdinga Jūsų pedagoginei veiklai. Tinkantį atsakymą pažymėkite X.

5.1. Pasiekimų vertinimas	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Sistemiškai stebiu ir fiksuoju vaikų pasiekimus, dokumentuoju vaikų daromą pažangą, lyginu				

ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais, viešai nelyginu vaikų pasiekimų tarpusavyje				
Ugdau vaikų gebėjimą vertinti savo ir kitų vaikų veiklą, elgesį ir darbus				
Dalijuosi informacija apie vaiko daromą pažangą su šeimos nariais				
Į vertinimo ir planavimo procesą įtraukiu švietimo pagalbos ir kitus specialistus, siekdama suteikti veiksmingą ir tikslingą pagalbą				
5.2. Ugdymo planavimas	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Aptariu su tėvais vaiko amžiaus tarpsniui realius lūkesčius, atsižvelgdama į individualias vaiko galias ir skirtingą ugdymosi patirtį, ir kartu su tėvais sutariame dėl trumpalaikių ir ilgalaikių ugdymosi tikslų				
Planuoju ugdymą(si), remdamasi žiniomis apie vaikų jau turimus gebėjimus, nuostatas, žinias ir supratimą, jų individualius ugdymosi poreikius ir siekdama vaikų ugdymosi pasiekimų augimo				
Planuodama išlaikau pusiausvyrą tarp individualios veiklos, veiklos mažose grupėse ir visos grupės ugdomosios veiklos				
Išlaikau pusiausvyrą tarp iš anksto suplanuotos ir vaikų pasiūlytos veiklos				
5.2. Ugdymo planavimas	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Mano parengtas ilgalaikis planas yra nuoseklus (savaitinių planų tarpusavio tęstinumas), paremtas savo veiklos refleksija, derantis su ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų tikslais				

14. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie stiprieji Jūsų pedagoginės veiklos aspektai.

15. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie tobulintini Jūsų pedagoginės veiklos aspektai (Kas Jus neramina? Kokios pagalbos Jums reikia?).

16. Išvardinti teiginiai apibūdina vaiko šeimos kultūros pažinimo, partnerystės su vaiko šeima aspektus. Pagalvokite, kiek tai būdinga Jūsų pedagoginei veiklai. Tinkantį atsakymą pažymėkite X.

6.1. Šeimos kultūros pažinimas	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Gerbiu kiekvieną šeimą, kviečiu šeimos narius bendradarbiauti, parodau, kad jie yra laukiami ir randu būdų, kaip juos įtraukti į vaikų ugdymosi procesą				

Ugdymo turinio ir vaikų ugdymosi patirties turinimui panaudoju turimas žinias apie vaikų šeimų kultūrinę įvairovę				
Suteikiu vaikų šeimų nariams galimybes mokytis vieniems iš kitų ir teikti tarpusavio pagalbą				
Užtikrinu informacijos apie šeimas ir vaikus konfidencialumą				
6.2. Partnerystė su šeima	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Supažindinu šeimas su ugdymo programa, artimiausiais tikslais ir tariausi dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti				
Suteikiu žinių ir dalijuosi idėjomis su tėvais ir kitais šeimų nariais, siekdama sustiprinti tėvų kompetencijas, kad jie galėtų namuose sukurti stimuliuojančią ugdomąją aplinką				
Padedu šeimoms gauti jų vaikų ugdymuisi reikalingos informacijos apie išteklius ir paslaugas tiek esančias mokykloje, tiek ir už mokyklos ribų				

17. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie stiprieji Jūsų pedagoginės veiklos aspektai.

18. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie tobulintini Jūsų pedagoginės veiklos aspektai (Kas Jus neramina? Kokios pagalbos Jums reikia?).

19. Žemiau pateikiami teiginiai, kurie apibūdina mokyklos veiklos planavimo ir organizavimo, mokytojų lyderystės, mokyklos savivaldos aspektus. Pagalvokite, kiek tai būdinga Jūsų mokyklos bendruomenei. Tinkantį atsakymą pažymėkite X.

7.1. Mokyklos veiklos vadyba	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Strateginiai, metiniai planai, ugdymo programos, susitarimai dėl vaikų pasiekimų vertinimo grindžiami bendrai apmąstytu mokytojų, vaikų, tėvų, socialinių partnerių sutarimu				
Mokykloje planuojamos ir įgyvendinamos vaikams, darbuotojams ir tėvams skirtos priemonės vaikų adaptacijos laikotarpiui, perėjimui į pradinį ugdymą palengvinti				
Mokyklai būdinga bendravimo ir bendradarbiavimo su socialiniais partneriais kultūra				
Mokykla atvira pokyčiams, dalyvauja švietimo kokybės gerinimo projektuose				
7.2. Nuolatinis profesinis tobulėjimas	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Mokytojai apmąsto ir įsivertina savo pedagoginės praktikos efektyvumą bei siekia gauti grįžtamąjį ryšį iš kitų kolegų, o prireikus stengiasi patobulinti savo pedagoginę praktiką				

Mokytojai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitais specialistais, siekdami pagerinti tiek savo pedagoginę praktiką, tiek ir ugdymo kokybę apskritai				
7.3. Lyderystė mokymuisi	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Mokytojų lyderystė pripažįstama ir palaikoma				
Mokyklos bendruomenei būdingas atviras dialogas dėl ugdymo kokybės ir tarpusavio pagalba				
7.4. Mokyklos savivalda	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Mokyklos valdyme atstovaujami visų mokyklos bendruomenės narių interesai, savivaldos atstovai renkami atvirai ir skaidriai				
Mokykloje yra sistema, kaip priimami sprendimai, svarbūs tiek mokyklos ateities siekiams, tiek kasdieniam gyvenimui mokykloje				
Tobulinant mokyklą atsižvelgiama į tėvų ir vyresniųjų vaikų nuomonę				

20. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie stiprieji Jūsų pedagoginės veiklos aspektai.

21. Apibendrinkite savo atsakymus ir trumpai parašykite, kokie tobulintini Jūsų pedagoginės veiklos aspektai (Kas Jus neramina? Kokios pagalbos Jums reikia?).

Klausimyno tėvams įvertinti visas vertinamąsias sritis pavyzdys

(kai atliekamas visuminis vertinimas)

Mieli Tėveliai,

mūsų mokykla atlieka veiklos kokybės įsivertinimą. Mums labai svarbi Jūsų nuomonė, pasiūlymai, kad galėtume tobulinti vaikų ugdymo kokybę. Apklausa yra anoniminė, gautus atsakymus apibendrinsime įsivertinimo ataskaitoje.

Dėkojame Jums už pagalbą.

1. Įrašykite savo vaiko / vaikų, kuris / kurie lanko ikimokyklinio ugdymo mokyklą, amžių:

2. Jums pateikiami teiginiai, kurie padeda įvertinti vaiko gerovę. Labiausiai Jums tinkantį atsakymą pažymėkite X.

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku	Nežinau
Mano vaikas į mokyklą eina su džiaugsmu					
Mano vaikas mokykloje gerai sutaria su grupės vaikais					
Jaučiu, kad mano vaikas yra saugus mokykloje					
Mano vaikas mokykloje mokomas elgtis pagarbiai, laikytis taisyklių					
Grupės taisyklės pateiktos visiems vaikams suprantamais būdais					
Esu supažindinta(-as) su grupės taisyklėmis					
Mano vaikas mokykloje dalinasi žaislais, knygelėmis					
Mano vaikas pastebi, kai kitas vaikas grupėje yra liūdnas, nusiminęs, kai jam reikalinga pagalba					
Mano vaikas mokykloje skatinamas domėtis savo šeimos istorija, tradicijomis					
Mokytojas su manimi aptaria nerimą sukėlusius ženklus vaiko elgesyje					

3. Išvardinti teiginiai padeda įvertinti ugdymo(si) aplinkas mokykloje, grupėje, kurią lanko Jūsų vaikas. Labiausiai Jums tinkantį atsakymą pažymėkite X.

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku	Nežinau
Grupės fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams					
Grupės aplinka estetiška, neperkrauta, primena namų aplinką					
Grupės aplinkoje gausu vaizdinės informacijos (plakaty, žemėlapių, knygų, nuotraukų ir kt.)					
Vaikų darbai eksponuojami grupės / mokyklos aplinkoje					
Mokyklos kieme yra vaikų žaidimų aikštelės, kurių įranga tvarkinga, saugi					
Mokyklos lauko erdvės pritaikytos visapusiškam vaikų ugdymuisi					
Mano vaikas pasitiki mokytoju, žino, kad jis pagelbės, kai tik prireiks jo pagalbos					
Užtikrinamas vaikų gyvenimo mokykloje ir namuose tęstinumas (vaikai gali iš namų atsinešti mėgstamus žaislus, kurie padeda jiems užmigti ar nusiraminti ir pan.)					
Mokykloje puoselėjamos tradicijos, organizuojamos bendros su tėvais šventės (gimtadienių, valstybinės, kalendorinės ir pan.)					
Mokykloje organizuojamos bendros su tėvais išvykos, renginiai					
Mokykloje sudarytos sąlygos mano vaiko poreikių tenkinimui ir gabumų plėtojimui					
Ugdymosi erdvių kūrimas ar modifikavimas aptariamas kartu su tėvais					
Grupėje yra vaikų amžiui tinkamų skirtingos paskirties priemonių, IKT					

4. Išvardinti teiginiai apie mokytojo bendravimą su Jumis dėl vaiko pasiekimų. Pažymėkite Jums tinkantį atsakymą X.

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku	Nežinau
Bendraudamas su mokytoju suteikiu informacijos apie savo vaiko stiprybes ir pomėgius					
Su mokytoju aptariu vaiko pasiekimus ir daromą pažangą					
Mokytojas informuoja mane apie vaikui kylančias problemas ir aiškinasi kaip jas sprendžiame					
	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku	Nežinau

Mokytojas reguliariai informuoja mane apie vaiko pasiekimus, daromą pažangą					
Informacija apie vaiko pasiekimus ir pažangą suteikiama vadovaujantis konfidencialumo principu					

5. Išvardinti teiginiai apibūdina mokytojo bendravimą tėvais. Pagalvokite, kiek tai būdinga Jūsų bendravimui su vaiko mokytoja ir pažymėkite Jums tinkantį atsakymą X.

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku	Nežinau
Mokytojas su manimi visada elgiasi etiškai, pagarbiai					
Mokytojas kviečia tėvus į grupę vesti ugdomąjį renginį (papasakoti apie savo profesijas, mėgstamas veiklas ir vaikystės knygas, keliones ir kt.)					
Bendrų veiklų metu sudaro galimybes šeimoms geriau pažinti vieni kitus					
Mokytojas skatina tėvus keistis informacija gyvai ir interneto forumuose					
Mokytojas gerbia mano šeimos privatumą ir tik gavęs sutikimą, dalinasi informacija apie vaiką su kitais specialistais					
Mokytojas leidžia susipažinti tik su mano vaiko pasiekimų aplanku ar kitais asmeniniais duomenimis					
Mokytojas aptaria su tėvais numatomus ugdymo tikslus, ugdymo programą, naudojamus metodus, bendras taisykles, kurių reikėtų laikytis, atėjus į grupę, kokiais būdais ir koku dažnumu bus keičiamasi informacija					
Mokytojas kviečia tėvus dalyvauti rengiant grupės veiklos planus					
Kartu su mokytoju aptariame trumpalaikius ir ilgalaikius vaiko ugdymosi tikslus					
Su mokytoju sutariame, koku dažnumu ir kokios apimties gausiu informaciją apie vaiko pasiekimus ir daromą pažangą					
Susidūrus su sunkumais, mokytojas parodo empatiją ir rūpestį, nuramina, pateikia informacijos, idėjų ar pasiūlo pagalbą					
Mokykloje vykdomos tėvų švietimo programos, dalijamasi pedagogine literatūra, nuorodomis į naudingus informacijos šaltinius					
Esu informuotas apie mokytojo naudojamą veiksmingą ugdymo strategijas ir priemones					

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku	Nežinau
Esant poreikiui, mano vaikas gali gauti reikalingą mokykloje dirbančių specialistų pagalbą					
Tėvai yra informuoti apie vaikui naudingas paslaugas ir už mokyklos ribų					

6. Pateikiami teiginiai apibūdina mokyklą. Pagalvokite, kiek tai būdinga mokyklai, kurią lanko Jūsų vaikas ir pažymėkite Jums tinkantį atsakymą X.

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku	Nežinau
Mokykla yra kūrybinga, taiko švietimo naujoves, dalyvauja įvairaus lygio projektuose					
Tėvai kviečiami dalyvauti rengiant strateginius, metinius planus, ugdymo programą, ugdomosios veiklos planus					
Mokykloje įgyvendinamos vaikams ir tėvams skirtos priemonės vaikų adaptacijos laikotarpiui / perėjimui į pradinį ugdymą palengvinti					
Tėvai dalyvauja mokyklos veiklos įsivertinime					
Su tėvais tariamasi dėl mokyklos veiklos tobulinimo					
Tėvai supažindinami su mokyklos veiklos įsivertinimo / išorinio vertinimo rezultatais					
Mokyklos savivalda aktyvi					
Mokyklos savivaldoje sprendimai priimami skaidriai					
Mokykla renka vaikų / tėvų pasiūlymus, kaip gerinti mokyklos aplinką, ugdymo procesą, bendradarbiavimo būdus					

7. Parašykite, ką Jūs norėtumėte pakeisti mokykloje, ką pasiūlytumėte tobulinti.

Pastaba. Galí būti tokių atvejų, kad anketinėje apklausoje dalyvaujantys tėvai, kurių mokyklą lankantys vaikai yra labai maži, negalės atsakyti į visus klausimus, todėl klausimyne būtina numatyti ir tokius atsakymus, kaip *Nežinau*, *Neturiu nuomonės*, *Negaliu pasakyti*.

Pateikiame klausimyno tėvams klausimų sąrašą su veiklos sritimis ir rodikliais.

Klausimyno tėvams teiginiai	Rodikliai
1 sritis – <i>Vaiko gerovė</i>	
Mano vaikas į mokyklą eina su džiaugsmu	1.1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas
Mano vaikas mokykloje gerai sutaria su grupės vaikais	
Jaučiu, kad mano vaikas yra saugus mokykloje	
Mokytojas su manimi aptaria nerimą sukėlusius ženklus vaiko elgesyje	
Mano vaikas mokykloje mokomas elgtis pagarbiai, laikytis taisyklių	1.3. Vaikų tarpusavio sąveika
Grupės taisyklės pateiktos visiems vaikams suprantamais būdais	
Esu supažindinta(-as) su grupės taisyklėmis	
Mano vaikas mokykloje dalinasi žaislais, knygelėmis	
Mano vaikas pastebi, kai kitas vaikas grupėje yra liūdnas, nusiminęs, kai jam reikalinga pagalba	
3 sritis – <i>Ugdymo(si) aplinka</i>	
Grupės fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams	3.1. Fizinė aplinka
Grupės aplinka estetiška, neperkrauta, primena namų aplinką	
Grupės aplinkoje gausu vaizdinės informacijos (<i>plakatu, žemėlapių, knygų, nuotraukų ir kt.</i>)	
Vaikų darbai eksponuojami grupės / mokyklos aplinkoje	
Mokyklos kieme yra vaikų žaidimų aikštelės, kurių įranga tvarkinga, saugi	
Mokyklos lauko erdvės pritaikytos visapusiškam vaikų ugdymuisi	
Mano vaikas pasitiki mokytoju, žino, kad jis pagelbės, kai tik prireiks jo pagalbos	3.2. Socialinė-emocinė aplinka
Užtikrinamas vaikų gyvenimo mokykloje ir namuose tęstinumas (<i>vaikai gali iš namų atsinešti mėgstamus žaislus, kurie padeda jiems užmigti ar nusiraminti ir pan.</i>)	
Mokykloje puoselėjamos tradicijos, organizuojamos bendros su tėvais šventės (<i>gimtadienių, valstybinės, kalendorinės ir pan.</i>)	
Mokykloje organizuojamos bendros su tėvais išvykos, renginiai	
Mokykloje sudarytos sąlygos mano vaiko poreikių tenkinimui ir gabumų plėtojimui	3.3. Pažintinė aplinka
Ugdymosi erdvių kūrimas ar modifikavimas aptariamam kartu su tėvais	
Grupėje yra vaikų amžiui tinkamų skirtingos paskirties priemonių, IKT	
Mano vaikas mokykloje skatinamas domėtis savo šeimos istorija, tradicijomis	
6 sritis – <i>Bendradarbiavimas su vaikų šeimomis</i>	
Mokytojas kviečia tėvus į grupę vesti ugdomąjį renginį (papasakoti apie savo profesijas, mėgstamas veiklas ir vaikystės knygas, keliones ir kt.)	6.1. Šeimos kultūros pažinimas
Bendrų veiklų metu sudaro galimybes šeimoms geriau pažinti vieni kitus	
Mokytojas skatina tėvus keistis informacija gyvai ir interneto forumuose	
Susidūrus su sunkumais, mokytojas parodo empatiją ir rūpestį, nuramina, pateikia informacijos, idėjų ar pasiūlo pagalbą	

Klausimyno tėvams teiginiai	Rodikliai
6 sritis – Bendradarbiavimas su vaikų šeimomis	
Bendraudamas su mokytoju suteikiu informacijos apie savo vaiko stiprybes ir pomėgius	6.2. Partnerystė su šeima
Su mokytoju aptariu vaiko pasiekimus ir daromą pažangą	
Mokytojas informuoja mane apie vaikui kylančias problemas ir aiškinasi kaip jas sprendžiame	
Mokytojas reguliariai informuoja mane apie vaiko pasiekimus, daromą pažangą	
Informacija apie vaiko pasiekimus ir pažangą suteikiama vadovaujantis konfidencialumo principu	
Mokytojas su manimi visada elgiasi etiškai, pagarbiai	
Mokytojas gerbia mano šeimos privatumą ir tik gavęs sutikimą, dalinasi informacija apie vaiką su kitais specialistais	
Mokytojas leidžia susipažinti tik su mano vaiko pasiekimų aplanku ar kitais asmeniniais duomenimis	
Mokytojas aptaria su tėvais numatomus ugdymo tikslus, ugdymo programą, naudojamus metodus, bendras taisykles, kurių reikėtų laikytis, atėjus į grupę, kokiais būdais ir koku dažnumu bus keičiamasi informacija	
Mokytojas kviečia tėvus dalyvauti rengiant grupės veiklos planus	
Kartu su mokytoju aptariame trumpalaikius ir ilgalaikius vaiko ugdymosi tikslus	
Su mokytoju sutariame, koku dažnumu ir kokios apimties gausiu informaciją apie vaiko pasiekimus ir daromą pažangą	
Mokykloje vykdomos tėvų švietimo programos, dalijamasi pedagogine literatūra, nuorodomis į naudingus informacijos šaltinius	
Esu informuotas apie mokytojo naudojamą veiksmingą ugdymo strategijas ir priemones	
Esant poreikiui, mano vaikas gali gauti reikalingą mokykloje dirbančių specialistų pagalbą	
Tėvai yra informuoti apie vaikui naudingas paslaugas ir už mokyklos ribų	
7 sritis – Besimokančios organizacijos kultūra	
Mokykla yra kūrybinga, taiko švietimo naujoves, dalyvauja įvairaus lygio projektuose	7.1. Mokyklos veiklos vadyba
Tėvai kviečiami dalyvauti rengiant strateginius, metinius planus, ugdymo programą, ugdomosios veiklos planus	
Mokykloje įgyvendinamos vaikams ir tėvams skirtos priemonės vaikų adaptacijos laikotarpiui / perėjimui į pradinį ugdymą palengvinti	
Tėvai dalyvauja mokyklos veiklos įsivertinime	
Su tėvais tariamasi dėl mokyklos veiklos tobulinimo	
Tėvai supažindinami su mokyklos veiklos įsivertinimo / išorinio vertinimo rezultatais	
Mokyklos savivalda aktyvi	7.4. Mokyklos savivalda
Mokyklos savivaldoje sprendimai priimami skaidriai	
Mokykla renka vaikų / tėvų pasiūlymus, kaip gerinti mokyklos aplinką, ugdymo procesą, bendradarbiavimo būdus	

Tikslinės grupės diskusijos klausimų gairės, įsivertinant Besimokančios organizacijos kultūros sritį

Tikslinės grupės diskusijos **tikslas** – surinkti unikalios mokyklos duomenis, pagrindžiančius besimokančios organizacijos kultūros (7-osios vertinimo srities) raiškos požymius.

Trukmė – 1–2 val.

Vieta – posėdžių kambarys ar nedidelė salė, kad dalyviai galėtų patogiai susėsti ratu.

Rekomenduojama diskusijos dalyvių pasisakymus ne protokoluoti, užrašinėti ranka, bet daryti diskusijos garso įrašą. Tam būtina gauti diskusijos dalyvių sutikimą.

Pasibaigus tikslinės grupės diskusijai, įsivertinimo grupė išklauso garso įrašą, apibendrina ir dokumentuoja gautą informaciją, pateikia įsivertinimo apibendrinimą.

Pagrindiniai klausimai, skirti tikslinei diskusijos grupei:

1. Kokie yra konkretūs mūsų mokyklos veiklos pavyzdžiai apie tai, kaip mes kūrėme savo mokyklos ikimokyklinio ugdymo programą?
2. Kokie galėtų būti konkretūs veiklos pavyzdžiai, atspindintys mokyklos bendruomenei svarbias vertybes įgyvendinant mokyklos misiją / strateginį planą? Kaip mokyklos bendruomenė prisideda prie mokyklos misijos strateginio plano tikslų įgyvendinimo?
3. Kaip mokyklos bendruomenė gerina ugdymo kokybę, kaip priimami sprendimai dėl kokybės gerinimo?
4. Kokie konkretūs ypatumai būdingi mokyklos mokytojams tobulinant profesines kompetencijas, kaip skleidžiasi lyderystė mokymuisi?
6. Kokius įrodymus galime pateikti apie mokyklos gyvenimo situacijas, kuriose būtų ryškus mokyklos savivaldos lygmuo?

Žemiau lentelėse esantys klausimai galėtų būti kaip pagalbiniai, patikslinimui išsakomoms mokyklos bendruomenės mintims.

7.1. Mokyklos veiklos vadyba

Kriterijai	Klausimai
7.1.1. Strateginiai, metiniai planai, ugdymo programos, susitarimai dėl vaikų pasiekimų vertinimo grindžiami bendrai apmąstytu mokytojų, vaikų, tėvų, socialinių partnerių sutarimu .	Kaip buvo kuriama ikimokyklinio ugdymo programa? Kas dalyvavo? Ką žinome apie mokyklos strateginių ir metinių planų tikslus ir uždavinius? Kaip jie atsispindi jūsų darbe? Kaip įstaigoje organizuojamas vaikų pasiekimų vertinimas ir rezultatų aptarimas?
7.1.2. Mokykloje planuojamos ir įgyvendinamos vaikams, darbuotojams ir tėvams skirtos priemonės vaikų adaptacijos laikotarpiui, perėjimui į pradinį ugdymą palengvinti.	Kokie yra konkretūs mokyklos veiklos pavyzdžiai, susiję su vaikams ir jų tėvams teikiama pagalba adaptacijos laikotarpiais (vaikui pradėjus lankyti mokyklą, pereinant iš lopšelio grupės į ikimokyklinę grupę) ir perėjimui į pradinį ugdymą.
7.1.3. Mokyklai būdinga bendravimo ir bendradarbiavimo su socialiniais partneriais kultūra.	Kokie yra mūsų mokyklos socialiniai partneriai? Kaip jie įsijungia į mokyklos gyvenimą? Kaip mokykla bendradarbiauja su arčiausiai mokyklos esančiomis institucijomis?
7.1.4. Mokykla atvira pokyčiams , dalyvauja švietimo kokybės gerinimo projektuose.	Kokie mūsų įstaigoje įvyko pokyčiai? Kas buvo jų iniciatoriai? Kas juos įgyvendina? Kokie pasiekti rezultatai? Kokiuose projektuose mūsų bendruomenė dalyvauja siekdama gerinti ugdymo kokybę?

7.2. Nuolatinis profesinis tobulėjimas

Kriterijai	Klausimai
7.2.1. Mokytojai apmąsto ir įsivertina savo pedagoginės praktikos efektyvumą bei siekia gauti grįžtamąjį ryšį iš kitų kolegų, o prireikus stengiasi patobulinti savo pedagoginę praktiką.	Kaip mokykloje reflektuojame savo pedagoginę veiklą? Kaip dalinamės gerąja patirtimi? Kas yra stipru, o kas tobulintina? Kaip teikiamas grįžtamasis ryšys kolega kolegai?
7.2.2. Mokytojai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitais specialistais , siekdami pagerinti tiek savo pedagoginę praktiką, tiek ir ugdymo kokybę apskritai.	Kaip mūsų mokykloje vyksta bendradarbiavimas su kitais švietimo pagalbos specialistais? Kuo šis bendradarbiavimas jums buvo naudingas? Kaip galėtume pagerinti šį bendradarbiavimą dėl vaikų ugdymo kokybės?

7.3. Lyderystė mokymuisi

Kriterijai	Klausimai
7.3.1. Mokytojų lyderystė pripažįstama ir palaikoma .	Ar kiekvieno mokytojo pasiūlymai buvo aptarti? Ar buvo priimtos naujos, reikalingos, nors ir ne iš karto įgyvendinamos idėjos?
7.3.2. Mokyklai būdingas atviras dialogas dėl ugdymo kokybės ir tarpusavio pagalba .	Kaip mūsų mokykloje susitariama... ... dėl ugdymo turinio, metodų, vertinimo, priemonių. ... dėl pagalbos vaikams, įveikiant ugdymosi sunkumus. ... dėl ugdymo proceso. ... dėl pagalbos kolegoms.

7.4. Mokyklos savivalda

Kriterijai	Klausimai
7.4.1. Mokyklos valdyme atstovaujami visų mokyklos bendruomenės narių interesai, savivaldos atstovai renkami atvirai ir skaidriai.	Kaip ir ar tinkamai yra renkami mokyklos savivaldos nariai, kokie yra jų darbai? Kaip ir ar tinkamai mokykloje rūpinamasi visos bendruomenės narių poreikiais?
7.4.2. Mokykloje yra sistema, kaip priimami sprendimai , svarbūs tiek mokyklos ateities siekiam, tiek kasdieniam gyvenimui mokykloje.	Kaip priimami sprendimai dėl veiklos prioritetų? Kaip sprendžiami kylantys sunkumai kasdieninėje mokyklos veikloje?
7.4.3. Tobulinant mokyklą atsižvelgiama į tėvų ir vyresniųjų vaikų nuomonę.	Kaip mokykla bendradarbiauja su vaikų tėvais? Kaip galėtume patobulėti šioje srityje? Kokios tėvų iniciatyvos buvo įgyvendintos? Kokia yra vaikų nuomonė apie mokyklą? Kaip mes galėtume į ją atsižvelgti?

**Įsivertinimo (refleksijos) forma mokytojams, skirta įsivertinti konkrečias vertinamas sritis, vykdant teminį įsivertinimą
(1–6 sritys vertinamos mokytojų refleksijos pagrindu.**

7 sritys vertinama informacijos, gautos apklausų ir tikslinių grupių diskusijų pagrindu)

Mokytojas: _____

Vaikų skaičius grupėje: _____ Vaikų amžius: _____ Vaikų su spec. ugdymosi poreikiais skaičius: _____

Įsivertinimo (refleksijos) pildymo instrukcija:

1. Atlikdami tam tikros srities ar jos rodiklių įsivertinimą, pirmiausia, **įsigilinkite į svarbiausius konkrečios srities aspektus**, pateiktus šios metodikos skirsniuose (2.1–2.7).
2. Perskaityę kiekvieną kriterijų (1.1.1; 1.1.2 ir t.t.) **pagalvokite, kokia to kriterijaus raiška būdinga Jūsų darbui/ Jūsų grupės veiklai**. Reflektuojant savo pedagoginę praktiką būkite atviras savo patirčiai ir jausmams, nebijokite sau įvardinti tiek malonius, tiek ir nemalonus dalykus.
3. **Prie kiekvieno kriterijaus** (1.1.1; 1.1.2 ir t.t.) lentelės skiltyje „Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas“ **pateikite įrodymus**, kurie būtų būdingi nurodytam kriterijui ir atspindėtų nurodyto kriterijaus raišką. Įrodymai gali būti pateikiami, remiantis skirtingais šaltiniais: mokytojo aplanke surinkta medžiaga, tėvų apklausa, vaikų pasiekimų vertinimo rezultatais, vaikų nuomone ir t. t.
4. Parašę įrodymus, **įsivertinkite kriterijų** remiantis tokiais **kokybės lygmenimis**:
 - 3 – veiklos kokybė *labai gera*: pateikėte įrodymus, kad Jūsų darbui / grupės veiklai būdinga aiški, nuosekli, stipri vertinamo aspekto raiška.
 - 2 – veiklos kokybė *gera*: pateikėte įrodymus, kad Jūsų darbui / grupės veiklai būdinga vertinimo aspekto raiška, bet ji dar turėtų būti tobulinama apimtimi (fiksota ne visose veiklos situacijose). Veiklos kokybė galėtų būti tobulinama.
 - 1 – veiklos kokybė *minimali*: pateikėte įrodymus, kad Jūsų darbui / grupės veiklai būdinga vertinamo aspekto raiška yra nežymi (tik pavieniai ženklai, pasireiškė tik tam tikroje situacijoje), veiklos kokybė turi būti tobulinama.
 - 0 – veiklos kokybė *nepriimtina* – nepateikėte įrodymų, kad Jūsų darbui/grupės veiklai būdinga vertinamo aspekto raiška arba nustatėte, kad ji yra neigiama, tai yra veiklos kokybė yra nepakankama ir turi būti iš esmės tobulinama.
5. Užpildę kiekvieno rodiklio lentelę, **reflektuokite**: *kas Jums gerai sekasi, ką norėtumėte patobulinti, ką konkrečiai galėtumėte padaryti per artimiausias savaites?*
6. Įsivertinę visą sritį **reflektuokite**: *kokia patirtimi galėtumėte pasidalinti su kolegomis ir kokios pagalbos norėtumėte sulaukti iš kolegų?*

7. KRITERIJAI PAŽYMĖTI (NL) nevertinami lopšelio grupėse, kuriose vaikų amžius iki 3 metų.

1 SRITIS – VAIKO GEROVĖ

1.1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas

3 – aiški, nuosekli, stipri raiška,

1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai),

2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe

0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
1.1.1. Bendra grupės atmosfera pozityvi, grįsta maloniu bendravimu ir bendradarbiavimu.					
1.1.2. Fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams.					
1.1.3. Vaikai su manimi ir draugais kalbasi apie jausmus , mokosi atpažinti, įvardinti ir tinkamai reikšti emocijas.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

1.2. Mokytojo sąveika su vaikais

- 3 – aiški, nuosekli, stipri raiška, 2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai), 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
1.2.1. Skiriu reikiamą dėmesį kiekvienam vaikui , remdamasis jo stipriosiomis pusėmis ir skatindamas jį ugdytis.					
1.2.2. Vaikai pasitiki savo jėgomis, didžiuojasi savo individualumu ir unikaliomis savybėmis.					
1.2.3. Kuriu socialines sąveikas grupėje , kurios skatina vaikus savarankiškai veikti, konstruktyviai bendradarbiauti.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

1.3. Vaikų tarpusavio sąveika

3 – aiški, nuosekli, stipri raiška,
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai),

2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
1.3.1. Vaikai žino , kokio elgesio iš jų tikimasi, dalyvauja grupės taisyklių kūrimo ir mokosi jų laikytis.					
1.3.2. Vaikai nebijo klysti , geba drąsiai ir tinkamai išsakyti savo nuomonę ir dalyvauti priimant sprendimus grupėje.					
1.3.3. Vaikai mokosi bendradarbiauti ir pagal savo amžių bendradarbiauja tarpusavyje , kartu konstruodami žinias ir padėdami vienas kitam.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

1.4. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti

3 – aiški, nuosekli, stipri raiška,
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai),

2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
1.4.1. Savo kalboje ir veikloje vengiu stereotipų .					
1.4.2. Ugdymo(si) aplinka ir veikla pritaikyta skirtingų ugdymosi poreikių vaikams; modifikuoju fizinę aplinką ir veiklas, teikiu pagalbą, atsižvelgdamas į situacines vaikų reikmes .					
1.4.3. Stebiu vaikų fizinę ir psichikos sveikatą, atpažįstu netinkamo elgesio su vaiku ar vaiko nepriežiūros požymius, turinčius poveikio vaiko sveikatai, ir apie tai informuoju vaiko gerovės komisiją.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

Srities VAIKO GEROVĖ bendras įsivertinimas:

Kokia patirtimi galėčiau pasidalinti su kolegomis? _____

Kokios pagalbos norėčiau iš kolegų? _____

2 SRITIS – UGDYMASIS

2.1. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats)

3 – aiški, nuosekli, stipri raiška,
1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai),

2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
2.1.1. Vaikai savo iniciatyva pasirenka veiklą ir priemones, įsitraukia į veiklą ir ją plėtoja.					
2.1.2. Vaikai kreipiasi į mane pagalbos, kai patys nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

2.2. Patirtinė vaiko veikla

- 3 – aiški, nuosekli, stipri raiška, 2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai), 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
2.2.1. Vaikai drąsiai tyrinėja, eksperimentuoja.					
2.2.2. Vaikai naudoja įvairius patirties kaupimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), skatinančius juos tyrinėti, eksperimentuoti, savarankiškai domėtis ir būti kūrybingiems (NL).					
2.2.3. Vaikai dalinasi savo turimomis žiniomis, patirtimi, idėjomis (NL).					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

2.3. Žaidimas

- 3 – aiški, nuosekli, stipri raiška, 2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai), 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
2.3.1. Dienos metu skiriu laiko įvairiems vaikų žaidimams, kaip pagrindinei vaikų raidą ir ugdymąsi skatinančiais veiklai .					
2.3.2. Vaikai patys inicijuoja , planuoja ir aptaria savo žaidybinę patirtį (NL).					
2.3.3. Vaikai žaidžia skirtingo tipo žaidimus (pagal amžių, pomėgius, situaciją).					
2.3.4. Grupėje vyrauja grupiniai žaidimai , patiriamos malonios akimirkos (NL).					
2.3.5. Vaikai nevengia įtraukti suaugusiųsius ir jie žaidžia kartu.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

Srities UGDYMASIS bendras įsivertinimas:

Kokia patirtimi galėčiau pasidalinti su kolegomis? _____

Kokios pagalbos norėčiau iš kolegų? _____

3 SRITIS – UGDYMO(SI) APLINKA

3.1. Fizinė aplinka

- 3 – aiški, nuosekli, stipri raiška, 2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai), 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
3.1.1. Ugdymo(si) aplinka yra patogi ir skatinanti imtis įvairios veiklos, individualiai, mažomis grupelėmis ar su visais grupės vaikais					
3.1.2. Ugdymo(si) aplinka suskirstyta į logiškai apibrėžtas mažesnes erdves (pagal ugdomas kompetencijas, veiklos centrus, kampelius ar kt.) su tam tikrai veiklai tinkamomis priemonėmis, skatinančiomis tyrinėti, žaisti ir ugdytis.					
3.1.3. Aplinkoje įrengtos erdvės atsipalaidavimui ir ramybei, kur vaikai gali pabūti vieni ir pailsėti.					
3.1.4. Užtikrinu, kad kiekvieną dieną teisės aktais nustatytą laiką, vaikai praleistų gryname ore ; mokyklos lauko erdvės panaudojamos visapusiškai vaikų ugdymuisi.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

3.2. Socialinė-emocinė aplinka

3 – aiški, nuosekli, stipri raiška,
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai),

2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
3.2.1. Kuriu su kiekvienu vaiku prieraišų individualų santyki (palaikau akių kontaktą, ramią ir dėmesingą veido išraišką, bendrauju balso tonu, reiškiančiu susidomėjimą, rūpestį ir supratimą, pasitelkiu atvirumą ir susidomėjimą rodančią kūno kalbą).					
3.2.2. Aplinka yra turtinga įvairių socialinių sąveikų situacijomis (su kitais grupės vaikais, su tėvais, su kitais bendruomenės nariais).					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

3.3. Pažintinė aplinka

- 3 – aiški, nuosekli, stipri raiška, 2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai), 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
3.3.1. Vaikai mokosi saugoti aplinką, ir turi praktinių galimybių prisidėti prie aplinkos puoselėjimo (NL).					
3.3.2. Vaikai dalyvauja planuojant, kuriant ir prižiūrint grupės aplinką (NL).					
3.3.3. Vaikai naudoja jų amžiui tinkamas skirtingos paskirties priemones, informacines ir komunikacines technologijas.					
3.3.4. Siekdamas praturtinti vaikų ugdymąsi ir skatindamas jų socializaciją, naudoju už mokyklos sienų esančius bendruomenės išteklius ir į grupę kviečiu bendruomenės narius.					
3.3.5. Ugdymo(si) aplinka skatina vaikus nevengti tam tikros jų amžiui tinkamos ugdymo(si) rizikos .					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

Srities UGDYMO SI APLINKA bendras įsivertinimas:

Kokia patirtimi galėčiau pasidalinti su kolegomis? _____

Kokios pagalbos norėčiau iš kolegų? _____

4 SRITIS – UGDYMO STRATEGIJOS

4.1. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai

- 3 – aiški, nuosekli, stipri raiška, 2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai), 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
4.1.1. Grupėje taikau kasdienes vaikams įprastas veiklas , kurios padeda ugdytis vaikų savireguliaciją ir savarankiškumą.					
4.1.2. Vadovaujuosi dialogiško bendravimo principu , grupėje palaikydamas ir inicijuodamas nuolatinis dialogus tarp vaikų bei tarp vaikų ir suaugusiųjų, tokiu būdu skirdamas nuolatinį dėmesį kaupiamai vaikų patirčiai.					
4.1.3. Vaikai turi galimybių rinktis ir priimti sprendimus , susijusius su ugdymo(si) procesu bei kitomis situacijomis, ir suvokia priimtų sprendimų pasekmes (NL).					
4.1.4. Modeliuoju ir taikau strategijas, skatinančias prasmingą vaikų bendradarbiavimą ir tarpusavio paramą (NL).					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

4.2. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą

3 – aiški, nuosekli, stipri raiška,

2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe

1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai),

0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
4.2.1. Naudoju įvairias aktyvaus ugdymo strategijas, kurios holistiškai aprėpia visas vaikų ugdymosi sritis.					
4.2.2. Siūlau veiklas, kurios skatina vaikų susidomėjimą ir kelia jiems naujų iššūkių, žadina kūrybingumą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, padeda savarankiškai ieškoti atsakymų, spręsti problemas.					
4.2.3. Vertinu vaikų įsitraukimo į ugdymosi procesą lygį ir, prireikus, tinkamai pritaikau veiklas, siekdamas, kad visi vaikai aktyviai dalyvautų ugdymosi procese ir pasiektų pažangą.					
4.2.4. Taip integruoju ugdymosi patirtis , kad vaikai akivaizdžiai matytų ryšius tarp išmoktų sąvokų ir jų kasdienės patirties ir gebėtų įgytas žinias pritaikyti realiose situacijose.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

4.3. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą

3 – aiški, nuosekli, stipri raiška,
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai),

2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
4.3.1. Žaidimą vertinu kaip ugdymo(si), tyrinėjimų, atradimų, įsitraukimo ir džiaugsmo šaltinį.					
4.3.2. Taikau strategijas , skatinančias vaikų amžiui ir raidos etapui tinkamą žaidybines patirtį.					
4.3.3. Reikalui esant įsitraukiu į vaikų žaidimus.					
4.3.4. Palaikau žaidimų įvairovę grupėje (pagal amžių, pomėgius, situaciją).					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

Srities UGDYMO STRATEGIJOS bendras įsivertinimas:

Kokia patirtimi galėčiau pasidalinti su kolegomis? _____

Kokios pagalbos norėčiau iš kolegų? _____

5 SRITIS – PASIEKIMŲ VERTINIMAS IR UGDYMO PLANAVIMAS

5.1. Pasiekimų vertinimas

- 3 – aiški, nuosekli, stipri raiška, 2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai), 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
5.1.1. Sistemiškai stebiu ir fiksuoju vaikų pasiekimus, dokumentuoju vaikų daromą pažangą; lyginu ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais , viešai nelyginu vaikų pasiekimų tarpusavyje.					
5.1.2. Ugdau vaikų gebėjimą vertinti savo ir kitų vaikų veiklą, elgesį ir darbus (NL).					
5.1.3. Dalijuosi informacija apie vaiko daromą pažangą su šeimos nariais.					
5.1.4. Į vertinimo ir planavimo procesą įtraikiu švietimo pagalbos ir kitus specialistus , siekdamas suteikti veiksmingą ir tikslingą pagalbą.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

5.2. Ugdymo planavimas

- 3 – aiški, nuosekli, stipri raiška, 2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai), 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
5.2.1. Aptariu su tėvais vaiko amžiaus tarpsniui realius lūkesčius , atsižvelgdamas į individualias vaiko galias ir skirtingą ugdymosi patirtį ir kartu sutariame dėl trumpalaikių ir ilgalaikių individualių ugdymosi tikslų.					
5.2.2. Planuoju ugdymą(si), remdamasis žiniomis apie vaikų jau turimus gebėjimus, nuostatas, žinias ir supratimą, jų individualius ugdymosi poreikius ir siekdamas vaikų ugdymosi pasiekimų augimo.					
5.2.3. Planuodamas išlaikau pusiausvyrą tarp individualios veiklos, darbo mažose grupėse ir visos grupės ugdomosios veiklos.					
5.2.4. Išlaikau pusiausvyrą tarp iš anksto suplanuotos ir vaikų pasiūlytos veiklos (NL).					
5.2.5. Mano parengtas ilgalaikis planas yra nuoseklus (savaitinių planų tarpusavio tęstinumas), paremtas savo veiklos refleksija , derantis su ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų tikslais.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

Srities PASIEKIMŲ VERTINIMAS IR UGDYMO PLANAVIMAS bendras įsivertinimas:

Kokia patirtimi galėčiau pasidalinti su kolegomis? _____

Kokios pagalbos norėčiau iš kolegų? _____

6 SRITIS – BENDRADARBIAVIMAS SU VAIKŲ ŠEIMOMIS

6.1. Šeimos kultūros pažinimas

3 – aiški, nuosekli, stipri raiška,
1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai),

2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
6.1.1. Gerbiu kiekvieną šeimą , kviečiu šeimos narius bendradarbiauti, parodau, kad jie yra laukiami ir randu būdų, kaip juos įtraukti į vaikų ugdymosi procesą.					
6.1.2. Ugdymo turinio ir vaikų ugdymosi patirties turtinimui panaudoju turimas žinias apie vaikų šeimų kultūrinę įvairovę .					
6.1.3. Suteikiu vaikų šeimų nariams galimybes mokytis vieniems iš kitų ir teikti tarpusavio pagalbą.					
6.1.4. Užtikrinu informacijos apie šeimas ir vaikus konfidencialumą .					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

6.2. Partnerystė su šeima

3 – aiški, nuosekli, stipri raiška,
 1 – raiška yra nežymi (pavieniai ženklai),

2 – nustatyta raiška, bet ji turėtų būti tobulinama apimtimi ir kokybe
 0 – nenustatyta raiška / ji neigiama

Kokybės lygis	0	1	2	3	Įrodymai, pastebėjimai, veiklos kokybės įsivertinimo pagrindimas
6.2.1. Supažindinu šeimas su ugdymo programa, artimiausiais tikslais ir tariuosi dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti.					
6.2.2. Suteikiu žinių ir dalinuosi idėjomis su tėvais ir kitais šeimų nariais, siekdamas sustiprinti tėvų kompetencijas , kad jie galėtų namuose sukurti stimuliuojančią ugdomąją aplinką.					
6.2.3. Padedu šeimoms gauti jų vaikų ugdymui(si) reikalingos informacijos apie išteklius ir paslaugas tiek esančias mokykloje, tiek ir už mokyklos ribų.					

Kas man gerai sekasi? _____

Ką norėčiau patobulinti? _____

Ką planuoju pagerinti artimiausiomis savaitėmis? _____

Srities BENDRADARBIAVIMAS SU VAIKŲ ŠEIMOMIS bendras įsivertinimas:

Kokia patirtimi galėčiau pasidalinti su kolegomis? _____

Kokios pagalbos norėčiau iš kolegų? _____

IKIMOKYKLINIO IR (AR) PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAS VYKLANČIOS MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS
VISŲ MOKYTOJŲ ĮSIVERTINIMŲ, GAUTŲ REFLEKSIJŲ METU, SUVESTINĖ

Mokyklos pavadinimas: _____

Įsivertinimo pradžia - pabaiga: _____

KRITERIJAI PAŽYMĖTI (NL) nevertinami lopšelio grupėse, kuriose ugdomi vaikai iki 3 metų amžiaus.

Skačiuojant mokyklos vidurkį, lopšelio grupėse NL pažymėtų kriterijų grafoje įrašomas „-“ ir vidurkis skaičiuojamas dalinant iš likusių (nepažymėtų NL) kriterijų skaičiaus.

1. SRITIS – VAIKO GEROVĖ

1.1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas

Mokytojas	1.1.1	1.1.2	1.1.3	Rodiklio įsivertinimo vidurkis

Mokyklos vidurkis: _____

1.2. Mokytojo sąveika su vaikais

Mokytojas	1.2.1	1.2.2	1.2.3	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

1.3. Vaikų tarpusavio sąveika

Mokytojas	1.3.1	1.3.2	1.3.3	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

1.4. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti

Mokytojas	1.4.1	1.4.2	1.4.3	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

BENDRAS SRITIES VAIKŲ GEROVĖ ĮSIVERTINIMAS: _____

2. SRITIS – UGDYMASIS

2.1. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats)

Mokytojas	2.1.1	2.1.2	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

2.2. Patirtinė vaiko veikla

Mokytojas	2.2.1	2.2.2 (NL)	2.2.3 (NL)	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

2.3. Žaidimas

Mokytojas	2.3.1	2.3.2 (NL)	2.3.3	2.3.4 (NL)	2.3.5	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

BENDRAS SRITIES UGDYMASIS ĮSIVERTINIMAS: _____

3. SRITIS – UGDYMO(SI) APLINKA

3.1. Fizinė aplinka

Mokytojas	3.1.1	3.1.2	3.1.3	3.1.4	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

3.2. Socialinė-emocinė aplinka

Mokytojas	3.2.1	3.2.2	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

3.3. Pažintinė aplinka

Mokytojas	3.3.1 (NL)	3.3.2 (NL)	3.3.3	3.3.4	3.3.5	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

BENDRAS SRITIES UGDYMO(SI) APLINKA ĮSIVERTINIMAS: _____

4 SRITIS – UGDYMO STRATEGIJOS

4.1. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai

Mokytojas	4.1.1	4.1.2	4.1.3 (NL)	4.1.4 (NL)	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

4.2. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą

Mokytojas	4.2.1	4.2.2	4.2.3	4.2.4	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

4.3. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą

Mokytojas	4.3.1	4.3.2	4.3.3	4.3.4	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

BENDRAS SRITIES UGDYMO STRATEGIJOS ĮSIVERTINIMAS: _____

5 SRITIS – PASIEKIMŲ VERTINIMAS IR UGDYMO PLANAVIMAS

5.1. Pasiekimų vertinimas

Mokytojas	5.1.1	5.1.2 (NL)	5.1.3	5.1.4	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

5.2. Ugdymo planavimas

Mokytojas	5.2.1	5.2.2	5.2.3	5.2.4 (NL)	5.2.5	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

BENDRAS SRITIES PASIEKIMŲ VERTINIMAS IR UGDYMO PLANAVIMAS ĮSIVERTINIMAS: _____

6 SRITIS – BENDRADARBIAVIMAS SU VAIKŲ ŠEIMOMIS

6.1. Šeimos kultūra

Mokytojas	6.1.1	6.1.2	6.1.3	6.1.4	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

6.2. Partnerystė su šeima

Mokytojas	6.2.1	6.2.2	6.2.3	Rodiklio įsivertinimas

Mokyklos vidurkis: _____

BENDRAS SRITIES BENDRADARBIAVIMAS SU VAIKŲ ŠEIMOMIS ĮSIVERTINIMAS: _____

Vaiko stebėjimo gairės, įsivertinant vaiko savijautą ir įsitraukimą į veiklas

Gairės parengtos pagal šaltinį: Laevers, F. (Ed.) (2005). *SiCs [ZiKo]. Well-being and Involvement in Care A Process-oriented Self-evaluation Instrument for Care Settings*. Prieiga per internetą: <https://www.kindengezin.be/img/sics-ziko-manual.pdf>

Belgijos Liuveno universiteto profesorius dr. Ferre Laevers teigia, kad yra du pagrindiniai veiksniai, darantys įtaką vaiko ugdymosi sėkmei ankstyvojo ugdymo institucijoje: tai gera vaiko savijauta ir įsitraukimo į veiklą laipsnis. Šilti ir stimuliuojantys santykiai grupėje sukuria palankią atmosferą vaiko naujų žinių konstravimui, vaikas jaučiasi saugus, nebijo klysti, paprašyti mokytojo ar bendraamžio pagalbos, iškilus sunkumams.

Dr. Ferre Laevers, vertinant pedagogo veiklos kokybę, siūlo įvertinti vaiko gerą savijautą (angl. *well-being*) ir įsitraukimą į veiklas (angl. *involvement*), naudojant žemiau pateiktą matavimo skalę.

Procedūra. Vaikas stebimas 2–3 minutes ir tuoj pat fiksuojamas jo geros savijautos ir įsitraukimo į veiklas lygis.

Geros savijautos lygis	Geros savijautos požymiai
1. Labai žemas	Vaikas akivaizdžiai rodo nepasitenkinimo požymius, tokius kaip verkimas, šaukimas. Jis gali atrodyti nuskriaustas, liūdnas, išsigandęs ar piktas. Vaikas nesidomi aplinkoje esančiais žaislais, priemonėmis, vengia kontakto. Vaikas gali elgtis agresyviai, žaloti save / kitus.
2. Žemas	Vaiko laikysena, veido išraiška ir veiksmai rodo, kad jis nesijaučia jaukiai. Tačiau nepasitenkinimo požymiai yra mažiau išreikšti nei esant 1 lygiui. Negerumo požymiai nepasireiškia visą laiką.
3. Vidutinis	Vaiko laikysena neutrali. Veido išraiška ir laikysena rodo mažai arba nerodo jokių emocijų. Nėra jokių ženklų, rodančių liūdesį ar malonumą, pasitenkinimą ar nepasitenkinimą.
4. Aukštas	Vaikas demonstruoja akivaizdžius pasitenkinimo požymius (išvardintus 5 lygyje). Tačiau šie požymiai nėra nuolatiniai ir vienodo intensyvumo.
5. Labai aukštas	Vaikas atrodo laimingas ir linksmas, šypsosi, yra spontaniškas, išraiškingas, yra atsipalaidavęs, nerodo jokių streso ar įtampos požymių, yra pilnas energijos, pasitikintis savimi.

Įsitraukimo į veiklas lygis	Įsitraukimo į veiklas požymiai
1. Labai žemas	Veikla yra paprasta, neįtraukianti, pasyvi. Vaikas atrodo nuobodžiaujantis, neturintis energijos. Jis gali žiūrėti į vieną tašką arba dairytis, kad pamatytų, ką daro kiti.
2. Žemas	Vaikas dažnai nutraukia savo veiklą. Jis gali užsiimti veikla tam tikrą laiką, kai jis stebimas, tačiau bus ir neveikimo momentų, kai jis žiūrės į šalis arba bus išsiblaškęs, stebės, kas vyksta aplinkui.
3. Vidutinis	Tam tikrą laiką vyksta nenutrūkstama veikla. Vaikas yra užsiėmęs šia veikla, tačiau ji yra pakankamai įprasta, rutininė. Yra nedaug tikro susidomėjimo ženklų. Vaikas daro tam tikrą pažangą, atlikdamas šią veiklą, bet nerodo daug susidomėjimo, nėra labai susikaupęs ir gali būti lengvai išsiblaškytas.
4. Aukštas	Nenutrūkstanti veikla su intensyviomis akimirkomis. Vaiko veikla intensyvi ir jis yra susidomėjęs tuo, ką daro. Vaikas nėra lengvai išsiblaškomas, atitraukiamas nuo veiklos.
5. Labai aukštas	Vaikas rodo nuolatinį ir intensyvų aktyvumą, demonstruodamas didžiausią įsitraukimą. Jis yra susikaupęs, kūrybingas, energingas ir atkakliai siekiantis savo veiklos tikslo.

Vaiko savijautos ir įsitraukimo duomenis galima fiksuoti žemiau pateiktoje lentelėje. Tai padėtų sistemingai rinkti duomenis.

Data ir laikas	Kuo vaikas užsiima	Savijautos lygis	Įsitraukimo lygis	Kaip pagerinti vaiko savijautą ir įsitraukimą į veiklą

Analizuojant gautus duomenis, būtina atkreipti dėmesį į veiksnius, kurie gali daryti įtaką vaiko gerovės laipsniui ir įsitraukimo lygiui. Šie veiksniai yra:

- platus pasirinkimų spektras,
- pozityvi atmosfera grupėje,
- vaikams sudaryta galimybė imtis iniciatyvos,
- pedagogo organizaciniai gebėjimai,
- empatiškas pedagogo požiūris į vaikus.

Siekiant geros vaikų savijautos ir aukšto įsitraukimo lygio, pedagogams patartina:

- Grupės erdvę suskirstyti į veiklos centrus.
- Nuolat atnaujinti priemones ir stebėti, kaip jos naudojamos.
- Pasiūlyti daug atviro tipo priemonių ir veiklų.

- Sistemingai vykdyti vaikų įsitraukimo į veiklas stebėjimą ir atitinkamai stimuliuoti jų veiklą.
- Sudaryti galimybes vaikams rodyti iniciatyvą, tuo pat metu laikantis susitarimų ir taisyklių.
- Stebėti vaikų tarpusavio sąveiką ir, esant reikalui, padėti jiems elgtis tinkamai.
- Pasiūlyti vaikams veiklą, kurios padėtų jiems susipažinti su jausmais, emocijomis ir vertybėmis.
- Identifikuoti vaikus, turinčius emocinių sunkumų, ir suteikti savalaikę pagalbą.
- Identifikuoti vaikus, turinčius individualių poreikių, ir suteikti savalaikę pagalbą.

Vaiko piešinio ir pokalbio su vaiku gairės, įsivertinti su vaiko gerove ir ugdymosi aplinka susijusias vertinamąsias sritis, remiantis vaikų nuomone

Aiškinantis 3–6 metų vaikų požiūrius ir nuomonę, rekomenduojama naudoti du duomenų rinkimo metodus: vaiko piešinį ir pokalbį su juo. Norime pastebėti, kad šių metodų naudojimas nereikalauja iš mokytojų specialaus pasiruošimo, gebėjimo analizuoti vaikų piešinius. Tai paprasčiausias pokalbis su vaiku, kuris papasakoja, ką nupiešė ir atsako į klausimus, kas jam patinka ar nepatinka ir kodėl. Paprastai tai kiekvieną dieną naudoja mokytojai ir tėvai, grožėdamiesi vaikų piešiniais ir domėdamiesi, ką vaikas nupiešė.

Svarbu:

- (1) jei mokyklos bendruomenė naudos šį būdą, pirmiausia būtina gauti tėvų sutikimą dėl jų vaikų dalyvavimo;
- (2) rekomenduojama į tyrimą įtraukti ne mažiau kaip 15 vaikų Jūsų mokykloje.

I dalis: Vaiko piešinys

Reikalingos medžiagos: baltas A4 formato popierius (be eilučių ar kvadratų) ir įvairių spalvų pieštukai, žymekliai.

Laikas ir vieta: piešimas (grupėje), apie 15–20 min. (priklauso nuo vaikų galių).

Piešimo eiga:

- 1) Supažindinkite vaikų grupę su „aplinkos“, „vietos“ sąvokomis.** „Jūsų darželis yra puikus, jį sudaro daugybė vietų, erdvių, kur galite eiti, vietų, kurios yra pastato viduje ir išorėje“.
- 2) Paprašykite vaikų pagalvoti, kokioje vietoje jam būti gera, miela, smagu darželyje.** „Dabar aš prašau Jūsų kiekvieno pagalvoti apie vietą, kurioje Jums smagu būti, kai esate čia, darželyje. Tai gali būti darželio viduje ar lauke. Dabar tyliai kiekvienas apie tai pagalvojame“.
- 3) Dabar prašau nupiešti save, kai esate šioje mėgstamiausioje vietoje.** Jei norite, galite piešti keletą vietų, kurios patinka Jums, Jūsų draugams ar mokytojams. Kai baigsite piešinį, galite jį atnešti man, o aš paprašysiu Jūsų papasakoti, ką nupiešėte. Sutinkate?
- 4) Kai vaikas baigia piešti, Jis atneša piešinį Jums ir ant kitos popieriaus pusės Jūs pasižymite vaiko vardą.**

II dalis: Individualus pokalbis su vaiku

Reikalingi įrankiai: vaiko piešinys, įrenginys, galintys padaryti garso įrašą (pvz., telefonas).

Laikas ir vieta: pokalbis turėtų vykti atskiroje patalpoje, kad būtų galima susikaupti. Svarbu, kad vaikai prieš ateidami kalbėtis, nežinotų klausimų. individualiam pokalbiui skirti pakankamai laiko.

Pokalbio eiga:

1. Pirmiausia **padėkokite vaikui** už piešinį ir pasidžiaukite jo darbu.

2. **Paprašykite** vaiko **nurodyti:**

- **kas buvo pavaizduota:** visi svarbūs piešinio elementai turi būti aiškūs;

- **kas yra tie žmonės, kurie pavaizduoti piešinyje, ką Jie veikia.**

Aprašykite vaikų nurodytus elementus popieriuje.

3. **Pasikalbėkite su vaiku, paklauskami:**

- apie malonias, patinkančias vietas, pvz., „Taigi tai yra vieta, kur tau patinka būti darželyje ...

O kodėl Tau patinka čia būti?“

- apie tai, ko vaikas norėtų, ko jis pasigenda, pvz., „Ko, Tavo manymu, trūksta šiame darželyje, kad jis būtų dar malonesnė ir gražesnė vieta vaikams?“

- pasiteiraukite, gal dar ką vaikas norėtų pasakyti, pvz., „Ar yra dar kažkas, ką norėtumei man pasakyti / papasakoti apie savo darželį?“.

4. Pabaigdami pokalbį su vaiku, **trumpai padėkokite Jam už nuomonę.**

Visų vaikų piešinius ir atsakymus (surašytus į lentelę) aptarkite kartu su kolegomis.

1. Apie ką daugiausiai vaikai kalbėjo, komentuodami savo piešinius? Mokyklos vidaus erdves? Mokyklos aikštelę? Savo santykį su suaugusiais ar vaikais?
2. Kaip jie vertina skirtingas mokyklos erdves? Ar jiems smagu juose būti?
3. Kaip vaikų piešiniuose ir komentaruose apibūdinami mokytojai, padėjėjai, kiti mokyklos darbuotojai? Ką vaikai kalba apie santykius su jais?
4. Kaip vaikų piešiniuose ir komentaruose apibūdinami vaikų santykiai su draugais?
5. Ar kalbėjo vaikai apie tam tikras situacijas, kuriose jiems buvo gera?
6. Ar kalbėjo vaikai apie tam tikras situacijas, kuriose jie jautėsi blogai?
7. Ko, vaikų nuomone, jie pasigenda mokykloje?
8. Kaip galima būtų patobulinti, jų nuomone, mokyklą, kad joje būtų gera visiems?

Patarimai, kaip sukurti internetinę apklausą

Anketinėms apklausoms atlikti rekomenduojama pasinaudoti specialiomis nemokamomis interneto svetainėmis (pvz. <https://apklausa.lt/>; <http://www.manoapklausa.lt/> ir pan.).

Keletas esminių žingsnių, kaip parengtą anketą perkelti į internetinės apklausos svetainę:

- 1) Pirmiausia būtina susikurti paskyrą pasirinktoje interneto svetainėje:

The screenshot shows the 'apklausa.lt' website interface. At the top, there is a navigation bar with tabs for 'Pradžia', 'Anketos', and 'Prisijungti'. A search bar labeled 'Anketos paieška' is also present. The main content area is divided into two columns. The left column, titled 'Vartotojo prisijungimas', contains social media login icons for Facebook and Google+, a text input field for 'El. pašto adresas.*', another for 'Slaptažodis.*', a checkbox for 'Prisimink mane', and a 'Prisijungti' button. Below these are links for 'Pamiršote slaptažodį?' and 'Negavote vartotojo patvirtinimo instrukcijų?'. The right column, titled 'Naujo vartotojo registracija', contains a text input field for 'El. pašto adresas.*' with a note '(nebus rodomas, bus naudojamas prisijungimui)', a text input field for 'Vartotojo vardas.*' with a note '(bus rodomas kartu su jūsų anketomis)', two text input fields for 'Slaptažodis.*' and 'Pakartokite slaptažodį.*', and a 'Užsiregistruoti' button. At the bottom of the right column is a link: 'Want to create survey in English?'.

- 2) Kai paskyrą jau turime, galima pradėti kurti anketą. Įrašome anketos pavadinimą ir spaudžiame **SUKURTI**

Nauja anketa

The screenshot shows the 'Nauja anketa' form. It has a text input field for 'Pavadinimas.*' which is currently empty. Below it is a rich text editor for 'Aprašymas' with a toolbar containing icons for bold (B), italic (I), bulleted list, numbered list, link, unlink, and image. The editor area is currently empty.

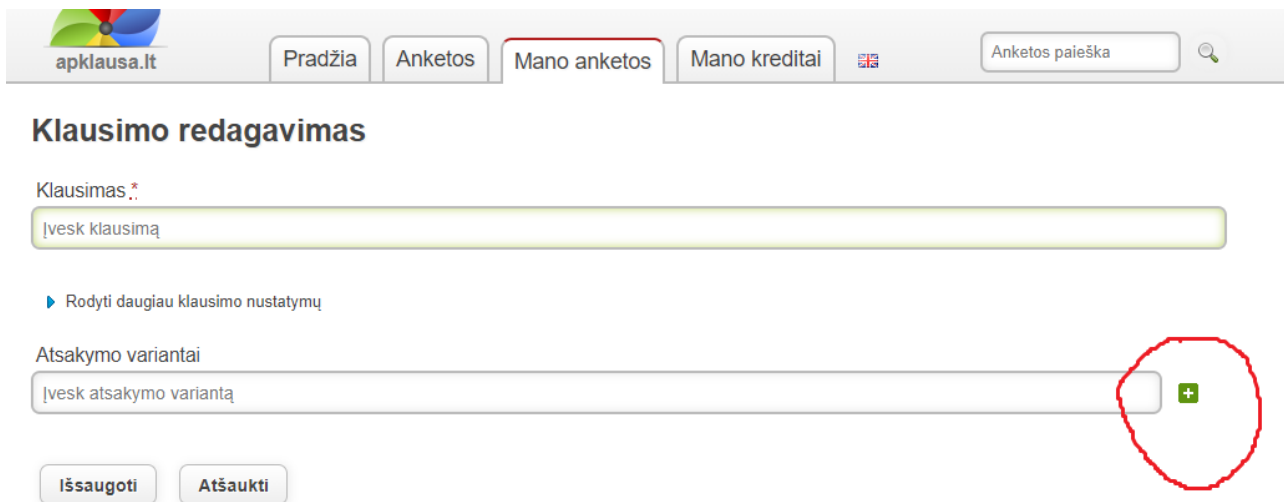
► Rodyti daugiau anketos nustatymų

Two buttons are shown: 'Sukurti' (Create) and 'Atšaukti' (Cancel). The 'Sukurti' button is circled in red.

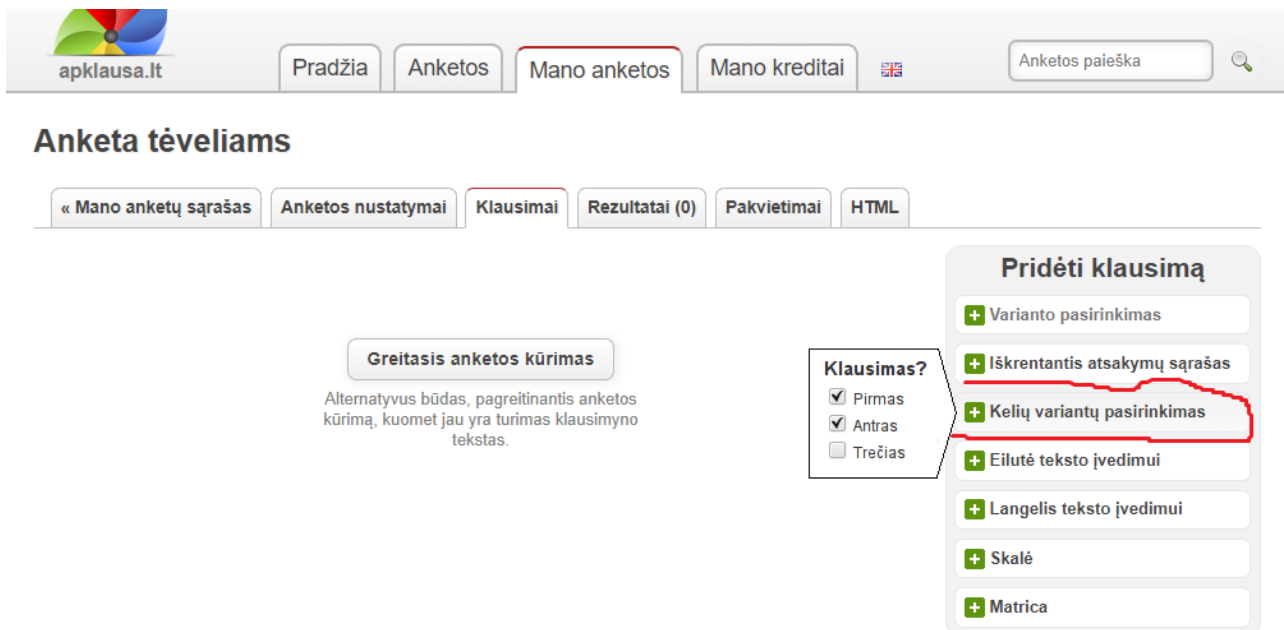
- 3) Galime pradėti klausimų įvedimą. Svetainė siūlo pagalbą GREITAS ANKETOS SUKŪRIMAS, tačiau tam reikia atidumo perkeliant jau parengtus anketos klausimus.

- 4) Kitas būdas – meniu skiltyje pasirinkti PRIDĖTI KLAUSIMĄ. Jei turime klausimą su vienu galimu atsakymo variantu, meniu pasirenkame VARIANTO PASIRINKIMAS.

- 5) Įrašome klausimą ir pirmą atsakymo variantą. Po to paspaudę žalią + ženklą, pridame kitą atsakymo variantą ir t. t. surašome visus atsakymo į klausimą variantus ir spaudžiame IŠSAUGOTI.

- 6) Jei turime klausimą su keliais galimais atsakymais, meniu pasirenkame KELIŲ VARIANTŲ PASIRINKIMAS

- 7) Įrašome klausimą ir pirmą atsakymo variantą. Po to paspaudę žalią + ženklą, pridedame kitą atsakymo variantą ir t. t. surašome visus atsakymo į klausimą variantus ir spaudžiame IŠSAUGOTI.

- 8) Jei turime klausimą, atsakymai į kurį pateikiami Likerto skale, meniu pasirenkame MATRICA.

9) Atsidariusiame lange KLAUSIMAS laukelyje įrašome klausimą. Laukelyje ATSAKYMAI surašome teiginius. Laukelyje REITINGAVIMAS surašome galimus atsakymo variantus Likerto skale. Spaudžiame IŠSAUGOTI.

1 Klausimas *

Išvardinti teiginiai padeda įvertinti ugdymo(si) aplinkas mokykloje, grupėje, kurią lanko Jūsų vaikas. Labiausiai Jums tinkantį atsakymą pažymėkite X.

▶ Rodyti daugiau klausimo nustatymų

2 Atsakymai (Y)

Grupės fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams

Grupės aplinka estetiška, neperkrauta, primena namų aplinką

Įvesk atsakymo variantą

3 Reitingavimas (X)

Visiškai nesutinku

Nesutinku

Šiek tiek sutinku

Sutinku

Visiškai sutinku

Nežinau

Įvesk reitingo reikšmę

10) Sukurtas klausimas atrodys taip:

Anketa tėveliams

« Mano anketų sąrašas Anketos nustatymai Klausimai Rezultatai (0) Pakvietimai HTML

Išvardinti teiginiai padeda įvertinti ugdymo(si) aplinkas mokykloje, grupėje, kurią lanko Jūsų vaikas. Labiausiai Jums tinkantį atsakymą pažymėkite X.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Šiek tiek sutinku	Sutinku	Visiškai sutinku	Nežinau
Grupės fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grupės aplinka estetiška, neperkrauta, primena namų aplinką	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Pridėti klausimą

- + Varianto pasirinkimas
- + Išskrentantis atsakymų sąrašas
- + Kelių variantų pasirinkimas
- + Eilutė teksto įvedimui
- + Langelis teksto įvedimui
- + Skalė
- + Matrica

- 11) Kai surašome visus anketos, kurią norime pateikti, klausimus, spaudžiame ANKETOS NUSTATYMAI, pažymime, kad anketa būtų AKTYVI ir spaudžiame IŠSAUGOTI.

Anketa tėveliams

« Mano anketų sąrašas **Anketos nustatymai** Klausimai Rezultatai (0) Pakvietimai HTML

Pavadinimas *

Anketa tėveliams

Aprašymas

B I [List] [List] [List] [List] [List] [List] [List] [List]

Vieša, gali rasti bet kas

Aktyvi (Dabar anketa yra neaktyvi)

► Rodyti daugiau anketos nustatymų

- 12) Aktyvavę anketą, sukuriame internetinę nuorodą į anketą, kurią nukopijavę galime siųsti su prašymu atsakyti į anketos klausimus arba anketos nuorodą patalpinti mokyklos interneto svetainėje, el. dienyne.

Anketa sėkmingai atnaujinta

« Mano anketų sąrašas **Anketos nustatymai** Klausimai Rezultatai (0) Pakvietimai HTML

Pavadinimas *

Anketa tėveliams

Aprašymas

B I [List] [List] [List] [List] [List] [List] [List] [List]

Vieša, gali rasti bet kas

Aktyvi (Dabar anketa yra aktyvi)

► Rodyti daugiau anketos nustatymų

Tiesioginė nuoroda į anketą

<https://apklausa.lt/fi/anketa-teveliams-yc3c8u1.fullpage>

Šią nuorodą galite nusikopijuoti ir pasiųsti respondentams el. paštu, skype, patalpinti forumuose. Nuorodos pabaigoje pridėjus "?ref=saltinis" (be kabučių), respondentų atsakymai, kurie buvo surinkti naudojantis šia nuoroda, turės žodį "saltinis" išeksportuotuose rezultatuose.

Platinkite anketą socialiniuose tinkluose

Patinka 0 Bendrinti Tweet

Share

Žinutėje paminėkite, kad jūsų draugai, anketą išplatintų savo draugų tarpe. Tokiu būdu surinksite daugiau atsakymų.

Reklamuokite anketą

Ši anketa yra privati todėl jos negalime reklamuoti